

”בֹּרֵא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאֲתִיו” (ישעיה נז, יט)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: קֶרַח

(”תְּשׁוּבָה” בַּקְפִּיצוֹת 7. ”לְרַחוּק” אוֹתִיּוֹת ”לְקוֹרַח”)

יְצִיאַת הַשְּׁבֶת: 20:33 (ר”ת 21:16)

עֲרַשׁ”ק ב’ תְּמוּזַת תַּשַּׁע”ח (15.6.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: ”וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל” (לְקַבְּלַת הַעֲלוֹן בְּדוּא”ל שֶׁלָּה הוֹדַעָה לְ moshe45@bezeqint.net) (הוֹמָנִים לְפִי הַעִיר חֵיפָה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”בֹּרֵא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאֲתִיו” (ישעיה נז, יט). (מִתְקַבְּלַת הַמְּלָה ”תְּשׁוּבָה” בַּקְפִּיצוֹת שֶׁל שְׁבַע אוֹתִיּוֹת. (”לְרַחוּק” אוֹתִיּוֹת ”לְקוֹרַח”)

פַּעַם בָּאוּ אֶל הַגָּאוֹן ”אוֹר שְׁמַח” שְׁנֵי אַנְשִׁים, בְּכַדֵּי לְדוֹן לְפָנָיו עַל חֲלֻקַּת אֲדָמָה. הָאֶחָד אוֹמֵר – כְּלָה שְׁלִי, וְגַם הַשְּׁנִי אוֹמֵר – כְּלָה שְׁלִי. לִזְהָ אֵין עֲדִים, הַמוֹכִיחִים אֶת בְּעֻלוֹתוֹ עַל הָאֲדָמָה, וְכֵן גַּם לְשְׁנֵי לֹא הָיוּ עֲדִים. נִסָּה הָרַב לְבַרֵּר שֶׁל מִי הַחֲזוּקָה עַל הָאֲדָמָה וְלֹא הַצְּלִיחַ. לְבִסּוֹף הַצִּיעַ לְהֵם הָרַב פְּשָׁרָה, שִׁיחֲלִקוּ בֵּינֵיהֶם אֶת אֲדָמַת הַמְּרִיבָה, אוּלַם שְׁנֵיהֶם לֹא הִסְכִּימוּ. מָה עָשָׂה הָרַב? – אָמַר לְהֵם: בְּרִצּוֹנִי לְרֹאוֹת אֶת הַקְּרָקַע שֶׁעָלֶיהָ אַתֶּם מְדַיְנִים, וּמִיִּד נִסְעוּ כָּלֶם אֶל הַמְּקוֹם. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשֵׁם הַתְּכּוּפָף הָרַב, וְעָשָׂה עֲצֻמוֹ כְּלוּחַשׁ לְקְרָקַע, וְאַחַר הִטָּה אֶת אָזְנוֹ לְעֵבֶר הָאֲדָמָה, כִּמְקַשֵּׁב לָהּ. שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ הָאֲנָשִׁים: ‘מָה לְחֻשְׁתָּ לְקְרָקַע?’ – אָמַר לְהֵם: ‘אֲמַרְתִּי לְקְרָקַע, שֶׁהִנֵּה שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים הִלְלוּ טוֹעֲנִים שְׁאֵת כָּלֶךְ שִׁלְהֵם, וְכֹל אֶחָד מֵהֶם אוֹמֵר שֶׁכִּלְךְ שְׁלוֹ, וּמָה אֶת אוֹמְרִת?’ – וַיִּמָּה עֲנָתָה הָאֲדָמָה? שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ הָאֲנָשִׁים? – הָאֲדָמָה אָמְרָה לִי – עָנָה הַגָּאוֹן ”אוֹר שְׁמַח” – ‘שֶׁהִיא לֹא שֶׁל אֶף אֶחָד מִכֶּם, אֲלֹא נִהְפּוּךְ הוּא – אַתֶּם שְׁנֵיכֶם שָׁלָה. וּבְבוֹא יוֹם פְּקוּדַתְכֶם תִּקְבְּרוּ בְּאֲדָמָה וְתִהְיוּ שְׁלָה...’. הַבֵּינוּ הַשְּׁנֵים אֶת הַרְמוֹז, וְהִסְכִּימוּ לְהִתְפָּשֵׁר.

בַּגְּמָרָא מְסוּפָר, שֶׁפַּעַם הִלָּךְ רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה בְּדֶרֶךְ, וּפְגַשׁ בְּסוּחַר יִשְׁמַעְיָאֵל. אָמַר אוֹתוֹ סוּחַר לְרַבָּה בַּר בַּר חֲנָה: ”בֹּא וְאַרְאֶה לָךְ אֶת הַבְּלוּעִים שֶׁל קֶרַח”. הִלָּךְ, וְהִרְאָה לוֹ שְׁנֵי בְּקִיעִים, שֶׁהִיא יוֹצֵא מֵהֶם עֶשֶׂן. לְקַח חֲתִיכַת צָמֵר, הִרְטִיב אוֹתָהּ בְּמֵים, שָׁם עַל רוֹמְחוֹ, הַכְּנִים בֵּין הַבְּקִיעִים, וּמִיִּד נִשְׂרַף הַצָּמֵר... אָמַר לוֹ: ”הִקְשֵׁב לְקוּלוֹת הַנִּשְׁמָעִים מִשָּׁם...”. הִרְפִּין רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אֶת רֹאשׁוֹ, וְשָׁמַע אֶת הַבְּלוּעִים צוֹעֲקִים וּמְתוֹדִים: ”מֹשֶׁה אָמַת, וְתוֹרְתוֹ אָמַת, וְאַנּוּ שְׁקֶרְנִים”.

עַל-כֵּךְ אָמְרוּ חוֹז”ל, שֶׁבְּזִכּוֹת הַיּוֹדֵי שְׁאוּמְרִים בְּלוּעֵי קֶרַח בְּבִטּוֹן הָאֲדָמָה (”מֹשֶׁה אָמַת, וְתוֹרְתוֹ אָמַת...”), יִזְכּוּ קֶרַח וְכֹל עַדְתּוֹ לְתִיקוֹן בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. וּכְפִי דְבַרֵּי הַרַמְ”ע מִפְּאַנּוֹ: ”צִדִּיק פְּתוּר יִפְרָח” (סוֹפֵי תִיבוֹת קֶרַח) – לְלַמֵּד, שֶׁבִּסּוֹף תִּיקוֹן הָעוֹלָם הוּא יִתּוּק... (כִּיּוֹן) שֶׁמִּשְׁעָה רֹאשׁוֹנָה שִׁירְדוּ שָׁם (לְגִיּהֲנוּם), הַתְּחִילוּ לְהַצְדִּיק עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין... וְאֵין בְּעוֹלָם קְלָקוּל (=חֲטָא) גְּדוֹל... שׁוֹיִדּוֹי (כֶּזֶה לֹא יִסְפִּיק) (=לֹא יוֹכֵל) לְתַקְּנוֹ...”.

עַל-כֵּךְ הַתְּנַבְּאָה חֲנָה בְּתַפִּילָתָהּ: ”ה’ מִמִּית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוּל וַיַּעַל”. דְּהֵינּוּ, כְּשֶׁשָּׁם שְׁהוּא יִתְבַּרֵךְ הוֹרִיד אֶת קֶרַח לְשְׁאוּל תַּחֲתִית, כֵּךְ הוּא יִתְבַּרֵךְ, לְעֵתִיד לְבוֹא, יַעֲלֶה אֶת קֶרַח וְכֹל עַדְתּוֹ מִשְׁאוּל תַּחֲתִית. אוּלַם, צְרִיכִים אָנּוּ לְדַעַת, שְׁאֵם קֶרַח וְעַדְתּוֹ הָיוּ רַק מְהַרְהָרִים בְּתְשׁוּבָה עַל מַעֲשֵׂיהֶם, הָיוּ מִיִּד נִצְצָלִים, וְלֹא הָיוּ נִבְלָעִים וַיּוֹרְדִים לְגִיּהֲנוּם שְׁאוּלָה. הֵא פִּיּוֹד?

הִנֵּה, כְּתוּב בְּפֶרֶשַׁת פִּינְחָס ”וּבְנֵי קֶרַח לֹא מָתוּ”. וְצְרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שְׁפֵן, קֶרַח, מִשְׁפָּחָתוֹ וְכֹל עַדְתּוֹ נִבְלָעוּ בְּאֲדָמָה. אִם כֵּן, אֵיךְ בְּנֵיו לֹא מָתוּ?

מִפְּרָשִׁים חוֹז”ל, שֶׁשְּׁלֶשֶׁת בְּנֵי קֶרַח (אָסִיר, אֶלְקָנָה וְאַבִּיאָסָף) הָיוּ בְּתַחֲלִילָה שׁוֹתֵפִים, וְאַף מִיּוֹזְמֵי הַמַּחְלוּקָת. אוּלַם, כִּיּוֹן שֶׁבְּשַׁעַת הַמַּחְלוּקָת חָשׂוּ חֲרָטָה, וְהִרְהִרוּ תְּשׁוּבָה בְּלִבָּם, אֲמַנָּם בְּלָעָה אוֹתָם הָאֲדָמָה, אֶךְ מִיִּד ”נִתְבָּצַר לְהֵם מְקוֹם גְּבוּהָ בְּגִיּהֲנוּם” (כְּדְבַרֵּי רַש”י), וְשָׁם נֶאֱחָזוּ. לְאַחַר מָכּוֹן, עָלוּ עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְהִקִּימוּ מִשְׁפָּחוֹת, וּמֵהֶם נוֹלְדוּ שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא, וְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמֵרוֹת כְּהוֹנָה.

אַחִים יְקָרִים, שִׁימוּ לְבוֹ בְּנֵי קֶרַח, שֶׁהָיוּ שׁוֹתֵפִים בְּמַחְלוּקָת, וְאַף הָיוּ מְנוֹתְנֵי הַעֲצָה לְפִתּוּחַ בָּהּ – בְּרַגַּע שֶׁהִרְהִרוּ תְּשׁוּבָה בְּלִבָּם נִצְלוּ מְמוֹת. וְלִמְרוֹת שֶׁהִשְׁאוּל הִיָּתָה פְּתוּחָה תַּחֲתָם, וְאִשׁ הַגִּיּהֲנוּם הִיָּתָה מְלַהֶטֶת סְבִיבוֹתֵיהֶם – זָכוּ שֶׁנִּעְשָׂה לְהֵם נִסִּיּוֹחַד, שֶׁ”נִתְבָּצַר לְהֵם מְקוֹם גְּבוּהָ בְּגִיּהֲנוּם”, וְשָׁם יִשְׁבוּ, וְלְאַחַר מָכּוֹן יִצְאוּ מִשָּׁם לְחַיִּים חֲדָשִׁים. מִכָּאֵן אָנּוּ יְכוּלִים לְלַמּוֹד קָל וְחֹמֶר: אִם בְּנֵי קֶרַח, שֶׁחֲטְאוּ חֲטָא נוֹרָא שֶׁל אִשׁ וּמַחְלוּקָת, זָכוּ לְהִינְצָל, וּמֵהֶם יִצְאוּ שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא וְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמֵרוֹת כְּהוֹנָה – עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה בְּדוֹרְנוּ (דוֹר שֶׁבֹא לְאַחַר דוֹרוֹת שֶׁמְסָרוּ אֶת

נִפְשָׁם עַל קִידוּשׁ הַשֵּׁם), בְּוֹדָאֵי עַל-יְדֵי חֲזָרָה בְּתִשּׁוּבָה, אוֹ אֲפִילוּ הִרְהוּר בְּתִשּׁוּבָה, נוֹכַל לְהִינָצֵל מִגְזֵרוֹת קְשׁוֹת, וְלִזְכוֹת לַחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם.

מִטַּעַם זֶה תִּקְנֵנוּ לָנוּ חו"ל לֹמַר אֶת הַמְזֻמּוֹר "לְמַנְצֵחַ לְבַנֵּי קֶרֶחַ מְזֻמּוֹר" בְּיוֹם הַדִּין בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, קוֹדֵם תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר. וְזֹאת, כְּדֵי לְהַזְכִּירָנוּ וּלְלַמְּדָנוּ, שֶׁבְּכָל מָצֵב שֶׁהוּא, אֲנִי יְכוּלִים לָשׁוּב בְּתִשּׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ יִקְבַּל תְּשׁוּבַתְנוּ בְּרִצּוֹן וּבְאַהֲבָה רַבָּה. יְהִי רִצּוֹן שְׁנָשׁוּב בְּתִשּׁוּבָה שְׁלֵמָה לְבוֹרָא יִתְבַּרְךָ, וְיִתְקַיְמוּ בָנוּ דְבָרֵי הַרְמַב"ם: "סוֹף יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה...וּמִיָּד הֵם נִגְאָלִים" - בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אֲמֵן כֵּן יְהִי רִצּוֹן. "וַיִּקַּח קֶרֶחַ בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהָת בֶּן לֵוִי" (טז' א')

עַל פְּסוּק זֶה אוֹמֵר רַש"י: וְלֹא הַזְכִּיר הַכְּתוּב "בֶּן יַעֲקֹב" (שֶׁהָרִי לֹוִי הָיָה בֶּן יַעֲקֹב). וְזֹאת, בִּיּוֹן שִׁיעָקֵב אֲבִינוּ בְּקֶשׁ רַחֲמִים עַל עַצְמוֹ, שֶׁלֹּא יִזְכָּר שְׁמוֹ בְּמַחְלוּקַת קֶרֶחַ וְכָל עֲדָתוֹ. וְזֹאת, עַל-פִּי מָה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְפָנָי מוֹתוֹ: "בְּקִהְלָם אֵל תִּחַד כְּבֹדִי" (בְּרֵאשִׁית מ"ט, ו').

אוֹמֵר עַל-כֵּן הָרַב אֱלִיהוּ קַלְצִ'קִּין: לְכַאוּרָה תְּמוּהָ הַדְּבָר: כְּלוּם יֵשׁ מְשׁוּם רַחֲמִים בְּאֵי הַזְכָּרַת שְׁמוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בְּמַחְלוּקַת קֶרֶחַ? הֲרִי הַזְדַּעַת נוֹתְנָת, שִׁיעָקֵב אֲבִינוּ הָיָה צְרִיף דוֹקָא לְדְרוֹשׁ בְּמַפְגִיעַ, שֶׁכֵּן יִזְכִּירוּ אֶת שְׁמוֹ, כְּדֵי לְעוֹרֵר עַל נִכְדָּיו וְנִינְיָו רַחֲמִים, וְהֵם יִהְיוּ נִיצוּלִים בְּזִכְרוֹתָו!

אֵלָּא, מִמְּשִׁיף הָרַב קַלְצִ'קִּין וְאוֹמֵר: לֹא כֵּן. דוֹקָא מְשׁוּם מִידַת הַרַחֲמִים כְּלָפִי צֶאֱצָאִיו, בְּקֶשׁ יַעֲקֹב אֲבִינוּ שֶׁלֹּא יִזְכִּירוּ אֶת שְׁמוֹ בְּמַחְלוּקַת קֶרֶחַ, בֶּן נִינוּ. שֶׁכֵּן, בְּשַׁעָה שֶׁהַנִּכְשֵׁל בַּחֲטָא הוּא בֶּן שֶׁל גְּדוּלִים (=צְדִיקִים) - מַחְמִירָה עוֹבְדָה זֹאת דִּינוֹ וְאֶת עוֹנְשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אֲדָם, עַל שֶׁסָּטָה מִדְּרָף אֲבוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים.

"רַב לְכֶם בְּנֵי לֵוִי" (טז' א')

אָמַר רַבִּי לֵוִי: בְּ"רַב" בְּשׁוֹר (=מִשָּׁה, שֶׁאָמַר לְבַנֵּי לֵוִי "רַב לְכֶם") - בְּ"רַב" בְּשׁוֹרוֹהוּ (כֵּן גַּם הַקַּב"ה אָמַר לְמִשָּׁה, שֶׁהִתְחַנֵּן לְפָנָיו לְהִיפָנֵס לְאַרְץ "רַב לָךְ, אֵל תּוֹסֵף...").

וּמִי לֹא יִחַרַד עַל עֵמֶק הַדִּין הַנִּסְתָּר מִבְּנֵי הָאָדָם. שֶׁהָרִי, מִשָּׁה רַבְּנוּ - שֶׁנִּקְרָא "רַעֲיָא מִהֵימְנָא" (=רֹעֵה נַאֲמֹן), שֶׁמְסַר אֶת נַפְשׁוֹ עֲבוּר כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בְּכָל עֵת וּבְכָל שַׁעָה - מִשָּׁה, רַבֵּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁאָמַר: יֵאבְדוּ מִשָּׁה וְאֶלְפֵי כְמוֹהוּ, וְאֵל תִּנְזַק צִיפּוֹרָן אַחַת מֵאִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל" - וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן בְּלִשׁוֹן שֶׁאָמַר לְבַנֵּי לֵוִי "רַב לְכֶם בְּנֵי לֵוִי" - כְּלוֹמַר דֵּי לְכֶם הַגְּדוּלָה שִׁישׁ לְכֶם, וְאֵל תִּבְקֶשׁוּ יוֹתֵר. עַל מְלִים אֵלוֹ נִתְבַּע מִשָּׁה, וְנִעֲנַשׁ קְשׁוֹת מִידָה כְּנֻגַד מִידָה!

הִנֵּה בְּשַׁעָה שֶׁהִתְחַנֵּן לְפָנָי ה' יִתְבַּרְךָ לְהִיפָנֵס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְהַתְּפִלָּל 515 תְּפִילוֹת, כְּמִנְיֵן "וְאֶתְחַנֵּן", עוֹנָה לוֹ הַקַּב"ה: "רַב לָךְ, אֵל תּוֹסֵף דְּבַר אֵלִי עוֹד בְּדַבַּר הַזֶּה" - כְּשֶׁם שֶׁאַתָּה אֲמַרְתָּ לְקֶרֶחַ וְעֲדָתוֹ כִּי דֵי לְהֶם מָה שִׁישׁ לְהֶם ("רַב לְכֶם בְּנֵי לֵוִי"), וְאִין לְהֶם לְבַקֵּשׁ גְּדוּלָה יִתְרָה, כֵּן גַּם אַתָּה "רַב לָךְ" - אֵל תִּבְקֶשׁ יוֹתֵר לְהִיפָנֵס לְאַרְץ, וְדֵי לָךְ לְהִישָׁאֵר בְּמִדְבָר...
לומדים אֲנִי מִכָּאן, כְּמָה הַקַּב"ה מְדַקְדֵק עִם הַצְּדִיקִים - עַד תְּהוּם רַבָּה, וְכָל מִי שֶׁהוּא צְדִיק יוֹתֵר, הַקַּב"ה מְדַקְדֵק עִמוֹ יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּתִהִילִים (נ', ג'): "וּסְבִיבּוֹ נִשְׁעָרָה מְאֹד". וּפְרָשׁוֹ חו"ל: "מְלַמֵּד (הַכְּתוּב) שֶׁהַקַּב"ה מְדַקְדֵק עִם סְבִיבּוֹ (=הַצְּדִיקִים הַקְּרוֹבִים אֵלָיו) כְּחוּט הַשְּׁעָרָה.

"חֲכָמוֹת נִשִּׁים בְּנִתָּה בִּיתָה וְאוֹלֵת בִּידָה תִּהְרַסְנוּ" (מְשַׁלֵּי יֵדִי א')

הִבָּה נְטָה אֲזוֹן לְמַעֲשֵׂה שֶׁסִּפְרוּ הַגְּאוּן רַבִּי יוֹסֵף מְשַׁאשׁ זצ"ל (כְּפִי שֶׁשָּׁמַע מֵאֲבִיו הַגְּאוּן רַבִּי חַיִּים מְשַׁאשׁ זצ"ל), וְכֵן הוּא סֵפֶר: יוֹם אֶחָד הָיָה אֲבִי לוֹמֵד עִמִּי, וְאַחַר גִּמְרַת הַלִּימוּד בָּא לְפָנָיו חֶכֶם אֶחָד צְדִיק וְיָשָׁר, כְּבוֹד מוֹרְנוּ הָרַב אֱלִישֶׁע נַחֲמָנִי זצ"ל, וְאִיתוֹ הָיָה עוֹמֵד אִישׁ אֶחָד נִכְבָּד בְּעַמּוֹ.

וְזֶה הָאִישׁ הַנִּכְבָּד שֶׁפָּדַ שִׁיחוּ לְפָנָי אֲבָא בְּבָכִי וְאַנְחָה, שֶׁאֲשַׁתּוֹ מִמְרַת אֶת חֲיָיו, וְלֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּלוּם כְּדֵי לְפָנֵס אוֹתָהּ. וְלֹא הוֹעִילוּ בָּהּ לֹא כְּשָׁפִים וְלֹא כְּסָפִים, לֹא תַכְשִׁיטִים וְלֹא חֲפָצִים, וְלִגְרָשָׁה אִי-אֲפָשָׁר. וּבְכֵן, בְּבִקְשָׁה, רַבִּי מְלַב נִשְׁבֵּר הוֹדִיעֵנִי דְרָף זֹאת, וּבְקֶשׁ עָלֵי רַחֲמִים.

וַיֹּאמֶר לְהֶם אֲבָא בְּצַהֲלַת פְּנִים: דַּעוּ בְּנֵי, כִּי יֵשׁ סְגוּלָה אַחַת בְּדוּקָה וּמְנוּסָה! מְקוּבֵל אֲנִי מֵאֲבָא, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁכָּל הַקוֹבֵעַ עֵיתִים לְתוֹרָה בְּיוֹם וּבְלִילָה, יִמְצָא חוֹן בְּעֵינָי אֲשֶׁתּוֹ, וְיִהְיֶה תְּמִיד שְׁלוֹם בְּבֵיתוֹ. וּמְקָרָא מְלֵא דְבַר הַכְּתוּב (תְּהִילִים קי"ט, קס"ה): "שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאִין לְמוֹ מְכָשׁוּל". דְּהִינּוּ, מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַתּוֹרָה, וְקוֹבֵעַ לָהּ עֵיתִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם, הָיָה לוֹ שְׁלוֹם רַב וְלֹא יִהְיֶה מְכָשׁוּל בְּבֵיתוֹ.

(וְזֹאת לְמַרּוֹת שֶׁמְסוּפָר בְּגִמְרָא (בְּמִוֹת ד' סג')) עַל רַב, שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּתוֹרָה כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלִּילָה, וְהִיתָה אֲשֶׁתּוֹ מְצַעֲרַת אוֹתוֹ מְאֹד. שֶׁכֵּן, הָרֵאשׁוֹנִים ז"ל הָיוּ מְחַבְּבִין אֶת הַיִּיסוּרִין וְשִׁמְחִים בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ עַל רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי, שֶׁהָיָה מְחַבֵּב אֶת הַיִּיסוּרִין, וְקוֹרָא לְהֶם "בוֹאוּ אֲחִי, בוֹאוּ רַעֲיִי". וְכָל זֹאת, בִּיּוֹן שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁ"כָּל הַשְּׂמִחַת בְּיִיסוּרִים, מִבֵּיא תְּשׁוּעָה לְעוֹלָם בְּזִכְרוֹתָו" (תַּעֲנִית ח').

וְאוֹתוֹ הָאִישׁ קִים אֶת הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַע, וְקָבַע עֵיתִים לְתוֹרָה יוֹם יוֹם. לְאַחַר כְּחִמְשָׁה עֶשֶׂר יָמִים, זְכוּרָנִי שֶׁבָּא לְפָנָי אֲבָא, הוּא וְרַעֲהוּ הַחֶכֶם הַנִּי"ל, בְּלֵב שֶׁשׁ וְשִׁמְחָה, וְאָמַר, כִּי הַדְּבָרִים עָשׂוּ רוּשָׁם מִהַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן, וְהוֹדוּת לְאֵל יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ, הוּא וְאֲשֶׁתּוֹ עָתָה בְּשָׁלוֹם רַב. **שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוֹן**

"בורא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאתֵינוּ". (ישעיה נז, יט')

כְּנִיסַת הַשְּׁבִיט: 19:19

(תשובה" בקפיצות 7. "לרחוק" אותיות "לקורח")

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבִיט: קֶרַח

צִיּוּת הַשְּׁבִיט: 20:33 (ר"ת 21:16)

ערש"ק ב' תמוז תשע"ח (15.6.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וּתְפַתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וּתְבַלַּע אֹתָם וְאֶת בְּתֵיהֶם... וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ"

עַל הַכְּתוּב (במדבר טו, לב), "וּתְפַתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ", אוֹמְרִים חז"ל: מְדוּעַ עָלָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, הֶעֱנָנוּ מִכָּל אָדָם, לְהַצִּיעַ לְקֶרַח עֲנֵשׁ מְשׁוּנָה שְׂפָזָה - "וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ"? הָאִם חֹסְרִים עוֹנְשִׁים שׁוֹנִים וּמְשׁוֹנִים וְלֹא רְגִילִים, שְׂמֵהֶם נִיתָן הָיָה לְהוֹכִיחַ לְכָל, שְׂקֶרַח נֶעֱנֵשׁ מִן הַשְּׂמִים? אֵלָּא, אוֹמְרִים חז"ל, כִּי בְּמַחְלֻקַת קֶרַח כִּנְגַד מֹשֶׁה הָיָה כָּאֵן תִּיקוּן לְנִשְׁמַת קִיּוֹן, שְׁהָרַג אֶת הַבֵּל, אַחִיו. שָׂפוֹ, אוֹמְרִים חז"ל, כִּי עֲנִין הַגְּלוּלִים מוֹסִיפִים אֲמוּנָה וְחִיזוּק לְאָדָם. שָׂפוֹ, בְּרֹאוֹתוֹ שֵׁשׁ דִּין וְשֵׁשׁ דִּין, וְלִמְרוֹת שְׁהָרוּצַח כָּבֵר נִפְטָר וְעֵבֵר מִן הָעוֹלָם, וְלִכְאוּרָה מֵת בְּלִי מִשְׁפָּט וּבְלִי עֲנֵשׁ - הִנֵּה, לְמֵרוֹת זֹאת, הוּא מְקַבֵּל אֶת עוֹנְשׁוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּרִדְתּוֹ שְׁנִית בְּגִלְגוּל, וְהִנְרָצַח עֲצָמוֹ יוֹרֵד וְנוֹקֵם אֶת נַקְמָתוֹ מִהָרוּצַח. וְזֶהוּ שְׂפָתוֹ בְּתוֹרָה: "שִׁפְדָּ דָם הָאָדָם - בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּד". כְּלוּמָר, רוּצַח, אֲשֶׁר שׁוֹפֵד אֶת דָּם הָאָדָם, אֵז בְּאָדָם, עַל-יְדֵי הָאָדָם/הִנְרָצַח עֲצָמוֹ, דָּמוֹ שְׁלוֹ יִשְׁפָּד! וְזֹאת, רַק עַל-יְדֵי כָּד שְׁהָרוּצַח וְהִנְרָצַח יְבוֹאוּ בְּגִלְגוּל, וְהִנְרָצַח יִנְקוּם אֶת נַקְמָתוֹ בְּרוּצַח.

וְאֵכֶן, בִּ"שֶׁעַר הַפְּסוּקִים", מְגַלֶּה לָנוּ הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ אֵיךְ נִקָּם הַבֵּל אֶת נַקְמָתוֹ בְּקִיּוֹן אַחִיו, שְׂרָצַח אוֹתוֹ, וְאֵיךְ תִּקַּן הַבֵּל אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אַחִיו קִיּוֹן, עַל-יְדֵי שְׁהָרַג הַבֵּל אֶת קִיּוֹן בְּגִלְגוּלֵי הַשְּׁוֹנִים.

וְכֵן אוֹמֵר הָאֵר"י: לְהַבֵּל הַתְּגַלְגַּל בְּמִשְׁהָ רַבֵּנוּ, וְאֵילוֹ קִיּוֹן הַתְּגַלְגַּל בְּשִׁלְשָׁה גִלְגוּלִים (שְׁהָרִי יְדוּעַ שֵׁשׁ בְּאָדָם שִׁלְשָׁה חֻלְקֵי נִשְׁמָה, וְהֵם: נֶפֶשׁ, רוּחַ וְנִשְׁמָה): נִפְשׁוּ שֶׁל קִיּוֹן הַתְּגַלְגַּל בְּאִישׁ הַמְצָרִי שְׁהָפָה אֶת הָאִישׁ הָעֵבֵרִי. וְעַל-יְדֵי שְׂמִשְׁהָ הַרְגוֹ - תִּקַּן מִשְׁהָ/הַבֵּל אֶת נִפְשׁוֹ שֶׁל קִיּוֹן. רִיחוֹ שֶׁל קִיּוֹן נִתְגַלְגַּל בְּקֶרַח, וְלָכֵן הַתְּקַנָּא קֶרַח בְּמִשְׁהָ, וְהַתְּקוּטָט עִמּוֹ. וְכֵן לְתִקּוּן אֶת מָה שִׁשְׁפָּד קִיּוֹן אֶת דָּם הַבֵּל אַחִיו, וְנִבְלַע דָּמוֹ שֶׁל הַבֵּל בְּאָדָמָה - נִבְלַע קֶרַח בְּאָדָמָה עַל-יְדֵי מִשְׁהָ/הַבֵּל. לְעוֹמֵת זֹאת, הַנִּשְׁמָה שֶׁל קִיּוֹן הַתְּגַלְגַּל בְּיָתְרוֹ.

וְזֶהוּ שְׂרָמֵז הַכְּתוּב בְּתוֹרָה, לְאַחַר שְׂקִיּוֹן הָרַג אֶת הַבֵּל (שֵׁם, פְּסוּק כ"ד): "כִּי שְׂבַעֲתִים יִקָּם קִיּוֹן". "יִקָּם" רֹאשִׁי תִיבוֹת: יָתְרוֹ, קֶרַח, מְצָרִי - שְׁהֵם שְׁלוּשֵׁת הַגְּלוּלִים שֶׁל קִיּוֹן, וְרַק אַחֲרֵיהֶם "יִקָּם" קִיּוֹן - תִּהְיֶה לוֹ תְּקוּמָה וְתִיקוּן עַל שְׁהָרַג אֶת הַבֵּל אַחִיו. (וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הָאֵר"י: הַבֵּל בְּגִמְטְרִיָּה 37, וְקֶרַח בְּגִמְטְרִיָּה 308. כְּשֶׁנִּחְבְּרָם נִקְבַּל 345, שְׁזוּהִי הַגִּמְטְרִיָּה שֶׁל מֹשֶׁה. וְזֹאת, כְּדִי לֹמַר לָנוּ, שְׂמִשְׁהָ רַבֵּנוּ תִקַּן אֶת נִשְׁמָתוֹ הַבֵּל וְקֶרַח).

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף פְּרָפְרַת עַל מָה שְׂאָמַר הַקַּב"ה לְקִיּוֹן, לְאַחַר שְׁהָרַג אֶת הַבֵּל (בְּרֹאשִׁית יד, ב'): "נַע וְנָד תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ". כָּאֵן רָמַז לוֹ הַקַּב"ה, שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַתְּגַלְגַּל בְּקֶרַח שְׁנִבְלַע חֵי בְּתוֹךְ הָאֶרֶץ/הָאֲדָמָה, וְיִהְיֶה שֵׁם נַע וְנָד בְּתוֹךְ הָאֶרֶץ/הָאֲדָמָה, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְטְרָא (ב"ב ע"ד), שֵׁם מַעֲיֵד רַבָּה בַּר בְּרַחְמִיָּה, שֶׁשְּׂמַע אֵיךְ קֶרַח וְכָל עַדְתּוֹ -צוּעֵקִים מִבְּטָן הָאֲדָמָה "מִשְׁהָ אֶמֶת וְתוֹרָתוֹ אֶמֶת".

מִכָּאֵן חֲבִין מֹשֶׁה רַבֵּנוּ (גִּלְגוּל הַבֵּל) לְהַעֲנִישׁ אֶת קֶרַח (גִּלְגוּל קִיּוֹן) בְּעֲנֵשׁ הַקָּשָׁה הַזֶּה זִוְקָא: "וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וְיִרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה". שָׂפוֹ, הַשִּׁיג בְּדַעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעַל עוֹנֵשׁ כְּזֶה רָמַז הַקַּב"ה לְקִיּוֹן, בְּאוֹמְרוֹ: "נַע וְנָד תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ" - שִׁיחִיָּה נַע וְנָד בְּתוֹךְ הָאֶרֶץ/הָאֲדָמָה, וְיִצְעַק מִשֵּׁם "מִשְׁהָ אֶמֶת וְתוֹרָתוֹ אֶמֶת".

רְאוּי לְהוֹסִיף מָה שֶׁעַל הַכְּתוּב, "וְיִשָּׁם ה' לְקִיּוֹן אוֹת לְבַלְתִּי הַכּוֹת אוֹתוֹ כָּל מִצְאוֹ", וּפְרַשׁ רַש"י: "חֻקֵּךְ לוֹ אוֹ מִשְׁמוֹ בְּמִצְחוֹ", דְּהִינּוּ, שְׁהַקַּב"ה צִיִּיר, וְחֻקֵּךְ אוֹת מִשֵּׁם הוֹי"ה עַל מִצְחוֹ שֶׁל קִיּוֹן. וְהִנֵּה, רַש"י לֹא פָּרַשׁ אִיזוֹ אוֹת, מִשֵּׁם הוֹי"ה הַקַּב"ה חֻקֵּךְ עַל מִצְחוֹ שֶׁל קִיּוֹן, אֲבָל בְּתִיקוּנֵי הַזֶּהר כְּתוּב (תִּיקוּן ס"ט, קִיט'): "וְיִשָּׁם ה' לְקִיּוֹן אוֹת לְבַלְתִּי הַכּוֹת אוֹתוֹ כָּל מִצְאוֹ - שְׁוִי עָלֶיהָ אוֹת ו' לְשִׁזְבָּא לִיה" (=שֵׁם עָלֶיו אֶת הָאוֹת ו' לְהַצִּילוֹ)).

וְצָרִיךְ לְהַבִּין מְדוּעַ חֻקֵּךְ הַקַּב"ה זִוְקָא אֶת הָאוֹת ו' עַל מִצְחוֹ שֶׁל קִיּוֹן?

יֵשׁ לֹמַר, שֶׁהִנֵּה שְׁנִינוּ בְּמִסְכַּת אֲבוֹת (פ"ד מ"א): "בֵּן זִוְמָא אוֹמֵר: אִיזְהוּ חֻכְסָא, הַלּוּמֵד מִכָּל אָדָם... אִיזְהוּ גְבוּרָא, הַכּוֹבֵשׁ אֶת יְצָרוֹ... אִיזְהוּ עֲשִׂיר הַשְּׂמִיחַ בְּחֻלְקוֹ... אִיזְהוּ מְכַבֵּד, הַמְּכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת".

וּפְרַשׁ רַבֵּנוּ הָאֵר"י, שְׂצָרִיךְ לְכַוֵּן אֶת אֶרְבַּעַת הַמַּאֲמָרִים הַלְלוּ בְּשֵׁם הוֹי"ה. כְּלוּמָר, כָּל מַאֲמָר הוּא כְּנִגְדַּת אוֹת אַחַת מִשֵּׁם הוֹי"ה. וְזֹאת, כְּפִי דְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים (מַאֲמָרֵי חז"ל, אֲבוֹת): "פַּה נְרָמַז יַחּוּד הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ בְּ-ד' אוֹתוֹת הוֹי"ה: 'אִיזְהוּ חֻכְסָא, הַלּוּמֵד מִכָּל אָדָם' כְּנִגְדַּת הָאוֹת י' (י-ה-ו-ה)... 'אִיזְהוּ גְבוּרָא' כְּנִגְדַּת הָאוֹת ה' (י-ה-ו-ה)... 'אִיזְהוּ עֲשִׂיר' כְּנִגְדַּת הָאוֹת ו' (י-ה-ו-ה)... 'אִיזְהוּ מְכַבֵּד' כְּנִגְדַּת הָאוֹת ה' (י-ה-ו-ה) (הָאֲחֵרוֹנָה)... הַנְּקִרָא 'כְּבוֹד', כְּנִגְדַּת עֲשִׂיר, וְהָאָדָם הַקּוֹרָא מִשְׁנָה זֹו יְכוּן בְּיַחּוּד זֶה".

הִנֵּה, רוֹאִים אָנוּ, כִּי הַמַּאֲמָר הַשְּׁלִישִׁי "אִיזְהוּ עֲשִׂיר! הַשְּׂמִיחַ בְּחֻלְקוֹ" הוּא כְּנִגְדַּת הָאוֹת ו' מִשֵּׁם הוֹי"ה.

4 וּפְרַשׁ הַדְּבָרִי יַחְזְקָאֵל", בְּשֵׁם הַזֹּהֵר הַקְּדוֹשׁ (בַּמִּדְבָּר קַחֵא), שֶׁהָאוֹת וְיָהּ הִיא קוֹ הַחַיִּים, הַמְשַׁפֵּיעַ שְׁפַע שְׁפָע חַיִּים לְכָל הַנְּבָרָאִים. וְלָכֵן, הַמְאָמִין בְּאִמּוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהַקְּב"ה מְשַׁפֵּיעַ בְּאוֹת וְיָהּ שְׁפַע לְכָל נְבָרָא וְנְבָרָא לְפִי צוּרְפוֹ, הָרִי הוּא שְׁמִי בְּחֻלְקוֹ, וְזֶהוּ שְׁכַתּוֹב: "אֵיזְהוּ עֲשִׂיר? הַשְּׁמִי בְּחֻלְקוֹ". "בְּחֻלְקוֹ" - אוֹתִיּוֹת "בְּחֻלְקוֹ" וְיָהּ. דְּהֵינּוּ, בְּמָה שֶׁהִשְׁפִּיעַ לוֹ הַקְּב"ה בְּקוֹ הַחַיִּים שֶׁל הָאוֹת וְיָהּ.

מַעֲתָה, יָאִיר לָנוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ חִקַּק הַקְּב"ה לְקַיֵּן אֶת הָאוֹת וְיָהּ בְּמַצְחוֹ. שְׁכֹן, הַיּוֹת וְהַקְּלָלָה שֶׁהִתְקַלַּל קָיִן הִיא "נַע וְנָד תִּהְיֶה בְּאַרְצָךְ" - מִפְּאַת הַקְּנָאָה שֶׁיֵּשׁ בָּךְ, שֶׁהִיא טְבוּעָה בְּנַפְשְׁךָ, שֶׁאַתָּה מְקַנָּא בְּהַצְלַחְתֶּם שֶׁל אַחֵרִים (קְנָא בְּאַחֵיו הֶבֶל, וְהָרְגוֹ) - לָכֵן חִקַּק לוֹ הַקְּב"ה אֶת הָאוֹת וְיָהּ שֶׁבִשְׁם הַחַיִּים, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הַמְאָמֵר "אֵיזְהוּ עֲשִׂיר? הַשְּׁמִי בְּחֻלְקוֹ" - כְּדֵי שֶׁבְּזִכּוֹת הָאוֹת וְיָהּ שֶׁבְּמַצְחוֹ, יִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר עַל יְצֵר הַקְּנָאָה, עַל-יְדֵי שִׁיחָה שְׁמִי בְּחֻלְקוֹ.

עַל-פִּי הָאֱמוּרָה, יָאִיר לָנוּ לְהַבִּין מָה שֶׁבָּחַר מִשֶּׁה רַבְּנוּ לְהַעֲנִישׁ אֶת קַרְח וְעֵדְתוֹ בְּעוֹנֵשׁ הַקְּשָׁה שֶׁל "וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצֹתָהּ הֶאֱדַמָּה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֶתֶם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה". וְזֹאת, עַל-פִּי מָה שֶׁהַבְּטִיחַ הַקְּב"ה לְיַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כ"ח, י"ד): "וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֵפֶר הָאָרֶץ".

וּפְרַשׁ הַתְּפִאָרֶת שְׁלֵמָה": "וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֵפֶר הָאָרֶץ. יֵשׁ לְהַבִּין עֲנִיָּן הַבְּרָכָה הַזֹּאת, שִׁיחָיו 'כְּעֵפֶר הָאָרֶץ', וְלֹא אָמַר 'כַּחֲלוֹל הַיָּם וּכְכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם'... אֲדָּהּ הִנֵּה כְּתִיב (וַיִּקְרָא אֱלֹהִים בִּי) 'הַכֹּל הָיָה מִן הָעֵפֶר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֵפֶר'... כִּי אֲמַנְסֵם זֶהוּ בְּחִינַת הָעֵפֶר, אֲשֶׁר הוּא...מְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִוּאִים אֲשֶׁר עָלָיו, כִּי מְעַפֵּר יֵצֵא לְחַס וַיִּנְיָקָה לְכָל נְבָרָא, וּבִלְעָדָיו לֹא תִכּוֹן כָּל בְּרִיָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה. בְּכָל זֹאת הִיא (=הֶאֱדַמָּה) שְׁפִלָּה מְאֹד, וְנִדְרָכֶת בְּכָף רַגְלֵי הַהוֹלְכִים עָלֶיהָ תָּמִיד. מְמַנְהָ יִלְמַד הָאָדָם, כִּי זֹאת הַסִּיפָה לְכָף שֶׁהָעֵפֶר הִיא הַמְצַמַּחַת מְזוּן לְכָל בְּרִיָּה - מִפְּנֵי שֶׁהִיא שְׁפִלָּה בְּעֵצְמָהּ, וְאֵינְנָה חֲשׂוּבָה (=לֹא מַחְשִׁיבָה אֶת עֵצְמָהּ) לְכָלוּם. לָכֵן הִיא נְתוּנָה לְאִם לְכָל נְבָרָא. וְזֶהוּ שֶׁאֲמָרוּ חַז"ל, כִּי מִי שֶׁמְשִׁימ עֵצְמוֹ כְּעֵפֶר - הַקְּב"ה מְגַבִּיהוּ עַד לְשָׁמַיִם...וְזֶה שֶׁאֲמָרוּ (בְּתַפִּילַת הָעֲמִידָה) 'וְנִפְשִׁי כְּעֵפֶר לְכָל תִּהְיֶה'. עַל-יְדֵי שִׁיחָה שֶׁבְּעֵפֶר - לָכֵן 'לְכָל', תִּהְיֶה בְּבַחֲבִינַת 'כָּל'...הַמְשַׁפֵּיעַ כָּל טוֹב לְכָל בְּרִיָּה. וְזֶהוּ שֶׁאֲמָרוּ (תַּהֲלִילִים מ"ד, כ"ו): 'כִּי שִׁחָה לְעֵפֶר נִפְשָׁנוּ דְּבָקָה לְאַרְצָה בְּטַנְנוּ, קוּמָה עֲזָרְתָה לָנוּ וּפְדָנוּ לְמַעַן חֲסִדְךָ'. כְּלוּמַר, מִכֵּינּוֹן שִׁיחָה לְעֵפֶר נִפְשָׁנוּ, וְנַעֲשִׂים כְּעֵפֶר 'דְּבָקָה לְאַרְצָה בְּטַנְנוּ' - עַל-יְדֵי כָף 'קוּמָה עֲזָרְתָה לָנוּ'...".

נִמְצָאנוּ לְמַדִּים מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, כִּי מָה שֶׁזָּכַתָּה הֶאֱדַמָּה לְהַקְרָא "אִם כָּל נְבָרָא", וְלְהַצְמִיחַ מְזוּן לְכָל הַנְּבָרָאִים, כְּאִם הַמְפְרָנֶסֶת אֶת צְאֲצְאֶיהָ, הוּא בְּזִכּוֹת שֶׁהִיא שְׁמַחָה בְּחֻלְקָהּ, בְּתַפְקִיד שֶׁהִטִּיל עָלֶיהָ הַקְּב"ה, לְהַצְמִיחַ מְזוּן לְכָל חַי, לְמֵרוֹת שְׁפָלָם דּוֹרְכִים עָלֶיהָ.

וְעַל-כֵּן אָנוּ מַתְפַּלְלִים 'וְנִפְשִׁי כְּעֵפֶר לְכָל תִּהְיֶה' - שֶׁנִּלְוֶה בְּדַרְכָּהּ, לְהִתְנַהֵג בְּעֵנּוּהָ וּבְשִׁפְלוּת רֹחַ, לְהִיּוֹת שְׁמַחִים בְּחֻלְקָנוּ. שְׁכֹן, עַל-יְדֵי כָף נִזְכֶּה לְהַשְׁפִּיעַ כָּל טוֹב לְסוּבְבֵים אוֹתָנוּ.

עֲתָה, יוֹמַתֵּק לְהַבִּין מָה שֶׁגִּזַּר הַקְּב"ה עַל הָאָדָם: "כִּי עֵפֶר אֶתָּה וְאֵל עֵפֶר תֵּשׁוּב". כִּי מָה שֶׁבָּרָא הַקְּב"ה אֶת הָאָדָם הִרְאִישׁוֹן דּוֹקָא עֵפֶר מִן הֶאֱדַמָּה, הוּא כְּדֵי שֶׁיִּלְמַד מִהֶאֱדַמָּה לְהִיּוֹת שְׁמִי בְּחֻלְקוֹ, לְאֶכּוֹל מִכָּל עֵצֵי הַגֵּן. אוּלָּם, לְאַחַר שֶׁהִתְפַּתָּה, וְאֶכַּל דּוֹקָא מֵעֵץ הַדַּעַת, שֶׁנֶּאֱסָר עָלָיו, הָרִי גִלָּה בְּכָף, שֶׁלֹּא הָיָה שְׁמִי בְּחֻלְקוֹ, לְאֶכּוֹל מִכָּל עֵצֵי הַגֵּן, וְלָכֵן אֶכַּל גַּם מִהָעֵץ שֶׁנֶּאֱסָר עָלָיו.

עַל-כֵּן גִּזַּר עָלָיו הַקְּב"ה: "כִּי עֵפֶר אֶתָּה וְאֵל עֵפֶר תֵּשׁוּב" - כְּדֵי שֶׁשִּׁיחָה בְּאֶדְמָה, הַשְּׁמַחָה בְּחֻלְקָהּ, יִזְדַּכֵּף גּוּפוֹ מְזוּהָמַת הַקְּנָאָה, שֶׁהַכְּנִיס בּוֹ הַנְּחָשׁ, הוּא יְצֵר הָרַע. (וְלָכֵן, נִקְרָאת הֶאֱדַמָּה שְׁבָה נִקְבֵּר הָאָדָם "חֻלְקָה" (אוֹ "חֻלְקַת קְבֵר"), כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יִלְמַד מִהֶאֱדַמָּה שֶׁשְׁמַחָה בְּחֻלְקָהּ. (חֵי צִיּוֹן מְזוּרָח))

עַל-פִּי הָאֱמוּרָה, יוֹמַתֵּק לָנוּ לְהַבִּין מָה שֶׁמְבוֹאֵר בְּדְבָרֵי הָאֲרִיז"ל ("לִיקוּטֵי תוֹרָה", פְּרָשַׁת וַיַּחֲסִי): "סוּד קְבוּרַת הַמֵּת - צָרִיךְ שִׁיכְנוֹנוֹ הַקּוֹבְרִים שֶׁתִּתְעַכֵּל כָּל אוֹתָהּ **זוּהַמָּה** שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּנַפְשׁוֹ (שֶׁל הָאָדָם), בְּחֻטְאֵי אָדָם הִרְאִישׁוֹן, שֶׁתִּתְעַכֵּל (**הַזּוּהַמָּה**) בְּקִרְקַע (הָאָרֶץ), וַיִּשְׁאַר (הַגּוּף) נִקֵּי מִן הַזּוּהַמָּה הַהִיא. וְהֵם הַיְפוּדֵי אוֹתִיּוֹת 'קָיִן', כִּי מִן קָיִן נִעֲשֶׂה נִקֵּי...". לְפִי הַמְבוֹאֵר, הַכּוּנָה כָּאֵן הִיא, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נִשְׁמַת "קָיִן", שֶׁמְצַד זוּהַמַּת הַנְּחָשׁ שָׁבוּ נִתְקַנָּא בְּהֶבֶל וְהָרְגוֹ, צָרִיךְ הוּא זִיכּוּד מְיוּחָד. וְזִיכּוּד זֶה נִעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַקְּבוּרָה בְּאֶדְמָה, הַשְּׁמַחָה בְּחֻלְקָהּ. וְזֶהוּ שֶׁכַּתּוּב בְּפְרָשָׁה: "וַתִּתְפַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ" - כִּי כִּשְׁבִלְעָה הֶאֱדַמָּה אֶת קַרְח וְכָל עֵדְתוֹ בְּעוֹדָם בְּחַיִּים, הָרִי בְּכָף פְּתַחַת הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ לוֹמַר דְּבָרֵי תוֹכַחָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל: "מָה לָּךְ בֶּן אָדָם, קְרוּץ חוֹמֵר, שֶׁנְּבָרָאת מְעַפֵּר, וְסוּפֹף עֵפֶר, לְהִתְקַנָּא וְלִרְדּוֹף אַחַר הַכְּבוֹד הַמְדוּמָה, וְשִׁאֵר הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. הֲלֹא תִרְאֶה אֶת סוּפוֹ שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם, הַיּוֹם הוּא כָּאֵן, וּמָחָר הוּא כְּבֵר נִקְבֵּר. אִם כֵּן, לְמַדּוֹ נֹא מְמַנֵּי, לְהִיּוֹת שְׁמַחִים בְּחֻלְקָכֶם בְּעוֹדְכֶם בְּחַיִּים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְהַר הַקְּב"ה לְהַחֲזִיר אֶתְכֶם לְעֵפֶר...".

מַעֲלַת הַשְּׁלוֹם

הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים מוּלוּז'יין הַשְּׁקִיעַ פַּעַם מְאֻמָּצִים רַבִּים, כְּדֵי לְהַשְׁלִים בֵּין שְׁנֵי יְהוּדִים פְּשוּטִים, שֶׁהִסְתַּכְּסְכוּ בִּינֵיהֶם. הַעִירוֹ לוֹ מְקוֹרְבָיו, שֶׁאִין זֶה מְכַבְּדוֹ שֶׁל הָרַב לְהַשְׁפִּיל אֶת עֵצְמוֹ כַּל-כָּךְ, וְלְהַקְדִּישׁ מְזִמְנֵי הַיָּקָר בְּהִתְעַסְקוֹת עִם אֲנָשִׁים בּוֹרִים וְעַמֵּי הָאָרֶץ, הַרְבִּים בִּינֵיהֶם בְּעֵנִינִים שֶׁל מָה בְּכָף. הַשִּׁיב הַגָּאוֹן לְמְקוֹרְבָיו: שִׁנֵּנוּ בְּמַסְכַּת יוֹמָא (נ"ג, ע"ב): "הַמַּתְפַּלֵּל - (בְּסוּף תַּפִּילַת הָעֲמִידָה) צָרִיךְ שֶׁיִּפְסַע שְׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאַחֲרָיו, וְאַחַר-כֵּן יִתֵּן שְׁלוֹם" (=לֵאמֹר 'עוֹשֶׂה שְׁלוֹם...'). נִמְצָאנוּ אֲפּוּא לְמַדִּים מְכָאֵן, שֶׁבְּגִלְלַת הַשְּׁלוֹם צָרִיכִים לְפַעֲמִים לְפַסּוֹעַ כְּמָה וְכְמָה פְּסִיעוֹת אַחֲרָנִית... **שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!**

"בורא ניב שפתיים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ידוה ורפאתיו". (ישעיה נז, יט')

פרשת השבוע: קרח (תשובה" בקפיצות 7. "לרחוק" אותיות "לקורח") **כניסת השבת: 19:19**

ערש"ק ב' תמוז תשע"ח (15.6.18) **bnai-zion.com** **יציא השבת: 20:33** (ר"ת 21:16)

הפטרות: "ויאמר שמואל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וכל בכור אדם בבניך תפדה"

על מצות פדיון הבן הכתובה בפרשתנו (יג, יג), "וכל בכור אדם בבניך תפדה", כותב הרמב"ם (הלכות ביפורים פי"א ה"א): "מצות עשה על כל איש מישראל לפדות את בנו, שהוא בכור לאמו הישראלית, שנאמר: 'פטר רחם לי...'"

אם כן, צריכים אנו להבין את עמק מצות פדיון הבן: מדוע צריכים לפדות את בכור ישראל? וגם יש להבין, מדוע יש לפדות את הבכור דוקא בחמישה סלעים, כפי שכתוב (במדבר יח, טז): "ופדונו מבן חדש תפדה בערךך כסף חמשת שקלים?"

נקדים להביא מאמר מופלא בזהר הקדוש על מצות פדיון הבן, המבאר, שמלאך החיים ומלאך המות נאבקים על חיי הבן הבכור – לחיים ולמות. אולם, כאשר מקימים ישראל את מצות פדיון הבן, גובר מלאך החיים על מלאך המות, והבכור יוצא ממות לחיים.

וכפי דברי הזהר הקדוש (הקדמה יד, מתורגם): "מצוה שלש עשרה (לאיש ישראל), לעשות פדיון לבנו, לקושרו בחיים. (שכן)... שני ממונים הם (על הבן הבכור) – אחד (מלאך) של חיים, ואחד (מלאך) של מות... וכאשר יפדה האדם את בנו, מיד אותו ממונה של מות... לא יכול לשלוט עליו... ולכן, באותו פדיון מתקנים זה של (ה)חיים, ונחלש אותו (מלאך ממונה) של מות. (ולכן צריך לדעת), (ש)בפדיון זה הוא קונה לו חיים... ואותו צד רע (=מלאך המות) עוזב אותו, ולא נאחז בו".

בהגהות של ה"בני יששכר" על הזהר (שם), הוא מציין כי דברי הזהר הם מקור למה שכתוב בספר חסידים (סימן שלד'): "מעשה בבחור אחד, שהיה נטוי למות, אמר (לסובבים אותו): תפדוני. כך היה צועק. אמרו לחכם: מה הוא אומר? אמר להם: שמא הוא בכור. אמרו (לו): כן (=בכור הוא). אמר להם: לפדותו ויחיה. מיד נתנו לכהן ה' (=5) סלעים (=סכום כסף) ותיה כ"ה שנים אחר-כך".

ויש להוסיף מה שכתב הגה"ק החיד"א זצ"ל ("מדבר קדמות" מע' פ, אות י'): "מסורת בידינו מפי זקנים שקבלו מהקדמונים, כי איש אשר יקים מצות פדיון בנו הבכור פדיון, ויתן ה' סלעים לכהן בשמחה, והיה לו (=לכהן) לגמרי, שלא יחזיר הכהן שום דבר בשום אופן, יהיה בטוח שהילד יחיה וינצל מפגעי חולי הילדים, ויגדל והיה לאיש". והנה, הזהר הקדוש מבאר ש-ה' (=5) הסלעים הם פנגד האות ה', שהוסיף הקב"ה לאברהם אבינו. וכפי דברי הזהר (בא מב'): "פדיון הבכור כסף ה' סלעים, פחושבן (=פנגד) ה' דאברהם".

וצריך להבין גם ענין הקשר בין פדיון הבכור לבין האות ה' שהוסיף הקב"ה לאברהם? ויש לומר את מה שדרשו חז"ל בגמרא (מנחות כט'): "מאי דכתיב (ישעיה כו') 'בטחו בה' עדי עד, פי ביה' ה' צור עולמים...". דהינו, הקב"ה "צור (=ציר) עולמים", ציר וברא את העולמות באותיות ה'. **העולם הבא נברא באות ה', והעולם הזה נברא באות ה'** (כמו שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" – אל תקרא "בהבראם", אלא ב-ה' בראם).

עוד מבואר בזהר הקדוש (נשא כגג), שהאות ה', שבה ברא הקב"ה את העולם, היא שרש כל החיים לכל הנבראים. ולכן, הפוגם באות ה', חלילה, גורם לסילוק החיים. וזהו כוחו של מלאך המות – להתאמץ לסלק מן האדם את האות ה', שרש החיים, ועל-ידי כך אותו אדם מת, לא עלינו.

וכפי דברי הזהר הקדוש (מתורגם): "ב-ה' נברא העולם, ועליה קימים שמים וארץ וימים, וכל הבריות שנבראו, דכתיב: 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם' – ב-ה' בראם. ואם היא (=האות ה') מתרחקת מן העולם אפילו לרגע, הכל נחרב ומתבטל, ולא היה קיום בעולם. (על-פן, אות ה' זו לא תלך מהגוף, ובה מתקנים. וכאשר היא הולכת ממנו, הרי סם המות יבוא וישרה עליו... ובאותו זמן נקרא בן אדם מת".

זאת ועוד, מבוואר בזהר הקדוש (פינחס רטז), כי האות ה' שהוסיף הקב"ה לאברהם היא אותה האות שבה ברא הקב"ה את העולם. לפי האמור, הקב"ה מסר בידי אברהם אבינו וזרעו אחריו את הדרך להתקשר עמו, ולהמשיך שרש חיות לכל ישראל משרש החיים.

הנה כי כן, מטעם זה צוה הקב"ה לפדות את הבכור דוקא ב-ה' (=5) סלעים. שכן, ה' (=5) סלעים אלו הם כנגד האות ה', שרש החיים, שהוסיף הקב"ה לאברהם. ובזכות זה יוצא הבכור משליטת מלאך המות, שמבקש לנתק אותו מהאות ה', משרש החיים, כדי להמיתו, חלילה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"וכל ישראל אשר סביבתיהם נסו לקלם"

דרש החיד"א בספרו "פני דוד" ראשי התבות "מזמור שיר ליום השבת" (תהלים צב) הם "למשה" ללמדנו שמושה רבנו עליו השלום הוא שחבר מזמור זה.

ועוד הוסיף שאת סופו של המזמור נתן לדרש על מחלקת קרח ועדתו, וכך הוא פרושם של דברים: "ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשמענה אזני" – אלו שהביטו עלי בעין רעה "שורי" (מלשון ראיה) וקמו כנגדי ("בקמים עלי"), שמעו אזני את קול בליעתם באדמה.

"צדיק פתמר יפרח כארו בלבנון ישגה", אהרן שערערו על כהנתו, זכה שהקדוש ברוך הוא הפריח את מטהו ובכך סרה המחלקת מעליו. "שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו יפריחו" בני קרח שחזרו בתשובה ונתקבלה תפלתם, זכו שיצא מהם שמואל הנביא עליו השלום שהיה שתול בבית ה' מנעוריו. (ע"פ "וכל המאמינים")

"אל תפן אל מנחתם"

אמר כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א: מפסוק זה נוכל ללמד על גדל כחה של תשובה: שהרי חטאם של קרח ובניו היה כה חמור, עד שמושה רבנו בכבודו ובעצמו התפלל לפני הקדוש ברוך הוא: "אל תפן אל מנחתם" שלא יקבלם בתשובה (במ"ר יח'). ואף שערך תפלתו של משה גדול היה עד מאד, כששבו בני קרח בתשובה והתחרטו על חטאייהם התקבלה תשובתם ברצון לפני ה' (מגלה יד' א').

מטעם זה תקן האר"י הקדוש לומר את מזמור "למנצח לבני קרח" (תהלים מז) בראש השנה, הראשון בעשרת ימי תשובה (קדם תקיעת שופר), כדי להזכירנו וללמדנו כי בכל מצב שהוא יכולים אנו לשוב בתשובה שלמה, והבורא יתברך יקבל תשובתנו לרצון. (ע"פ "וכל המאמינים")

"טלית שכלה תכלת, מהי שתהא (=האם היא) פטורה מן הציצית (=מהחוט של התכלת)?"

השמועה התפשטה במהירות. האדמו"ר מצאנו הגיע לבקר את פליטי השואה, השוהים בעיר גוטניק שבגרמניה. כל היהודים החלו לרוץ לעבר מקום המפגש, בתקוה לפגוש את האדמו"ר, ולהתברך ממנו. גם ר' מנדל פשיטיק זצ"ל, מחסידי גור, ששהה במקום בבית החולים, הגיע מדדה לכיוונו של האדמו"ר. לפתע, קלטו עיניו של ר' מנדל, שהאדמו"ר אוחז בידיו משהו מופר. לבו החל פועם בהתרגשות, והוא צעק: "האם האדמו"ר הביא לנו גדילים, לעשות מהם ציצית?", שאל כשכלו תקוה. האדמו"ר – שהתמלא התרגשות לראות יהודי, שלאחר שנות האימה הנוראות, עדין כל-כך שמח לקים מצות ציצית – הנהן בראשו בשמחה. "אולם", אמר האדמו"ר, "לצערי יש עמי רק סט אחד של חוטים, ורק אחד מהנוכחים יוכל לזכות במצוה". בכונתו היה לערוך הגרלה בין הנוכחים, ולתת לזוכה את הציצית.

ר' מנדל, שהבין כי רק אחד יזכה במצוה, החליט לעשות מעשה. הוא קרע את חולצתו, כך שהיתה בעלת ארבע כנפות, ואז אמר לרבי, שהיות והוא כעת חייב מדאורייתא בהטלת ציצית בבגדו, לכן, מן הראוי, שהוא יקבל את הציצית. דמעות עלו בעיני הרבי, דמעות של התרגשות, בראותו עד כמה המצוה חביבה על יהודי.

אולם, אז פנה האדמו"ר לרבי מנדל, ואמר: "עוד קדם שבאתי לכאן היה בכונתי לערוך הגרלה בין הנוכחים. ולכן, כלם קנו את הזכות להשתתף בהגרלה, עוד לפני החיוב שלך במצוה. לכן נערוך את ההגרלה בכל זאת". הסתכל הרבי במבט אוהב בפני הנוכחים, וכשנח מבטו על פני ר' מנדל, המשיך ואמר: "אולם, אין לי ספק, שאם פונתך אכן לשם שמים, אזי תזכה אתה בהגרלה, והציצית תעבור לידיך". המתח ששרר בין מאות משתתפי ההגרלה היה רב, ואז נשמעה קריאת התפעלות גדולה, כשהתברר, שאכן ר' מנדל זכה בהגרלה.

שבת שלום לכל בית ישראל! לשמור על קדושת הגיליון

"בֹּרָא גַבִּי שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאתָיו". (ישעיה נז, יט')

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: קֶרֶח ("תְּשׁוּבָה" בקפיצות 7. "לְרַחוּק" אוֹתוֹת "לְקוֹרֵחַ")

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַת תַּשַּׁע"ח (15.6.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הוֹמָנִים לְפִי הַעִיר חִיפָה) (ר"ת 21:16) **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:33**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָד תִּפְדֶּה"

עַל הַפְּתוּב (בְּרֵאשִׁית לִב, כֵּד), "וַיּוֹתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיַּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חו"ל, שֶׁהַמְּלֶאךָ שְׁנֵאבֶּק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ הוּא "סַמָּאֵל", הוּא יַצֵּר הָרֵעַ, הוּא הַשָּׂטָן, הַמִּסִּית אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה, וְכַמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא: "וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ" – זֶה סַמָּאֵל, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ". וְכֵן גַּם בְּזֶהֱרַק הַקְּדוּשׁ כְּתוּב: "וְהָהוּא מְלֶאךָ – שָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ הָיָה, וְאִיהוּ (=וְהוּא) סַמָּאֵל".

וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר נִתְבַּוֵּן, נִרְאָה כִּי שָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ נֵאבֶּק עִם יַעֲקֹב עַל הַבְּרֻכּוֹת שֶׁלְקַח יַעֲקֹב מֵעֵשׂוֹ. עֲנִין זֶה אָנוּ לְמַדִּים מִדְּבַר הַס"מ לִיעֲקֹב, לְאַחַר שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ לְנַצְחוֹ: "וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עָלָה הַשַּׁחַר". וְעַל-כֵּן עָנָה לוֹ יַעֲקֹב "וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלְּחֶךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי". וּפְרַשׁ רַש"י, שֶׁיַּעֲקֹב בִּקֵּשׁ מִהַמְּלֶאךָ: "הוֹדָה לִי עַל הַבְּרֻכּוֹת שֶׁבְּרַכְּנִי אָבִי, (שֶׁ)עֵשׂוֹ מְעַרְעֵר עָלַיְהוֹן".

הֵנָּה, אָנוּ רוֹאִים, שֶׁשָּׂרֵשׁ הַמְּלֶאךָמָה שֶׁל עֵשׂוֹ וְשָׂרוֹ (=ה-ס"מ), הוּא עַל הַבְּרֻכּוֹת שֶׁקָּנָה יַעֲקֹב בְּנִזִּיד עֲדָשִׁים, כְּפִי שֶׁפְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כו, לו'): "וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים אֶת בְּכֻרְתִּי לְקַח וְהֵנָּה עֲתָה לְקַח בְּרַכְתִּי". וּפְרַשׁ רַש"י, בְּשֵׁם מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא: "לְמָה חֲרַד יַצְחָק? אָמַר, שְׁמָא עוֹן יֵשׁ בִּי, שֶׁבְּרַכְתִּי קִטְּוִן (=יעֲקֹב) לְפָנַי גְּדוּל (=עֵשׂוֹ), וְשִׁנִּיתִי סֵדֵר הַיַּחֲסוּ? הַתְּחִיל עֵשׂוֹ מִצְעַק וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים!". אָמַר לוֹ (יַצְחָק) אָבִיו: מָה עָשָׂה לְךָ? אָמַר לוֹ: אֶת בְּכוֹרְתִי לְקַח. אָמַר (יַצְחָק): בְּכֹךָ הָיִיתִי מִצַּר וְחֲרַד, שְׁמָא עָבַרְתִּי עַל שׁוֹרַת הַדִּין. עַכְשָׁיו, לְבָכוֹר בְּרַכְתִּי – גַּם בְּרוּךְ יִהְיֶה!".

הָרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים, שֶׁיַּעֲקֹב זָכָה בְּבְרֻכּוֹת בְּזֻכַּת הַבְּכוֹרָה שֶׁקָּנָה מֵעֵשׂוֹ בְּנִזִּיד עֲדָשִׁים. מִכָּאן נִשְׁפִּיל לְהַבִּין, שֶׁשָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, הַס"מ, שָׁבָא לְהִלָּחֵם עִם יַעֲקֹב עַל הַבְּרֻכּוֹת, הַתְּפוּן בְּעֵצָם לְהִלָּחֵם עַל מְכִירַת הַבְּכוֹרָה לִיעֲקֹב, אוֹתָהּ מְכִירָה שְׁגָרְמָה לוֹ (=לִיעֲקֹב) שִׁיזָכָה בְּבְרֻכּוֹת.

לְכֵן, מִטַּעַם זֶה, כָּל בְּכוֹר שְׁנוּלָד בְּיִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן שֶׁקָּבַל קְדוּשַׁת בְּכוֹר שֶׁל יַעֲקֹב, מִיָּד בֶּא מְלֶאךָ הַמּוֹת, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, וְנִלָּחֵם עִם מְלֶאךָ הַחַיִּים, כְּדִי לְהַרוֹג אֶת הַבְּכוֹר, בְּדִיוֹק כְּפִי שְׁנִלָּחֵם שָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ, עַל שֶׁלְקַח מֵעֵשׂוֹ אֶת הַבְּכוֹרָה.

וְרֹאֵי לְהוֹסִיף מָה שֶׁפְּתַב רַבִּי אֲבֵרָהָם גְּלָאֲנָטִי, שֶׁמְלֶאךָ הַמּוֹת רוֹצֵה לְהַרוֹג אֶת בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כּוֹעֵס עַל הַרִיגַת בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, וְהַשְּׂאֲרַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל בְּחַיִּים. כְּפִי שְׁאָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ: "וַאֲמַרְתָּ אֶל פְּרַעֲזָה כֹּה אָמַר ה' בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. וַאֲמַר אֲלֵיךְ שְׁלַח אֶת בְּנֵי וַיַּעֲבֹדֵנִי וַתִּמָּאֵן לְשַׁלְּחוֹ הֵנָּה אֲנֹכִי הִרַג אֶת בְּנֵךְ בְּכַרְךָ". וּפְרַשׁ רַש"י: "כָּאֵן חָתַם הַקַּב"ה עַל מְכִירַת הַבְּכוֹרָה שֶׁלְקַח יַעֲקֹב מֵעֵשׂוֹ". הָרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים: מִפְּתַת בְּכוֹרוֹת הַיָּא עוֹנֵשׁ לְמִצְרַיִם מִכִּיּוֹן שֶׁשְׁעָבְדוּ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּכוֹר שֶׁל הַקַּב"ה ("בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל").

וְרֹאֵי לְהוֹסִיף יְסוּד נִפְלָא מַחוּז"ל, שֶׁבְּעֵצָם שָׂרֵשׁ כָּל הַשְּׁוֹרְשִׁים שֶׁל קְדוּשַׁת הַבְּכוֹר הִיא מֵהַקַּב"ה עֲצָמוֹ, יַתְּבַרְךָ שְׁמוֹ. שְׁהָרִי, בְּהִיוֹת הַקַּב"ה רֹאשׁ וְרֵאשׁוֹן לְכָל הַנְּבִרָאִים, הָרִי הוּא קְדוּשׁ בְּקְדוּשַׁת הַבְּכוֹרָה.

וְכְפִי שֶׁכּוֹתֵב רַבֵּנוּ בְּחַיִּי (שְׁמוֹת ד', כב'): "אִם תַּחֲפֹשׁ בְּפְתוּבִים, תִּמְצָא, כִּי כְּשֵׁם שֶׁקָּרָא הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל בְּכוֹר בְּמִכְתַּת בְּכוֹרוֹת – כֵּךְ קָרָא אֶת עֲצָמוֹ בְּכוֹר. הוּא שֶׁפְּתוּב (שְׁמוֹת יג) 'קְדֹשׁ לִי כָּל בְּכוֹר' – וּפְרִירוּשׁ: קְדֹשׁ אוֹתִי בְּכָל הַבְּכוֹרוֹת...וְהַעוֹלָה לָנוּ מִזֶּה, כִּי מָה שֶׁקָּרָא 'בְּכוֹר' לְיִשְׂרָאֵל וְלִעֲצָמוֹ יַתְּבַרְךָ, לְאַחַר מִכְתַּת בְּכוֹרוֹת, שֶׁהוּא זְמַן הַגְּאוּלָּה, מָה שֶׁלֹּא קָרָא קוֹדֵם לְכֵן, יַתְּבַאֵר מִזֶּה שֶׁהָיָה עִמָּהֶם בְּצִרַת הַשַּׁעֲבוּד, וְאִין הַבְּכוֹרָה נִיכְרַת בָּהֶם כְּבִיכּוֹל. וְכֵךְ מִצְאָתִי בְּסִפְרַת הַבְּהִיר: שְׁאָלוּ תַלְמִידָיו לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: רַבִּי, מֵאִי דְכָתִיב 'קְדֹשׁ לִי כָּל בְּכוֹר'? וְכִי הוּא הַקַּב"ה בְּכוֹר? אָמַר לָהֶם: אִין 'קְדֹשׁ לִי כָּל בְּכוֹר', אֲלֵא שְׁנַתְקַדֵּשׁ וְנִקְדַּשׁ עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל, דְכָתִיב 'בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל' – כְּבִיכּוֹל עִמָּהֶם הָיָה בְּשַׁעַת הַשַּׁעֲבוּד, וְהִינוּ דְכָתִיב 'שְׁלַח אֶת בְּנֵי וַיַּעֲבֹדֵנִי', וְלֹא אָמַר 'שְׁלַח אֶת בְּכוֹרֵי...".

הָרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים, שֶׁשָּׂרֵשׁ קְדוּשַׁת הַבְּכוֹרָה הוּא מִבּוֹרָא עוֹלָם, הַקַּב"ה עֲצָמוֹ, שֶׁהוּא רֵאשִׁית לְכָל הַנְּבִרָאִים.

ומאחר וישראל הם בני אל חי, דבוקים בה' יתברך, אשר נפח בהם נשמה אלקית, חלק אלק ממעל (כמו שכתוב בראשית ב' / ז): "ויפח באפיו נשמת חיים". על-כן נתקדשו ישראל גם הם בקדושת הבכורה של הקב"ה, יתברך שמו. ועתה, מכל האמור נשכיל להבין, שעיקר המלחמה היא בין בכור ישראל, שהוא מצד הקדושה, לבין הנחש/שרו של עשו, הבכור מצד הקליפה.

שכן, ה-ס"מ רוצה לעקור את קדושת בכור ישראל, על-ידי ניתוקו מהקב"ה, כפי שעשה עם אדם ראשון, שהכניס בו דברי כפירה. (כפי שאנו למדים מהכתוב בחטא עין הדעת: "ויאמר הנחש אל האשה: לא מות תמותן, כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו (=מעין הדעת), ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים..."). ופרש רש"י, בשם המדרש, שהנחש אמר לתוה: "...מן העץ אכל (הקב"ה), וברא את העולם". הרי שהנחש, ברוב ערמומיותו, השחיל כאן כפירה נוראה באמונה שהעולם לא נברא מאפס לממשות, שהרי אם הקב"ה אכל מעין הדעת וברא את העולם, אם כן, הרי מוכרח שהעולם לא נברא מאפס לממשות, אלא היה קים לפני-כן).

והנה, מטעם זה צוה הקב"ה לפדות את בכור ישראל, על-ידי שנותנים לכהן (שהוא שליחו של הקב"ה) ה' סלעים, אשר כפי שמבואר בזהר הקדוש, ה' הסלעים הם כנגד האות ה', שהוסיף הקב"ה לשמו של אברהם אבינו, שהיא כנגד האות ה' שבה ברא הקב"ה את העולם הזה. שכן, בנתינת ה' הסלעים אנו מקשרים את בכור ישראל עם הקב"ה, אשר ממנו יתברך שואב הבכור את קדושתו.

ועל-ידי אותם ה' (=5) הסלעים אנו פודים את בכור ישראל מידיו של מלאך המות, ומכניסים אותו תחת שליטתו של מלאך החיים, השואב את כוחו מחי החיים, הקב"ה, שרש כל החיים. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג"

התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי (=רשב"י) כותב בזהר הקדוש: "בא וראה הנה מלה היוצאת מפה האדם עולה למעלה למעלה, ומעוררת התעוררות מלמעלה, או לטוב או לרע".

מדברי הזהר הקדוש אנו למדים, כמה גדול פח הדיבור של איש ישראל, שעל-ידי דיבורו הוא קובע איזו השפעה תרד לעולם. שכן, בזמן שהוא מדבר רק דיבורי קדושה, הרי הוא גורם לכך שתתקדש השפעה טובה לעולם הזה. וחס וחלילה, כאשר הוא מדבר דיבורים אסורים, הרי הוא גורם, חס וחלילה, שתתקדש השפעה רעה...

ולכן, אומר הזהר הקדוש (שלח קעה'), כבר בבקר, כאשר האדם קם משנתו, מזהירים אותו המלאכים, ואומרים לו "נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה".

בא וראה מה שכותב האריז"ל (ליקוטי תורה, "עקב"), שכל דיבור היוצא מהאדם הוא חלק מנשמתו. לכן צריך להקפיד, שלא לדבר דברים בטלים, שהרי האדם מפסיד בכך חלק מנשמתו. ועוד אומרים חז"ל, שמכל דיבור ודיבור שיוצא מפיו, בורא האדם סניגורים, או חלילה קטגורים. אם כך, מי לא יחרד לפני שמוציא דיבור מפיו, בזוכרו שהוא הולך לברוא מלאכים טובים, שילמדו עליו זכות, או, חלילה, מלאכים רעים שיקטרגו עליו.

ומה נוראים הם דברי הזהר הקדוש (פקודי רמט', ב' מתורגם): "...כל אלו שהוציאו מפייהם דבר שאינו צריך, ומטנפים פיהם - מחרימין אותם, והוא עומדים בחרם ארבעים יום, ותפילתם אינה מקובלת, ואינם נכנסים למחיצת הקב"ה, אלא עומדים נזופים בחוץ".

על-כן, צריך שכל דיבור ודיבור היוצא מהפה יהיה "מעשה ארג", כמו שכתוב בתורה (שמות כח', לב'): "והיה פי ראשו בתוכו שפה...מעשה ארג". שהרי, ישראל נקראים תולעת, כמו שכתוב (ישעיה מא', יד'): "אל תיראי תולעת יעקב". ומה תולעת, אין כוחה, אלא בפיה - כן ישראל, אין כוחם, אלא בפיהם. ולכן, כמו שיש מיני תולעים, שאורגים מיני משי בפיהם, ומהם עושים לבושי מלכות, כך צריך להיות הפה של ישראל "מעשה ארג", שעל-ידי הדיבור יארגו לו בשמים לבושים, שהם "חלוקי רבנו" (=לבוש לנשמה בגן עדן).

"טלית שפלה תכלת, מהי שתהא (=האם היא) פטורה מן הציצית (=מהחוט של התכלת)?"

מובא במדרש (מדרש רבה קרח יח', ג'): "מה כתוב למעלה (=בסוף הפרשה הקודמת)? 'דבר אל בני ישראל...ועשו להם ציצת...ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת'. (לכן) קפץ קרח ואמר למשה: טלית שפלה תכלת, מהי שתהא (=האם היא) פטורה מן הציצית (=מהחוט של התכלת)? אמר לו (משה): תיבת בציצית (=תיבת בחוט של תכלת). אמר לו קרח: טלית שפלה תכלת אין פוטרת עצמה, (ו)ארבע חוטין (של תכלת) פוטרות אותה?"

פעם בא לפני מורנו ורבנו, רבי מאיר אבוחצירא זצוק"ל, אדם שהיה חולה בלבו, ובקש מהרב שיברכהו ברפואה שלימה. יעץ לו רבנו: היה זהיר במצות ציצית! אמת, שגם אם ניתק אחד החוטים, הציצית עדין כשרה. אבל, מוטב שתקפיד על החוטים, שפלים יהיו שלמים. הבן נא, בציצית ישנם שלשים ושינים חוטים, כמנין "לב". וכשכל החוטים כראוי - אף הלב פועל כשורה. ("אביר יעקב", עמוד 543). **שבת שלום**

”בורא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאתֵינוּ”. (ישעיה נז, יט)

כְּנִיסַת הַשְּׁבִיטָה: 19:19

(”תשובה” בקפיצות 7. ”לרחוק” אותיות ”לקורח”)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבִיטָה: קָרַח

יְצִיאַת הַשְּׁבִיטָה: 20:33 (ר”ת 21:16)

ערש”ק ב’ תמוז תשע”ח (15.6.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: ”וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל” (לקבלת העלון בדוא”ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”חכמות נשים בנתה ביתה” (משלי יד, א) (על פי ”אורה של תורה” להרה”ק פינקס פרידמן)

אמר רב: און בן פלתי, מראשי עדת קרח – אשתו הצילה אותו. אמרה לו: מה יוצא לך מהשתתפותך במחלוקת קרח? אם משה הרב – אתה התלמיד, ואם קרח הרב – אתה התלמיד! אמר לה און בן פלתי: ומה אעשה? עמהם (=עם עדת קרח) הייתי בעצה, ונשבעתי להם שבועת אמונים. אמרה לו: שב באהלך, ואני אציל אותך. השקתה אותו יין לרוייה, עד שהשתפר, ונפלה עליו תרדמה. והיא ישבה על פתח האהל, ופרעה השיער בפתח האהל, ומיד חזר לאחוריו. בין לבין, עד שהם הלכו ובאו, נבלעו קרח וכל עדתו, ובעלה, און בן פלתי, ניצל. זהו שנאמר: ”חכמות נשים בנתה ביתה” – זו אשתו של און בן פלתי, ואולת בידיה תהרסנו” – זו אשתו של קרח, שהיא הסיתה את בעלה להתקוטט עם משה רבנו. ובענין זה של האשה, שהיא ”עזר כנגדו (=כנגד הבעל)”, צריכים אנו לדעת, שכאשר שולט יצר הרע באשה, הרי זאת לא אשמת האשה, אלא אשמת הבעל, כפי שנבאר להלן.

הנה, על הכתוב במשלי (טו, ז), ”ברצות ה’ דרכי איש, גם אויביו ישלם אתו”, בארו חז”ל ואמרו: ”אויביו” – זאת אשתו כפי שמובא במדרש (ב”ר נד): ”ברצות ה’ דרכי איש גם אויביו ישלם אתו... רפי יוחנן אומר: זו אשתו”. ויש לנו פאן לתמוה על חז”ל, מדוע מכנים את אשתו של האדם בתאר ”אויביו”? הלא האשה נבראה כדי להיות עזר לבעלה, כפי שכתוב: ”וַיֹּאמֶר ה’ אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבִדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ”.

ונראה לי שבכל זה, על-פי מה שכתב ה”יערות דבש” (חלק א, דרוש א), על הכתוב בגמרא (ברכות יז): אמר ליה רב לרבי תיא: נשים, במאי זכין? (=במה זוכות הנשים לעולם הבא?). ענה לו רבי תיא: ”באקרויי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן (=הן זוכות בזכות זה שהן שולחות את בנייהן ללמוד תורה בבית הכנסת. וכן, שמאפשרות לבעליהן ללמוד תורה בבית המדרש, ומחכות להם עד שובם).

ויש לנו לתמוה על שאלתו של רב, ”נשים, במאי זכין? (=במה זוכות הנשים?). שהרי יש בידין הרבה מצות ומעשים טובים, מפיון שהנשים חייבות במצות ”עשה” שאין הזמן גרמא, ובכל מצות ”לא תעשה”.

אלא, שהביאור הוא על-פי מה שאמרו חז”ל (קידושין ל’): ”אמר להם הקב”ה לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה (פ)תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה, אין אתם נמסרים בידו”.

הנה, מבואר מכאן, שאי-אפשר לנצח את יצר הרע, אלא רק על-ידי לימוד התורה. ולכן, לפי זה יש לנו לשאול, איך יש בכח הנשים לנצח את יצר הרע? והלא, כידוע, הנשים פטורות מלימוד תורה. כפי שמובא בגמרא (קידושין כט’): ”ולמדתם אתם את בניכם”. (ודרשו חז”ל, ממה שכתוב ’את בניכם’) – (משמע מכאן) ולא (את) בנותיכם”.

וזהו ששאל רב את רבי תיא: ”נשים, במאי זכין? (=במה זוכות הנשים?). כלומר, באיזו זכות יש בכח הנשים לנצח את יצר הרע? שהרי, אין בידין את ה”תבלין” (=לימוד התורה) כנגד היצר.

על-כך השיב לו רבי תיא: ”באקרויי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן (=הן זוכות בזכות זה שהן שולחות את בנייהן ללמוד תורה בבית הכנסת. וכן, שמאפשרות לבעליהן ללמוד תורה בבית המדרש, ומחכות להם עד שובם). כלומר, על-ידי שהנשים מסיעות לבעליהן ולבניהן לעסוק בתורה, יש להן חלק בתורה של הבעל, ופאילו הן עצמן עסקו בתורה. ובכח תורה זו יש לאשה את היכולת להתגבר על היצר הרע שלה. ולכן נמצאנו למדים, שהאשה יכולה להתגבר על יצרה, רק על-ידי תורתו של בעלה!

ענין זה פותח לנו פתח להבין את כונת חז”ל, האומרים בגמרא (יבמות סב’): ”...השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה”. שכן, יש לנו לשאול, מדוע אין האדם יכול ללמוד תורה כראוי, ללא האשה?

10
אלא, צריך לדעת, שדרך של **היצר הרע** היא לפתות את האדם, שהוא בתכלית השלימות **בתורה** ובעבודת ה'
ועל-כן מנסה **היצר** בכל כוחו להגדיל בעיני האדם את עסק **תורתו**, עד שנדמה לאדם שהוא הוגה **בתורה** יומם
ולילה, ואין דומה ושני לו בעולם.

אם כן, איך יכול האדם לדעת, **שהיצר** "עובד עליו", ומסמא לו את העיניים?
אולם, לפי דברי ה"יערות דבש", מצינו מבחן אמיתי, שבו יוכל האדם לבחון, האם הוא עוסק **בתורה** כראוי, או
חלילה לא.

שהנה, למדנו, שהאשה יכולה להתגבר על **יצרה**, רק על-ידי **תורתו** של בעלה. על-כן, אם האשה היא **עור**
לבעלה, והוא עוסק **בתורה** ובעבודת ה' מתוך הרחבת הדעת, סימן יפה הוא לבעל, שהוא עוסק **בתורה** כראוי,
שהרי, אין האשה מפריעה לו, בהיותה מתגברת על **יצרה**.

אבל, אם האשה היא **כנגדו**, להילחם בו כל הזמן, והיא איננה מסיעת לבעלה לעסוק **בתורה** כראוי, סימן הוא
שהבעל מצד עצמו אינו עוסק **בתורה** כראוי. על-כן אין לאשתו את הכח להתגבר על **יצרה**, המפתה אותה
להפריע לו בעבודת ה' (וזהו מה שפרש רש"י: "עור כנגדו", זכה - עור. לא זכה - כנגדו, להילחם בו).
מעשה מבואר היטב מה שאמרו חז"ל: "השרוי בלא אשה שרוי בלא **תורה**". שהרי, בלי אשה אין לבעל את
המבחן לדעת, אם הוא עוסק **בתורה** כראוי, או חלילה לא.

על-פי זה יומתק לנו גם להבין מה שכתוב בתורה: "ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו". פלומר, כאשר
האדם לבדו, בלא אשה, אין הוא יכול לזכות להשגות **התורה**, הנקראת **טוב**, כמאמר חז"ל (ברכות ה'): "אין **טוב**
- אלא **תורה**". לכן, העצה היעוצה היא - "אעשה לו עור כנגדו". פלומר, אם זכה לעסוק **בתורה** כראוי, פי אז
יש לאשתו כח להתגבר על **יצרה**, והיא עור לו, שימשיך **בתורה** ובעבודת ה' שלו. אבל, אם "לא זכה" - שאין
הוא לומד **תורה** כראוי, כי אז, האשה, בעל כורחה, היא כנגדו, להילחם בו. וזאת, מכיון שאין לה את כח **תורתו**
של הבעל להתגבר על **יצרה**.

לפי זה נמצא, שגם אשה, שהיא "כנגדו" (=כנגד בעלה), היא טוב לו. שכן, על-ידי זה הוא (=הבעל) יוכל לבחון
אם תורתו היא כראוי או לא. ועל-כן, יפה אמר הכתוב: "ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו
עור כנגדו". שכן, על-ידי שני המצבים, אם האשה היא "עור" או "כנגדו", יוכל הבעל לדעת את מצב תורתו,
בלי **שהיצר** יסמא אותו, את עיני שכלו, בדמיונות שוא, שהוא גדול **בתורה**.
"ונחשב לכם תרומתכם..."

כאשר הקב"ה מרומם ומנשא את אחד מבני ישראל להיות ראש ונשיא על חבריו, צריך אותו אדם
להתבונן, שזהו רצון ה' יתברך שיהיה הוא ראש, ועליו נפל הגורל להיות ראש ונשיא, ואסור לו
להתנאות על-כך. שכן, באמת אין לו שום מעלה וייחוס על אחריו, בני ישראל.
וזהו שרומז לנו הכתוב: "ונחשב לכם תרומתכם..." (= "תרומה" הוא מלשון הרמה) - כל אחד המורם
מאחריו, והוא מנהיג או ראש - נחשב לו הדבר "כדגן מן הגרן" - כמו גרגיר חיטה שנבחר מתוך כל
ערימת הגרגירים להיות תרומה. והנה, על משה רבנו, עליו השלום, כתוב: "והאיש משה ענו מאד מפל
האדם אשר על פני האדמה". ותמהו על-כך כל המפרשים: איך יתכן שמשה רבנו - שזכה לדבר עם
הקב"ה פנים אל פנים באספקלריא מאירה, וכן זכה לתת את התורה לישראל - יהיה יותר ענו מפל
האדם אשר על פני האדמה? וכי לא הרגיש משה רבנו שזכה הוא למה שלא זכה שום אדם על-פני
האדמה?

ובארו בספרים הקדושים, שמשה רבנו חשב שמצד עצמו אינו ראוי לשום קדושה, אלא היות וצריך
להיות אחד מישראל מנהיג על העם, לכן נפל עליו הגורל, לקבל מפל ישראל את חלק מקדושתם,
וקדושה זו אינה שייכת לו, אלא של כלל ישראל. וזהו הפירוש "והאיש משה ענו מאד" - מה הטעם לכך
שהיה משה ענו מאד? אלא מפני שחשב משה, שקדושתו באה לו "מפל האדם אשר על פני האדמה".
מעלת השלום

הגאון רבי חיים מוולוז'ין השקיע פעם מאמצים רבים, כדי להשלים בין שני יהודים פשוטים, שהסתכסכו ביניהם.
העירו לו מקורביו, שאין זה מכבודו של הרב להשפיל את עצמו כל-כך, ולהקדיש מזמנו היקר בהתעסקות עם
אנשים בורים ועמי הארץ, הרבים ביניהם בעינינו של מה בכך.
השיב הגאון למקורביו: שנינו במסכת יומא (נ"ג, ע"ב): "המתפלל - (בסוף תפילת העמידה) צריך שיפסע שלש פסיעות
לאחוריו, ואחר-כך יתן שלום" (=יאמר 'עושה שלום...'). נמצאנו אפוא למדים מכאן, שבגלל השלום צריכים לפעמים
לפסוע כמה וכמה פסיעות אחרונות... **שבת שלום לכל בית ישראל!** **נא לשמור על קדושת הגיליון!**

”בּוֹרָא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאֲתִיו”. (ישעיה נד, יט)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: קֶרַח

(”תשובה” בקפיצות 7. ”לרחוק” אותיות ”לקורח”)

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵט: 19:19

עֲרַשׁ”ק ב’ תמוז תשע”ח (15.6.18) bnei-zion.com

יְצִיאַת הַשְּׁבֵט: 20:33 (ר”ת 21:16)

הַפְּטָרָה: ”וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל” (לקבלת העלון בדוא”ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קָהָת בֶּן לֵוִי”

בפְּרִשְׁת קֶרַח אָנּוּ לְמַדִּים עַל אַחַת הַמַּחְלֻקוֹת הַקְּשׁוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁהִתְלַקְּחָה בְּיִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר קֶרַח, וְאֵתוֹ מְאֵתִים וַחֲמִישִׁים נְשִׂיָּאֵי עֵדָה, אֲנָשֵׁי שֵׁם, הֵעִזּוּ בְּרוֹב חוֹצְפָתָם לְחַלּוֹק עַל אֲדוֹן הַנְּבִיאִים, מֹשֶׁה רַבְּנּוּ.

רש”י מְבָאֵר, שֶׁהִסִּיבָה שֶׁהִבִּיאָה אֶת קֶרַח לְחַלּוֹק עַל מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן הִיא, כִּיּוֹן ”שֶׁנִּתְקַנָּא בְּאַלְיָצְפֵן בֶּן עוֹזִיאֵל, עַל שְׁמָנָה אוֹתוֹ מֹשֶׁה לְנְשִׂיָּא עַל בְּנֵי קָהָת, עַל-פִּי הַדְּבֹר (=עַל-פִּי ה’).”

וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרַשׁ (ב”ר אוֹת א): ”וַיִּקַּח קֶרַח, אִין וַיִּקַּח, אֲלֵא מְשִׁיכַת דְּבָרִים רַבִּים, שְׁנַמְשָׁכוּ כָּל גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל וְהַסְנֵהֲדָרָאוֹת אַחֲרָיו... וַיִּקַּח קֶרַח, עַל-יְדֵי מָה נַחֲלֵק? עַל-יְדֵי אֲלִיָּצְפֵן בֶּן אַחֵי אָבִיו שְׁנַעֲשָׂה נְשִׂיָּא עַל מִשְׁפַּחְתּוֹ, (כְּפִי שְׁכָתוּב): ”וְנְשִׂיָּא בֵּית אָב לְמִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי אֲלִיָּצְפֵן בֶּן עוֹזִיאֵל” (בְּמִדְרַג, ג, ל). אָמַר קֶרַח: אֲרַבְּעָה אַחִים הָיוּ אַחֵי אָבִיא (שְׁמוֹת ו, יח): ”וּבְנֵי קָהָת עֲמָרָם וַיִּצְהָר וַחֲבֵרוֹן וְעוֹזִיאֵל. עֲמָרָם, הַבְּכוֹר, זָכָה (שְׁ)אֶהְרֹן בְּנוֹ (עֲלָה) לְגִדְלָה, וּמֹשֶׁה (זָכָה) לְמַלְכוּת. (וְעֵתָה), מִי רָאוּי לִיטוֹל אֶת (הַגְּדֻלָּה) הַשְּׁנֵיָה? לֹא הַשְּׁנֵי (=יִצְהָר)? שְׁנַאֲמַר: ”וּבְנֵי קָהָת עֲמָרָם וַיִּצְהָר. אֲנִי (=קֶרַח) בְּנוֹ שֶׁל יִצְהָר, הָיִיתִי רָאוּי לְהִיּוֹת נְשִׂיָּא עַל מִשְׁפַּחְתִּי, וְהוּא (=מֹשֶׁה) עָשָׂה (אֵת) בְּנוֹ שֶׁל עוֹזִיאֵל, קָטָן שֶׁל אַחֵי אָבִיא (שְׁ)יְהִי גְּדוּל עֲלָיו (לָכֵן) הָרִינִי חוֹלֵק עֲלָיו (=עַל מֹשֶׁה), וּמִבְּטַל כָּל מָה שְׁנַעֲשָׂה עַל יְדוֹ, לְכַד וַיִּקַּח קֶרַח.”

אוֹלָם, לְפִי זֶה צָרִיף לְהַבִּין, אִם קֶרַח נִתְקַנָּא בְּנְשִׂיאוֹתוֹ שֶׁל אֲלִיָּצְפֵן בֶּן עוֹזִיאֵל, מָה הוּא רָאָה, בְּרוֹב חוֹצְפָתּוֹ, לְחַמוֹד אֶת הַכְּהוּנָה הַגְּדוּלָּה שֶׁל אֶהְרֹן, שֶׁהָיָה בֶּן עֲמָרָם הַבְּכוֹר מְבַנֵּי קָהָת? וּמְצִינּוּ חִידוּשׁ גְּדוּל בְּדַבְרֵי חוֹ”ל, שְׁמָה שְׁגָרָם לְקֶרַח לְחַלּוֹק עַל מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן הִיָּה מְצַד הַיּוֹתוֹ ”בֶּן יִצְהָר”. שְׁכּוֹן, ”יִצְהָר” פִּירוּשׁוֹ שְׁמֹן, כְּפִי שְׁכָתוּב בְּמִדְרַשׁ (ב”ד יח, טו): ”אָמַר רַבִּי לֵוִי: לְמָה חֵלַק קֶרַח עַל מֹשֶׁה? אָמַר (קֶרַח): אֲנִי בְּנוֹ שֶׁל שְׁמֹן בֶּן יִצְהָר, שְׁנַאֲמַר (דְּבָרִים ז, יג): ”וְתִירִשְׁךָ וַיִּצְהָרְךָ שְׁגַר אֲלִפִּיךָ וְעִשְׂתִּירַת צֹאנְךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּיִךָ לְתֵת לְךָ. ”תִּירוּשׁ, זֶה יֵינ. ”וַיִּצְהָרְךָ, זֶה הַשְּׁמֹן. וּבְכָל מְשָׁקִים שֶׁתִּתֵּן אֶת הַשְּׁמֹן הוּא נִמְצָא עֲלֵיוֹן. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁכָתוּב (זְכָרִיָּה ד, יד): ”אֵלֶּה שְׁנֵי בְנֵי הַיִּצְהָר הָעֲמָדִים עַל אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. וְכִי יֵשׁ לְשְׁמֹן בְּנִים? אֲלֵא זֶה אֶהְרֹן וְדוֹד שְׁנַמְשָׁחוּ בְּשְׁמֹן הַמִּשְׁחָה. אֶהְרֹן נִטַּל כְּהֵנָּה, וְדוֹד מְלָכוּת. אָמַר קֶרַח: ”וְמָה אֵלּוֹ שְׁנַמְשָׁחוּ בְּשְׁמֹן הַמִּשְׁחָה בְּלִבָּד נִטְלוּ כְּהֵנָּה וּמְלָכוּת, אֲנִי שְׁאֲנִי בְּנוֹ שֶׁל שְׁמֹן (=שֶׁל יִצְהָר), אֲנִי נִמְשָׁח וְנַעֲשָׂה כְּהֵן וּמְלָךְ? מִיָּד נַחֲלֵק עַל מֹשֶׁה.”

וַיֵּשׁ לְתַמוּהָ עַל מִדְרַשׁ זֶה הַפְּלֵא וּפְלֵא עַל קֶרַח. שְׁכּוֹן, ”קֶרַח, שְׁפַקַח הָיָה, מָה רָאָה לְשִׁטוֹת זוֹ?” דְּהֵינּוּ, אֵיךְ עֲלָתָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל קֶרַח לְחַשׂוֹק בְּמִשְׁרָה הַרְמָה שֶׁל כְּהֵן גְּדוּל, רַק מְשׁוּם שֶׁהָיָה בֶּן ”יִצְהָר”, שְׁפִירוּשׁוֹ ”שְׁמֹן?”. תַּחֲלִילָה, נִקְדָּים לְהַבִּיא מָה שְׁאֲמָרוּ חוֹ”ל, כִּי שְׁמוֹ שֶׁל הָאָדָם מוֹרָה עַל מְהוּתוֹ וּבְחִינָתוֹ, כַּמְבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (בְּרִכּוֹת ז): ”וּמִנָּא לָן דְּשְׂמָא גְרָיִם? (=מִנֵּי לָנוּ שְׁשֵׁם הָאָדָם הוּא מְהוּתוֹ?) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר קֶרַא (תְּהִילִים מו): ”לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת ה’ אֲשֶׁר שֵׁם שְׁמוֹת בְּאָרְץ. אֵל תִּקְרִי ”שְׁמוֹת”, אֲלֵא ”שְׁמוֹת”. (דְּהֵינּוּ, ”ה’ אֲשֶׁר שֵׁם שְׁמוֹת (=שְׁמוֹת) בְּאָרְץ”, וְנוֹתָן בְּעוֹלָם הַזֶּה לְאָדָם שֵׁם הַמְּשַׁקֵּף אֶת מְהוּתוֹ).

וְכֵן מְבּוֹאֵר בְּמִדְרַשׁ (יִלְקוּט יִשְׁעִיָּה ס, תַּמְט): ”אֵילּוֹ זָכוּ הַדּוֹרוֹת, הִיָּה הַקַּב”ה קוֹרָא שְׁמוֹתָם, כְּשֵׁם שְׁקָרָא לְאָדָם וּלְחוּהָ, שְׁנַאֲמַר: ”וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם. וְכֵן אֵתָה מוֹצֵא כְּשֶׁהָיָה הַקַּב”ה רוֹאֵה צְדִיק נוֹלָד, הוּא בְּכַבּוּדוֹ הִיָּה קוֹרָא שְׁמוֹ. קָרָא לְאַבְרָהָם וְהָיָה שְׁמֹךְ אַבְרָהָם, וְכֵן לִיצְחָק וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק, וְכֵן לְיַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל יְהִיָּה שְׁמֹךְ... וְאֵילּוֹ זָכוּ הַדּוֹרוֹת הִיָּה הַקַּב”ה קוֹרָא שֵׁם לְכָל אַחַד וְאַחַד, וּמִשְׁמוֹ, וְהָיוּ יוֹדְעִים אֶת טִיבוֹ וְאֵת מַעֲשָׂיו... וְכֵן אֵתָה מוֹצֵא בְּמִצְרַיִם, אֵלֶּה מִשְׁפַּחוֹת לֵוִי מִשְׁפַּחַת הַלְּבִנִי עַל שֵׁם טִיט וּלְבָנִים, מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמַעִי שְׁשֻׁמַּע הַקַּב”ה אֶת תְּפִילָתָם, מִשְׁפַּחַת הַחֲבֵרוֹנִי שְׁנַתְּחַבְּרָה לָהֶם שְׁכִינָה.”

וְלָכֵן יֵשׁ לוֹמַר, שְׁכַאֲשֶׁר רָאָה קֶרַח שְׁסָבוּ קָהָת שֶׁהָיָה הַמוֹבְחָר מִכָּל בְּנֵי לֵוִי (שְׁהָרִי הַקַּב”ה בְּחָר בְּבָנָיו שֶׁל קָהָת,

להיות מנושאי הארון), בחר לקרוא לבנו השני דוקא בשם "יצהר", שפרושו **שמן**, שפט מזה כי בכך התכונן קהת לרמוז שהוא קרח בן יצהר (=שמן) ראוי להיות כהן גדול, הנמשח **בשמן** המשחה.

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, הבה נתבונן מה שכתוב מפרסם בספרים הקדושים שיש שתי דרכים בעבודת ה': בסתר ובגלוי. וזאת, כפי שאנו אומרים בתפילת שחרית: "לעולם יהא אדם ירא שמים **בסתר ובגלוי**". וב"ליקוטי תורה" לרבינו האר"י ("נצבים") הוא כותב: 'הנסתרת לה' אלהינו' (אלו) יראה ואהבה שהם בלב, והנגלת לנו ולבנינו' (אלו) הם תורה ומצות, הנגלים לכל".

הזהר הקדוש מבאר כי שתי הדרכים הללו (עבודת ה' **בסתר ובגלוי**) הן בבחינת **זין ושמן**. שכן, **זין** הוא רמז על עבודת ה' **בגלוי** ובקול, שהרי כלל גדול הוא (עירובין סה): "נכנס זין יצא סוד". דהינו, **הזין** מבטל את הסוד המוסתר בלב, ומוציאו לגלוי ולכל (על-ידי הדבור/הקול).

וכן יש ללמוד ממה ששנינו (ברכות לה): "אין אומרים שירה, אלא על הזין". שכן, **הזין** גורם לפתוח את הפה בשירה לה' יתברך.

אך לעומת זאת, **השמן**, כל מעשיו הם **בחשאי**. שהרי דרכו שהוא נשפך ממקום למקום, אין הוא משמיע קול רחש כלל וכלל, והרי זה רמז על עבודה שבלב, שהכל נעשה בכונה פנימית **ובחשאי**.

לפי האמור מבאר הזהר הקדוש, שהכהן שעובד את עבודת הקורבנות בבית המקדש הוא בבחינת "שמן". שכן, הן אמת שעצם הקרבת הקורבנות הוא במעשה, אבל עיקר עבודתו של הכהן בקדש היה בחשאי, לכוון את הכוונות והסודות של הקרבן לה'. והרי זה בבחינת (דברים יא, ג): "ולעבדו בכל לבבכם" – עבודה שפנימיות הלב, שהיא **בחשאי**, בבחינת **שמן**. וזהו הטעם לכך שנמשח אהרן הכהן הגדול, ראש ושרש לכל הכהנים, בשמן המשחה (כמו שכתוב, ויקרא ח' יב): "ויצק **משמן** המשחה על ראש אהרן וימשח אתו לקדשו".

ומה נפלאים הם דברי ה"אמרי נעם" ("אמרי מות"), שמבאר על-פי הזהר הקדוש, על כוחו הנפלא של אהרן הכהן בשתיקתו, כפי שמעיד עליו הכתוב, כאשר מתו שני בניו הקדושים, נדב ואביהוא (ויקרא י, ג): "ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה'... וידם אהרן", ופרש רש"י: "קבל שכר על שתיקתו. ומה שכר קבל? שנתיתו עמו הדיבור, שנאמרה לו לבדו פרשת שתויי **זין**".

וצריך להבין ענין זה. והלא, כלל גדול הוא בידינו (מגילה יב): "במידה שהאדם מודד – בה מודדין לו". אם כך, מהי המידה כנגד מידה שקבל אהרן בשתיקתו?

אך לפי האמור הביאור הוא, כי כששתק אהרן, וקבל בדומיה את גזירתו של הקב"ה במיתת שני בניו, הוא גלה בכך, שהוא ראוי להיות הכהן הגדול, שכל עבודתו בהצנע **ובחשאי**, בבחינת **שמן**.

ולכן, מידה כנגד מידה מסר לו הקב"ה את פרשת "שתויי **זין**", כפי שכתוב: "וידבר ה' אל אהרן לאמר, **זין** ושכר אל תשת אתה ובניך". לומר לו, **שהזין** רומז על עבודת ה' **בגלוי/בקול**, בבחינת "נכנס זין יצא סוד", ואין זה מתאים לכהנים (שעבודתם היא **בחשאי**, בבחינת **שמן**), לעבוד את ה' בבחינת קול/**בגלוי**.

מעתה, ירוח לנו להבין את הכתוב במדרש, שקרח חשק בעבודת הכהן הגדול בגלל היותו "בן יצהר" – בנו של **שמן**. שכן, מאחר וסבו (קהת) קרא את שם אביו בשם זה (=יצהר), שפרושו כאמור **שמן**. ולכאורה קשה הדבר. שכן, הלויים עבדו בבית המקדש בבחינת "**זין**" (=בגלוי, בקול), ומטעם זה אמרו שירה בבית המקדש.

אם כך, מה ראה קהת, סבו, לקרוא לאביו בשם "יצהר" (=שמן), שמתאים יותר לכהנים, שעבודתם היא **בחשאי**, בבחינת **שמן**? אלא, מכאן הבין קרח, שכאן יש רמז והוכחה לכך שהוא, קרח, בן יצהר, ראוי לכהונה הגדולה של הכהן הגדול (שנמשח **בשמן** המשחה). ולכן חלק קרח על משה ואהרן, ובקש להיות כהן גדול במקום אהרן הכהן. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרח ויצא ציץ ויגמל שקדים" ("מאד מאד הוי שפל רוח" אבות ד' ד')

יאיר היה איש עסקים מצליח, שהתקרב לגיל הפרישה. הוא ידע שהגיע הזמן לבחור יורש שינהל אחריו את העסק.

אולם, במקום לבחור את אחד המנהלים הבכירים שתחתיו או להוריש את העסק לילדיו, החליט יאיר לעשות משהו שונה. הוא זמן את המנהלים הצעירים בחברה לשיחה, ואמר להם:

"הגיע זמני לפרוש!". לבחור במקומי את המנכ"ל הבא: "אמר להם "החלטתי לבחור אחד מכם!". המנהלים הצעירים היו המומים, אבל נדמה שהבוס היה רציני. "החלטתי לערוך לכם מבחן מיוחד. אני עומד לתת לכל אחד מכם זרע מיוחד מאד. אני מבקש מכם לשתול אותו, להשקות אותו, ולחזור בעוד

שְׁלֹשָׁה חוֹדְשִׁים, עִם מָה שֶׁהַצְּלָחָתְךָ לְגַדֵּל מֵהֲזָרַע שְׁנֵתִי לָכֶם. אֲנִי אֶבְחַן אֶת הַצְּמָחִים שֶׁגִּדַּלְתֶּם, וְעַל סִמְךָ מִיַּד הַהַצְּלָחָה שְׁלָכֶם אֶבְחַר אֶת הַמִּנְכַּ"ל הַבָּא."

דן, אַחַד הַמְּנַהֲלִים הַצְּעִירִים שֶׁנִּכַּח בַּחֹדֶר, קִבֵּל זָרַע וּמָהָר לַחֲזוֹר הַבֵּיתָה בַּהֲתַרְגְּשׁוֹת, וּלְסַפֵּר לְאַשְׁתּוֹ אֶת הַסִּיפּוֹר. הָאִשָּׁה עֲזָרָה לוֹ לְבַחֹר עֲצִיץ, לְדַשֵּׁן אֶת הָאֲדָמָה, וְלִשְׁתּוֹל אֶת הַזָּרַע. כָּל יוֹם דָּן הִשְׁקָה אֶת הַזָּרַע, וְצִפָּה לְרֵאוֹת אוֹתוֹ גָּדֹל, אֲבָל שׁוּם דָּבָר לֹא קָרָה.

לְאַחַר כִּשְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת הוּא שָׁמַע אֶת שְׁאֵר הַמְּנַהֲלִים בַּחֲבֵרָה מְדַבְּרִים עַל הַזָּרְעִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהִתְחִילוּ לְצֻמוֹחַ וּלְגַדּוֹל, אֲבָל הַצְּמַח שְׁלוֹ לֹא גָדַל. שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת, אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת, חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת חֲלָפוּ, וְעַדְיוֹן - שׁוּם דָּבָר. דָּן הִרְגִישׁ שֶׁהוּא כְּשָׁלוֹן.

חוֹדְשִׁים עָבְרוּ, וְדָן יָדַע שֶׁהוּא פְּשׁוּט הֵרַג אֶת הַזָּרַע. בְּעוֹד שֶׁשְׁאֵר הַמְּנַהֲלִים הִתְרַבְּרוּ עַל הַצְּמָחִים הַגְּבוּהִים וְהִיפִים שֶׁגִּדְּלוּ, לְדָן לֹא צֻמַּח כְּלוּם. הוּא לֹא סִפֵּר לַחֲבֵרָיו, קוּה בְּתוֹךְ תּוֹכוֹ שֶׁנֶּס יָקָרָה, וְהִזְרַע לְפִתָּע יִגְדֵּל. בְּכָל יוֹם הוּא הִקְפִיד לְהִשְׁקוֹת וּלְדַשֵּׁן אֶת הָאֲדָמָה, הוּא כָּל-כֶּךָ רָצָה שִׁזָּה יִצְלִיחַ, אִךְ לִשׁוּא. בְּתוֹם הַזְּמַן הוֹזְמֵנו כָּל הַמְּנַהֲלִים הַצְּעִירִים אֶל חֹדְרוֹ שֶׁל הַמִּנְכַּ"ל.

דָּן אָמַר לְאַשְׁתּוֹ שֶׁהוּא לֹא מִתְכַּוֵּן לְקַחַת עֲצִיץ רִיק אֶל הַמִּנְכַּ"ל, אֲבָל הִיא יַעֲצֶה לוֹ לִהְיוֹת כֵּן וְאִמִּיתִי. הוּא חָשׂ בַּחִילָה, וְיָדַע שִׁזָּה הוֹלֵךְ לִהְיוֹת הִרְגַע הַמְּבִיד בְּחֵייו, אֲבָל גַּם יָדַע שֶׁאַשְׁתּוֹ צוֹדֵקָת, לָכֵן נָשָׂא אֶת הָעֲצִיץ הַרִיק אֶל הַמְּשָׁרָד.

כְּאִשֶּׁר הִגִּיעַ לַמְּשָׁרָד, הוּא נִדְּהַם לְגָלוֹת שׁוֹרָה שֶׁל עֲצִיצִים גְּדוֹלִים, שֶׁטְפָחוּ הַמְּנַהֲלִים הָאַחֲרִים - הֵם הֵיוּ יָפִים וְגְבוּהִים בְּכָל הַצּוּרוֹת וְהַגְּדָלִים.

הוּא הִנִּיחַ אֶת הָעֲצִיץ שְׁלוֹ עַל הַרְצָפָה, וְהִתְמַקֵּם בְּבוֹשָׁה בַּחֲלָקוֹ הָאַחוּרִי שֶׁל הַחֹדֶר - חֲלָק מְעַמִּיתִיו צָחֲקוּ, וְחֲלָק רַחֲמוֹ עָלָיו.

כִּשֶׁהַמִּנְכַּ"ל הִגִּיעַ, הוּא סָקַר אֶת הַחֹדֶר, וּבִרְךָ אֶת הַמְּנַהֲלִים הַצְּעִירִים. "וּוּאוֹ, אֵיזָה עֲצִיצִים יָפִים גִּדַּלְתֶּם!" - אָמַר - "הַיּוֹם, אַחַד מִכֶּם יְמוּנָה לַמִּנְכַּ"ל הַבָּא!"

לְפִתָּע, הַבְּחִין הַמִּנְכַּ"ל בְּדָן מִתְחַבֵּא בְּקֶצֶה הַחֹדֶר. הוּא הוֹרָה לוֹ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו עִם הָעֲצִיץ. דָּן הָיָה מְבוֹהָל, וְיָדַע שֶׁהַמִּנְכַּ"ל יַחֲשׁוּב שֶׁהוּא כְּשָׁלוֹן גָּמוֹר.

הַמִּנְכַּ"ל בִּקֵּשׁ מִכָּל הַמְּנַהֲלִים הַצְּעִירִים לְשִׁבֵּת, מְלַבֵּד דָּן. הוּא הִסְתַּכֵּל עַל דָּן, וּבְחִיוּךְ הוֹדִיעַ לַמְּנַהֲלִים הַצְּעִירִים: "אֲנִי שָׂמַח לְהַצִּיג לְפָנֶיכֶם אֶת הַמִּנְכַּ"ל הַבָּא שְׁלָכֶם!"

דָּן לֹא הֶאֱמִין. הוּא הִרִי לֹא הַצְּלִיחַ לְגַדֵּל שׁוּם דָּבָר. "אִיךָ הוּא יְכוֹל לִהְיוֹת הַמִּנְכַּ"ל הַחֲדָשׁ? וְהֵלֵא הָעֲצִיץ שְׁלוֹ רִיק!" הִתְפַּלְאוּ הָאַחֲרִים.

הַסִּבִּיר לָהֶם הַמִּנְכַּ"ל: "לְפָנַי כָּמָה חוֹדְשִׁים נִתְּנִי לְכֻלָּם בַּחֹדֶר זָרַע קָטָן, בְּקִשְׁתִּי מִכֶּם לְשְׁתוֹל וּלְהִשְׁקוֹת אוֹתוֹ, וְלַחֲזוֹר אֵלָי לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חוֹדְשִׁים. מָה שְׁאַתֶּם לֹא יוֹדְעִים, זֶה שְׁנֵתִי לָכֶם זָרְעִים מִתִּים, כְּאִלֵּה שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לְהַצְמִיחַ שׁוּם דָּבָר. כְּלָכֶם, לְמַעַט דָּן, הַבְּאֵתֶם לִי עֲצִים וּפְרָחִים יָפִים, אֲבָל הֵם לֹא צָמְחוּ מֵהַזָּרַע שֶׁהַבְּאֵתִי לָכֶם. בְּנִרְאָה, כְּאִשֶּׁר רְאִיתֶם שֶׁהַזָּרַע שֶׁהַבְּאֵתִי לָכֶם לֹא מְצַמִּיחַ שׁוּם דָּבָר, הַחֲלַפְתֶּם אוֹתוֹ בְּאַחַר. דָּן הָיָה הַיְחִיד עִם הָאוֹמֵץ וְהַיּוֹשֵׁר לְבוֹא עִם הַזָּרַע הָאִמִּיתִי שְׁנֵתִי. לָכֵן הוּא יִהְיֶה הַמִּנְכַּ"ל הַבָּא!" שָׁכוּ, עֲנָנָה, כְּנוֹת וְאִמְץ-לֵב יְכוֹלִים לְהִבִּיא תוֹעֵלַת עֲצוּמָה לְעֶסֶק שְׁלָנוּ.

בְּפִרְשָׁתְנוּ, לְאַחַר שֶׁקָּרַח וְעַדְתּוֹ נִבְלְעוּ בְּאֲדָמָה, הִתְלוֹנְנוּ יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, וְאָמְרוּ לָהֶם: "אַתֶּם הַמֵּתִים אֶת עַם הַיִּשְׂרָאֵל."

עַל-כֵּן, כְּדִי לְהַפְרִיךְ אֶת תְּלוּנַת הָעָם, צִוָּה הַקַּב"ה, שֶׁכָּל שִׁבְט יִקַּח מִטָּה, עָלָיו כְּתוּב שֵׁם הַשִּׁבְט, וְיִנְיחוּהוּ בְּאֹהֶל. "וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר בּוֹ מִטָּהוּ יִפְרַח". וְהִנֵּה, לְמַחֲרַת רְאוּ כָּלֶם, אִיךָ פָּרַח מִטָּה אַהֲרֹן לְשִׁבְט לְוִי, הוֹצִיא פָּרַח וְגָמַל שְׁקָדִים. וְזֹאת, כְּדִי לְהוֹדִיעַ, שֶׁהַקַּב"ה בָּחַר בְּאַהֲרֹן לִהְיוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. וְכָל זֹאת, כִּיּוֹן שֶׁקָּרַח, שִׁחַמַּד אֶת הַכֹּהֲנִים, טָעַן שֶׁמֹּשֶׁה מִנָּה מַדְעֵתוֹ אֶת אַהֲרֹן לְכַהֵן גָּדוֹל.

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁאַהֲרֹן נִבְחַר לְכַהֲנָה בְּזִכּוֹת עֲנֻתָּנוֹתוֹ הַגְּדוֹלָה, כִּפִּי שֶׁאִמַּר מֹשֶׁה לְעַם וְאַהֲרֹן מַה הוּא כִּי תִלוּנוּ תִלוּנוֹ עָלָיו, אַהֲרֹן הוּא בְּבַחֲיִנַת מָה (=כְּלוּם). שָׂרַק עַל-יַדִּי עֲנָנָה גְּדוֹלָה זוֹכִים לְגְדוֹלָה. וְלֹא כְּקָרַח - רְאִישֵׁי תִיבוֹת קִנְיָה רִומְמוֹת חֲמָדָה - שֶׁלָּקָה בְּמִידוֹת רְעוֹת אֵלוֹ שֶׁל גֵּאוּה וְחֲמָדָה.

וְזֶהוּ שֶׁאִמַּר מֹשֶׁה לְמַרְגְּלִים (שִׁפְחָדוֹ לְהִיכִיֵּס לְאַרְץ כִּיּוֹן שֶׁשֵׁם יֵאָבְדוּ אֶת נְשִׂאוֹתֶם): "וְהִתְחַזְּקֶתֶם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרֵי הָאָרֶץ" - קָחוּ דוּגְמָא מִפְּרֵי הָאָרֶץ, מִמִּידַת הָעֲנָנָה שֶׁל הַפְּרִי, שֶׁאִינוּ צוֹמְחִים, אֲלֵא רַק לְאַחַר שֶׁזָּרְעוּ נִרְקַב בְּאֲדָמָה, וּמִגִּיעַ לְבַחֲיִנַת "אִיוּ". וְלָכֵן "וְהִתְחַזְּקֶתֶם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרֵי הָאָרֶץ" - תִּתְחַזְּקוּ בְּמִידַת הָעֲנָנָה, כִּיּוֹן שֶׁרַק עַל-יַדִּי הָעֲנָנָה וְהִתְבַּטְּלוֹת אֶפְשָׁר "לְצֻמוֹחַ" וְלַעֲלוֹת מֵעֵלָה מֵעֵלָה.

יְהִי רְצוֹן שְׁנִתְרַחֵק מְאֹד מְאֹד מִמִּידַת הַגֵּאוּה, וְלַעוֹמֵת זֹאת נִתְחַזַּק וְנִדְבַק בְּמִידַת הָעֲנָנָה הַנִּפְלְאָה, כִּיּוֹן שֶׁרַק כֶּךָ נִזְכָּה לְדַבְּרֵי חוֹ"ל, "כָּל מִי שֶׁמְשַׁפֵּיל (אֶת) עֲצָמוֹ - הַקַּב"ה מְגַבִּיהוּ" (עִירוּבִין יג').

שִׁבֵּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּי!

"בֹּרָא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפֵאתוֹ" (ישעיה נז, יט)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: קֶרַח ("תשובה" בקפיצות 7. "לרחוק" אותיות "לקורח")

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 19:19

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַת תַּשַּׁע"ח (15.6.18) bnei-zion.com

יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:33 (ר"ת 21:16)

הַפְּטָרָה: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלה הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"מֹשֶׁה אֱמַת וְתוֹרַתוֹ אֱמַת וְאַנְחָנוּ שְׁקָרָנִים"

עַל הַפְּתוּב בְּפֶרֶשְׁתָּנוּ (טו, לב): "וּתְפַתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וּתְבַלַּע אֹתָם וְאֵת בְּתִיָּהֶם וְאֵת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֶרַח וְאֵת כָּל הָרְכוּשׁ", הַעִיר הָאֲדוּמוֹ"ר רַבִּי שְׁלוֹם רוֹקַח מְבַעֵל: קֶרַח וְעֵדְתוֹ נִעְנְשׁוּ כְּאֵן מִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה: הֵם חֲטָאוּ בְּפִיָּהֶם – בְּהַשְׁמַעַת לְשׁוֹן הָרַע וּבְהוֹצָאָת דְּבַר עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן – לְכֵן נִגְזַר עֲלֵיהֶם כְּעֵנֶשׁ: "וּתְפַתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ". וְהִנֵּה, עַל עוֹנֶשֶׁם שֶׁל קֶרַח וְכָל עֵדְתוֹ, כְּתוּב בְּגִמְרָא (סְנֵהֲרִין ק"ל, מְתוּרָגָם): "אָמַר רַבֵּה בְּרַ חֲנָה: פַּעַם אַחַת הִלְכְּתִי בְּדֶרֶךְ. אָמַר לִי סוּחַר יִשְׁמַעְאֵל: בֵּא וְאַרְאֶה לְךָ אֶת הַבְּלוּעִים שֶׁל קֶרַח. הִלֵּךְ וְהִרְאָה לִי שְׁנֵי בְּקִיעִים שֶׁהִיָּה יוֹצֵא מֵהֶם עֶשֶׂן. לְקַח גִּיזָה שֶׁל צֶמֶר, הִרְטִיב אוֹתָהּ בְּמַיִם, וְהוֹשִׁיב אוֹתָהּ בְּרֹאשׁ רוּמָחוֹ, וְהִעֲבִיר אוֹתָהּ דֶּרֶךְ שְׁנֵי הַבְּקִיעִים, וְנִשְׂרַף אוֹתוֹ הַצֶּמֶר. אָמַר לִי אוֹתוֹ הַיִּשְׁמַעְאֵל: הִקְשֵׁב (לְקוֹלוֹת שְׁנֵי שְׁמַעִים מִבְּטֵן הָאֲדָמָה). (וְאַחַר שָׂאֵל אוֹתִי): מָה שְׁמַעְתָּ? וְשְׁמַעְתִּי שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים כֹּךְ: 'מֹשֶׁה אֱמַת וְתוֹרַתוֹ אֱמַת וְאַנְחָנוּ שְׁקָרָנִים'. אָמַר לִי הַיִּשְׁמַעְאֵל: כָּל שְׁלִשִׁים יוֹם מֵהַפְּכַת אוֹתָם (=אֶת קֶרַח וְכָל עֵדְתוֹ) הַגִּיָּהוּם, כְּבֶשֶׂר (שְׁמַתְבָּשֵׁל) בְּתוֹךְ הַקְּלַחַת (=הַקְּדָרָה). (וְהֵם) אוֹמְרִים כֵּן, 'מֹשֶׁה אֱמַת וְתוֹרַתוֹ אֱמַת וְהֵם שְׁקָרָנִים'."

וְעַתָּה, בֵּא וְרֵאֵה מָה שְׁמַצִּינוּ חִידוּשׁ נִפְלֵא בְּ"עֲשֵׂרֵת הַמַּאֲמָרוֹת" לַהֲרַמ"ע מִפְּאֲנוּ, שְׁבִזְכוֹת הַיְיִדִּי שְׁאוּמְרִים בְּלוּעֵי קֶרַח וְעֵדְתוֹ בְּבִטּוֹן הָאֲדָמָה – 'מֹשֶׁה אֱמַת וְתוֹרַתוֹ אֱמַת וְהֵם שְׁקָרָנִים' – יִזְכּוּ הֵם לְתִיקוֹן בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וּכְפִי דְבָרֵי הַקְּדוּשִׁים (מֵאֲמָר "אִם כָּל חַי", ג', סִימָן ל"ד): "וְהָאֵר"י זצ"ל דָּרַשׁ עַל קֶרַח פְּסוּק (תְּהִלִּים צ"ב, יג) 'צִדִּיק כְּתָמָר יִפְרַח'. שְׁכֵן, שְׁמוֹ רְשׁוּם בְּסוּפֵי תִיבוֹת אֱלֹהִים, לְלַמֵּד, שְׁבִסוּף תִּיקוֹן הָעוֹלָם גַּם הוּא יִתּוּקֵן. וְיִפְּהָ אָמַר (הָאֲרִיז"ל), שֶׁהָרִי הוּא (=קֶרַח) וְסִיעָתוֹ בְּמִדּוֹר גִּיָּהוּם. (וּמִשְׁעָה רֵאשׁוֹנָה שִׁירְדוּ שָׁם, הַתְּחִילוּ לְהַצְדִּיק עֲלֵיהֶם דִּין שָׁמַיִם, וְכֹךְ הֵם אוֹמְרִים: 'מֹשֶׁה אֱמַת וְתוֹרַתוֹ אֱמַת וְאַנְחָנוּ בְּדָאִים'. וְאִין בְּעוֹלָם קְלָקוּל גְּדוּל כָּל-כֹּךְ, שְׁוִידוּי זֶה לֹא יִסְפִּיק לְתַקְּנוֹ'."

וְכֵן כְּתַב הַשֵּׁל"ה הַקְּדוּשׁ (קֶרַח אוֹת טו', בַּהֲגַה"ה), שְׁעַל-יְדֵי הַיְיִדִּי שְׁאוּמְרִים בְּלוּעֵי קֶרַח, יִזְכּוּ לְתִיקוֹן בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. אֲלֵא, שֶׁהַשֵּׁל"ה הַקְּדוּשׁ מוֹסִיף חִידוּשׁ גְּדוּל, וְאוֹמֵר, שְׁמַטְעַם זֶה הַתְּפַלֵּל מֹשֶׁה רִבְנוּ עַל קֶרַח וְעֵדְתוֹ שִׁיבְלַעוּ חַיִּים בְּאַדְמָה. שְׁכֵן, עַל-יְדֵי כֹךְ שֶׁהֵם מִתְּוֹדֵים שֶׁם בְּגִיָּהוּם בְּעוֹדֵם חַיִּים, וְלֹא מֵתִים, יִזְכּוּ לְתִיקוֹנָם, וּכְפִי דְבָרֵי קוּדְשׁוֹ: "הִנֵּה, קֶרַח יָרַד חַיִּים שְׁאוּלָּה. וְאִף שְׁלִכְאוּרָה מֵת, אֲבָל בְּאֱמַת אֵינוֹ מֵת, רַק נִשְׂאָר חַי וּמְקַבֵּל יִיסוּרִין. וְהַקְּב"ה עָשָׂה זֹאת לְטוֹבָתוֹ, כְּדִי שְׁתוּעִיל לוֹ הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שְׁמִתּוּדָה (הוּא) וְאוֹמֵר: 'מֹשֶׁה אֱמַת וְתוֹרַתוֹ אֱמַת'. וְאֵילוֹ הִיָּה מֵת מִמֶּשׁ, אֲזַי לֹא הוּעִילָה לוֹ הַתְּשׁוּבָה, כִּי אֵין תְּשׁוּבָה לְאַחַר מִיתָה. עַל-כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַמִּית וּמְחִיָּה אוֹתוֹ, וְאֲזַי תוּעִיל הַתְּשׁוּבָה. וּמִכַּח זֶה, אִף שֶׁהוֹרַד (קֶרַח) שְׁאוּל – יַעַל וְיִפְרַח כְּתָמָר'."

וְרֵאֵי לְהוֹסִיף כְּאֵן מָה שְׁכְּתַב הַגַּה"ק רַבִּי אֲבֵרָהֶם חַיִּים שְׁאוּר זצ"ל, בְּסִפְרוֹ "תּוֹרַת חַיִּים", שְׁעֲנִין הַיְיִדִּי שֶׁל קֶרַח וְכָל עֵדְתוֹ בְּגִיָּהוּם, הוּא דוּמָה לְיְיִדִּי שֶׁל כָּל רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁמִתּוּדִים שֶׁם בְּגִיָּהוּם עַל עוֹנוֹתֵיהֶם. שְׁכֵן, אוֹמֵר הַ"תּוֹרַת חַיִּים", עַל-יְדֵי זֶה שֶׁהִרְשָׁעִים מִתּוּדִים בְּגִיָּהוּם תְּחִתִּית, יֵשׁ בְּכֹךְ תִּיקוֹן גְּדוּל לְנִשְׁמַתָּם אֲפִילוֹ לְאַחַר מִיתָתָן, כִּיִּין שְׁאוּל הַגִּיָּהוּם בְּצִירוּף הַיְיִדִּי מְטַהֲרִים אֶת נִשְׁמַתָּם מִכָּל סִיג וּפְגָם.

כְּדִי לְהוֹכִיחַ אֶת דְּבָרֵי מִבֵּיא הַ"תּוֹרַת חַיִּים" רֵאֵיָה מִמָּה שֶׁשְּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (עִירוּבִין י"ט): "אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: מֵאִי דְכְּתִיב (תְּהִלִּים פ"ד) 'עוֹבְרֵי בְּעַמְּק הַבְּכָא מַעְיִן יִשִּׁיתוּהוּ...?' "עוֹבְרֵי" – אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם שְׁעוֹבְרִים עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם. "עַמְּק" – שְׁמַעְמִיקִים לָהֶם גִּיָּהוּם, "הַבְּכָא" – שְׁבוּכִים (אוֹתָם רִשְׁעִים) וּמוֹרִידִין דְּמַעוֹת כְּמַעְיִן שֶׁל שִׁיתִּין. 'גַּם בְּרַכּוֹת יַעֲטָה מוֹרָה' – שְׁמַצְדִּיקִים עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין וְאוֹמְרִים לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, יִפְּהָ דְנָתָ, יִפְּהָ זְכִיָּתָ, יִפְּהָ תִּיבָתָ, יִפְּהָ תִּקְנָתָ גִּיָּהוּם לְרִשְׁעִים, וְגַן עֵדֵן לְצַדִּיקִים'."

הָרִי מְבוֹאָר מִכָּאֵן, שֶׁהִרְשָׁעִים מִתּוּדִים בְּגִיָּהוּם עַל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, וּבְנִדְאֵי הַיְיִדִּי הוּא חֶלֶק בְּלִתִּי נִפְרָד מִתִּיקוֹנָם בְּגִיָּהוּם. שְׁכֵן, לְיִיסוּרִין שֶׁל אִשׁ הַגִּיָּהוּם, בְּיַחַד עִם הַיְיִדִּי עַל עוֹנוֹתֵיהֶם, יֵשׁ מַעֲלָה גְּדוּלָה לְזַכְּכֶם, אֲפִילוֹ לְאַחַר

מיתתם. וזהו שאמר דוד המלך, עליו השלום (תהילים קטז): "אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני...אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא. ובשם ה' אקרא". שכן, דוד המלך התכונן להודות לה' יתברך על שנתן לרשעים תיקון על-ידי שהם מתודים בגהנום גם לאחר מיתתם. וברור שזה חסד גדול של הבורא יתברך. שכן, על-ידי כך לא תשרף ותכלה הנשמה באש הגהנום. ועל-כך נאמר (שם ח'): "כי חלצת נפשי ממות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי".

(בענין זה כתוב בזהר הקדוש (תרומה קנ', מתורגם): "אמר רבי יהודה: הדין של עונשי הגהנום כבר למדנו, שהוא לדון שם את הרשעים. (ו)למה הם נידונים באש הגהנום? אלא, גהנום הוא אש הבויער יומם ולילה, כמו שהרשעים מתחממים באש היצר הרע כדי לעבור על מצות התורה. בכל חימום וחימום שהם מתחממים ביצר הרע, כך בויער אש הגהנום...כי אין הגהנום בויער, אלא בתוקף החום של היצר הרע של הרשעים, ובאותו חימום אש הגהנום בויער ימים ולילות, ואינו נח").

על-פי האמור יאיר לנו להבין מה שגזר משה על קרח וכל עדתו – ותפתח הארץ את פיה". שכן, לכאורה צריך להבין מדוע עלה בדעתו של משה רבנו, אדון כל הנביאים, הענו מכל האדם, להציע לקרח ענש משונה שכזה – "ופצתה האדמה את פיה"? האם חסרים עונשים שונים ומשונים ולא רגילים, שמהם ניתן יהיה להוכיח לכל, שקרח נענש מן השמים?

אלא, שברור הוא שרצה משה שקרח וכל עדתו יבלעו חיים בפני כל ישראל, למען יראו וייראו, לברוח מכל המחלוקות, ויאמינו שמה שעשה משה היה לפי מצות ה' יתברך. ולכן, מידה כנגד מידה, היות והם פתחו פיהם על משה, הענו מכל האדם אשר על-פני האדמה, על-כן פתחה האדמה את פיה לבלוע אותם לשאול תחתית. אולם, לפי מה שהבאנו לעיל, הנה, משה רבנו, ה"רעיא מהימנא", על-ידי שגזר על קרח וכל עדתו, להיבלע בשאול הגהנום, התכונן בעצם לטובתם, כדי שיהיה להם תיקון על-ידי שיתודו בגהנום, ויגידו "משה אמת ותורתו אמת ואנחנו בדאיין". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש" (משלי י"ז יד)

שלמה המלך אמר: "פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש". דהינו, "פוטר מים", כמו פוטר (=פתיח) קטן של מים בסכר, כך "ראשית מדון". כלומר, די בפתיח קטן כדי להצית מדון/אש גדולה של מריבה. ולכן "ולפני התגלע הריב נטוש".

נתאר לעצמנו סכר מים. תפקידו הוא לעצור את המים שלא ישטפו את מה שנמצא מסביבו. והנה, כל עוד הסכר שלם ללא סדק, המים לא יפרצו החוצה. אולם, אם יפתח אפילו סדק או חור קטן, הרי שהמים יתחילו לטפטף דרכו, ולאט לאט החור יתרחב עד שכמות גדולה של מים יזרמו החוצה וישטפו את כל מה שנמצא.

כך המצב גם בין בני אדם: ברגע שמתחילה מריבה, נוצר סדק קטן ביחסים, ומכאן זה יכול להגיע להרס שלם. הפה נפתח, השנאה גוברת. ולכן אומר שלמה המלך "ולפני התגלע הריב נטוש", כלומר: לפני שהריב יפרוץ ועלול לגדול למימדים עצומים, תעזוב את הזירה ותברח... ותמיד צריך לזכור: ממריבה יוצאים רק עם נזקים!

רבי ירוחם הלוי ליבוביץ היה המשגיח של ישיבת מיר בליטא. בשנות כהונתו עזב את שיטתה המוסרית של הישיבה. ובחלק משנות כהונתו השתתף בנשיאת העול הפלפלי של קיום הישיבה. אולם בראשית דרכו היה רבי ירוחם המנהל הרוחני בישיבת ראדין, שהיא ישיבתו של ה"חפץ חיים". והנה בזמן שהתחילו להתקבץ סביבו תלמידים, היו כאלה שלא ראו זאת בעין יפה. ומענין פעוט זה נוצרה מחלוקת בישיבה בראדין.

רבי ירוחם אף לא נסה לישר את ההדורים, אלא מיד קם והתפטר מתפקידו, למרות הקושי שבדבר. הוא פשוט עזב את משרתו ותפקידו כדי לבטל מחלוקת. לאחר זמן מה התמנה למשגיח בישיבת מיר, היא הישיבה שנצלה בימי השואה בנסים גלויים. (רבי ירוחם נפטר ב- יחי' סיון תרצ"ו (1936), לפני מלחמת העולם השנייה).

וראוי לציין שבזמן מלחמת העולם השנייה ראו מנהיגי הישיבה אותות ומופתים בנס ההצלה של ישיבת מיר, וכל זאת על-ידי רבי ירוחם, שבא בחלום למשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין, ואמר לו לאיזה מקום ללכת, והיכן מקום ההצלה. ואמרו עליו גדולי הדור ההוא, שאת הכח הזה בשמים לפעול להצלת עולם התורה היחיד שנשאר מגולת אירופה, זכה רבי ירוחם על-ידי היותו על כבודו ומעמדו ותלמידיו כדי להרבות שלום, ולקטוע את המחלוקת עם תחילתה. שבת שלום לכל בית ישראל! לשמור על קדושת הגיליון!

"בֹּרֵא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאתֵינוּ". (ישעיה נז, יט')

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: קֶרַח ("תשובה" בקפיצות 7. "לרחוק" אותיות "לקורח") **כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 19:19**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַת תַּשַּׁע"ח (15.6.18) bnei-zion.com **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:33** (ר"ת 21:16)

הַפְּטָרָה: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלה הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קָהַת בֶּן לֹוִי"

עַל הַכְּתוּב "וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קָהַת בֶּן לֹוִי". פֶּרֶשׁ רַש"י זצ"ל: "וַיִּקַּח קֶרַח", פֶּרֶשָׁה זֹו נִדְרַשְׁתָּ יִפְהָ. וְכִבֵּר הַתִּיגְעוּ פֶּל הַמְּפָרְשִׁים לְנִסּוֹת לְהַבִּין לְמָה הַתְּכַוֵּן רַש"י זצ"ל, בְּדַבְרֵיו הַקְּדוּשִׁים – "פֶּרֶשָׁה זֹו נִדְרַשְׁתָּ יִפְהָ". וּפֶרֶשׁ עֲנִין זֶה הַ"אֲמָרִי יוֹסֵף" (עַל-פִּי מָה שֶׁאָמַר הַרְה"ק רַבִּי נִפְתָּלִי מֵרֶאֱפְשִׁין זִיע"א), וְאָמַר, שֶׁהִנֵּה יְדוּעַ שְׁמִנְהֵג הָעוֹלָם הוּא, שְׁמִבְרָכִים אֶת הַחֶתֶן וְהַפְּלָה בְּיוֹם חֲתוּנָתָם בְּבִרְכָה: "שֶׁהוּיּוּג יַעֲלֶה יִפְהָ". וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּסִפְרֵי קִיצוֹר שׁו"ע (סִימָן קִמּו' מִנְהַגֵי הַחוּפָה): "גַּם נוֹהֲגִין שֶׁהָאֲבוֹת וְהַקְּרוֹבִים אֲנָשִׁי צוּרָה (=הַמְּכַוְּבִים) מְבָרְכִים אֶת הַחֶתֶן וְאֶת הַפְּלָה, וּמִתְפַּלְלִים עֲלֵיהֶם שֶׁיּוּיּוּג יַעֲלֶה יִפְהָ". וְאִם כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ בִּיאוֹר עַל בְּרָכָה זֹו – "שֶׁהוּיּוּג יַעֲלֶה יִפְהָ". שֶׁהָרִי, בּוֹדָאֵי מְלֻכַד הַפֶּשֶׁט שֶׁל בְּרָכָה זֹו, טְמַנּוּ לָנוּ כָּאֵן חו"ל רַעֲיוֹן נִכְבָּד בְּמִתְקַ שְׁפָתָם. וּפֶרֶשׁ הַ"אֲמָרִי יוֹסֵף" וְאָמַר, שֶׁהִנֵּה יְדוּעַ מֵהַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה (לְפָנֵי הַגְּאוּלָּה) יוֹרֵד הַשְּׁפָע לְעוֹלָם עַל-יְדֵי יַחּוּד וְזִיוּג שְׁנֵי שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקַּב"ה – "יְהוָה" וְ- "אֲדֹנִי" – שֶׁהֵם בְּגַמְטְרִיָּה צֵא (=91). (וְעַל זֶה כָּתַב הַשֵּׁל"ה הַקְּדוּשׁ: "צְרִיף לְכוּן 'פּוֹתַח אֶת יְדָךְ' – רֵאשִׁי תִּיבוֹת "פֵּאִי", כְּמִנְיָן (=גִּימְטְרִיָּה) שֶׁל שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת "יְהוָה" וְ- "אֲדֹנִי" (...)

הִנֵּה, מְבוֹאֵר מְכַאֵן, כִּי הַשְּׁפָע וְהַפְּרֻשָׁה נִמְשָׁכִים מְשֻׁנֵּי הַשְּׁמוֹת – "יְהוָה" וְ- "אֲדֹנִי" – שֶׁמְסַפְּרִים בְּגַמְטְרִיָּה עוֹלָה 91, כְּמִנְיָן "פֵּאִי". אוּלָּם, אוֹמֵר הַ"אֲמָרִי יוֹסֵף", לְעֵתִיד לְבוֹא יִתְעַלֶּה שֵׁם "יְהוָה" לְהִיּוֹת שֵׁם "יְהוָה", כְּמוֹ שֶׁפֶּרֶשׁ הָאֲרִיז"ל אֶת הַפְּסוּק: "וְהָיָה יְהוָה לְמִלְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ בְּיוֹם הַהוּא יְהוָה יְהוָה אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד". דְּהִינּוּ, שֵׁם "יְהוָה" יִתְעַלֶּה לְהִיּוֹת "יְהוָה", וְאִם כֵּן יֵרֵד הַשְּׁפָע עַל-יְדֵי יַחּוּד שְׁנֵי שְׁמוֹת "יְהוָה אֲדֹנִי", שֶׁהֵם בְּגַמְטְרִיָּה צֵא (=95). עַל-כֵּן אָנוּ מְבָרְכִים אֶת הַחֶתֶן וְהַפְּלָה "שֶׁהוּיּוּג יַעֲלֶה יִפְהָ". דְּהִינּוּ, שְׁמִלְכַד הַפֶּשֶׁט, יִזְכּוּ גַם לְרֵאוֹת אֶת הַגְּאוּלָּה הָעֵתִידִיָּה, שֶׁאֲזוּ הַזִּיוּג וְהַיַּחּוּד שֶׁל שְׁמוֹת הַקַּב"ה – "יְהוָה" וְ"אֲדֹנִי" – יַעֲלֶה לְ"יְהוָה אֲדֹנִי", שֶׁהוּא כְּמִנְיָן "יִפְהָ" (=95).

"עַם זֹו יִצְרַתִּי לִי תִהְיֶה יִסְפְּרוּ" (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לַהֲרַה"ק פִּינְחָס פְּרִדְמָן)

פְּעַם נִתְּוֹדְעוּ הַרְה"ק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹזִין זִיע"א וְהַרְה"ק מֵאֲפֶטָא זִיע"א, בְּעַל הַ"אוּהַב יִשְׂרָאֵל", לְסַעוּדַת רֵאשׁ חֲדָשׁ תְּמוּזַת. וְכַדְרָכָם שֶׁל הַצְּדִיקִים, שֶׁבְּכָל עֲנָן וְעֲנָן מִיַּחֲדִים שְׁמוֹת קִדְשׁ, נִתְעוֹרְרָה בִּינֵיהֶם שִׂיחָה, כְּמָה בְּקִבּוּקֵי יָיִן יֵשׁ לְהַעֲמִיד עַל הַשְּׁלַחַן בְּסַעוּדַת רֵאשׁ הַחֲדָשׁ. לְבִסּוֹף בְּקֵשׁ הַרְה"ק מְרוֹזִין כִּי הַרְה"ק מֵאֲפֶטָא יַעֲמִיד שְׁבַע בְּקִבּוּקֵי יָיִן עַל הַשְּׁלַחַן, וְהוּא עֲצָמוּ יַעֲמִיד שֶׁשָׁה בְּקִבּוּקֵי יָיִן עַל הַשְּׁלַחַן, וּבְאַמַּת כֶּךָ עָשׂוּ. וְהִנֵּה, בְּתוֹךְ הַסַּעוּדָה כְּאֲשֶׁר כְּבָדוּ הַרְה"ק מֵאֲפֶטָא לּוֹמֵר דְּבָרֵי תוֹרָה, נִתְגַּלָּה טְעָמוֹ וְנִימוֹקוֹ שֶׁל הַרְה"ק מְרוֹזִין, מְדוּעַ בְּקֵשׁ לְהַנִּיחַ שְׁבַע וְשֶׁשָׁה בְּקִבּוּקֵי יָיִן.

וְכַךְ פִּתַּח וְאָמַר הַרְה"ק מְרוֹזִין: בְּכָל שְׁמוֹת הַחוּדְשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל רְמוּזִים עֲנִינִים גְּדוֹלִים וְנִשְׁגָּבִים. הִנֵּה, שֵׁם חֲדָשׁ "תְּמוּזַת" רוּמְזוּ עַל חֲטָא הַעֲגָל שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר. שֶׁהָרִי, כִּידוּעַ, אָמַר הַרְה"ק מְרוֹזִין, שֶׁרַשׁ חֲרָבֵן שְׁנֵי בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ וְכָל צְרוֹת הַגְּלוּת הִמְרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הֵם מִחֲטָא הַעֲגָל. וְזֹאת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לְאַחַר חֲטָא הַעֲגָל (שְׁמוֹת לְבִי, לְד'): "וּבְיוֹם פְּקֻדֵי, וּפְקֻדָּתִי עֲלֵהֶם (אֶת) חֲטָאתָם", וּפֶרֶשׁ רַש"י זצ"ל: "תְּמִיד כְּשֶׁאֲפָקוּד עֲלֵיהֶם עוֹנוֹתֵיהֶם, וּפְקֻדָּתִי עֲלֵיהֶם מַעֲט מִן הָעוֹן הַזֶּה (=שֶׁל הַעֲגָל) עִם שְׂאֵר הָעוֹנוֹת. וְאֵין פּוֹרְעָנוֹת (=גְּזִירָה) בָּאָה עַל יִשְׂרָאֵל, שְׂאֵין בָּהּ קִצַּת מִפְּרַעוֹן עוֹן הַעֲגָל".

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבַנּוּ, נִרְאָה כִּי חֲטָא הַעֲגָל הָיָה בְּ-ט"ו בְּתְמוּזַת, בֵּין הַשְּׁעָה הַשְּׁשִׁית לַשְּׁעָה הַשְּׁבִיעִית, כְּמוֹ שֶׁפֶּרֶשׁ רַש"י. וּמִקּוֹר הַדְּבָר בְּגַמְטְרָא (שְׁבֵת פֶּט): "אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: מָאִי דְכָתִיב (שְׁמוֹת לְבִי): 'וַיִּרָא הָעָם כִּי בִשֵׁשׁ מִשָּׁה'. אֵל תִּקְרִי 'בִּשֵׁשׁ', אֶלָּא 'בָּאוּ שֵׁשׁ'. בְּשַׁעָה שֶׁעֲלָה מִשָּׁה לְמָרוֹם, אָמַר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל: לְסוֹף אַרְבָּעִים יוֹם בְּתַחֲלַת שֵׁשׁ (שְׁעוֹת) אָנִי בָּא. לְסוֹף אַרְבָּעִים יוֹם, בָּא שְׁטָן וְעָרַבְבָּ אֶת הָעוֹלָם. אָמַר לָהֶם: מִשָּׁה רַבָּכֶם, הִיכֵן הוּא? אָמְרוּ לוֹ: עָלָה לְמָרוֹם. אָמַר לָהֶם: 'בָּאוּ שֵׁשׁ', וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ עָלָיו. 'מֵתִי', וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ עָלָיו. הִרְאָה לָהֶם דְּמוּת מִטָּתוֹ. וְהִינּוּ דְקָאֲמְרוּ לֵיהּ (=וְזֶה מָה שֶׁאָמְרוּ) לְאַהֲרֹן (שֵׁם): 'כִּי זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ

אֲשֶׁר הֶעֱלֵנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִדְעֵנוּ מַה הָיָה לוֹ".

והנה, ענין זה שהעם חטא בין השעה הששית לשעה השביעית, רמוז בחדש תמוז, שהוא צירוף של האותיות תם ו' ז', לרמוז שאנו מתפללים לה' יתברך שכבר יתם מישראל חטא העגל, שהיה בין ו' ל-ז' שעות (בין השעה הששית לשעה השביעית), ובזכות זה נזפה לצאת מהגלות המרה שנגרמה כאמור על-ידי חטא העגל.

ובכך נתגלתה כונת הרה"ק מרוזין זיע"א, שהרה"ק מאפטא יעמיד שבעה בקבוקים של יין והוא עצמו יעמיד ששה בקבוקים, כדי שיצטרפו ביחד לעורר את התיקון תם ו' ז' - שיתם **עון העגל** (שהיה כאמור בין השעה הששית (=ו') לשעה השביעית (=ז')), והקב"ה יגאלנו במהרה בימינו, אמן.

ראוי להוסיף, שבתיקוני הזוהר כתוב, על-פי מה ששינוי במשנה (פסחים יא'): "ושורפין (את החמץ) בתחילת שש" - כלומר, שצריך לשרוף את החמץ בערב פסח בין השעה הששית לבין השעה השביעית, משום שהערב רב, שהם בבחינת "חמץ", החטאיו את ישראל בעגל בשעות הנ"ל. ולכן צריך לבער ולשרוף את החמץ באותו זמן, לעורר בשמים שיתבטל גם החמץ, הוא ה"ערב רב", שנמצא בכל דור ודור ומבקש להחטיא את ישראל.

ומבואר שם עוד, כי הערב רב התכוננו להפריד בין הקב"ה לבין כנסת ישראל, שהם בבחינת שש ושבע. הא כיצד?

הנה, הקב"ה, ברוב גדלותו, מתלבש להנהיג את העולם בשש מידות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. ואילו שרש נשמתם של כנסת ישראל הוא מהמידה השביעית, שהיא מידת המלכות. שהרי, ישראל ממליכים את הקב"ה עליהם בעסק התורה ובקיום המצוות. נמצא, אפוא, שייחוד הקב"ה עם כנסת ישראל הוא בבחינת שש ושבע. ויש לומר שענין זה רמוז בפסוק (ישעיה מג', כא'): "עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו". "זו" (אותיות ז' ו') - לרמוז שהוא יתברך יצר את ישראל, כדי שיתחברו עמו בבחינת "זו" שבע ושש.

ועין באגרות הרמ"ז, שכתב, שזהו מה שאנו אומרים בנוסח הקידושין, "הרי את מקודשת לי בטבעת זו". דהינו, על-ידי הנחת הטבעת על ראש אצבע הכלה, נעשתה מהאות ו' האות ז', שהיא צירוף של "זו", כפי שכתוב בתקוני הזוהר: "וכד איהי טבעת ברישא דאצבעא אתעבידת ז', בההיא זמנא צריך לברכא ליה בשבע ברכאן דירתא כלה" (= באשר הטבעת על אצבע הכלה, שהיא כדמיון האות ו', נעשה מאצבע הכלה דמיון האות ז', ועל-כן עתה היא ראויה לשבע הברכות).

והנה, כאמור, האות ו' רומזת על הקב"ה (האות ו' במילוי היא "ואו", בגמטריה "אחד" (=13), רומז על הקב"ה, שהוא אחד יחיד ומיוחד). ואילו, האות ז' רומזת לכנסת ישראל, שהיא כנגד המידה השביעית, מידת המלכות.

והנה, עיקר התענוג אצל הקב"ה הוא, כשהוא גוזר גזירה וישראל מבטלים אותה, כמו ששינוי בגמרא (פסחים קיט'): "בא וראה, שלא כמידת הקדוש ברוך הוא מידת בשר ודם. (מידת) בשר ודם, (כאשר) מנצחין אותו (הוא) עצב. אבל, הקדוש ברוך הוא, (כאשר) נוצחין אותו (הוא) שמח, שנאמר: ויאמר (ה') להשמידם, לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית... ובשביל שמחה זו, ברא הקב"ה את העולם, כדי שישראל ינצחו אותו". והנה, כאשר הקב"ה גוזר גזירה, ואין ישראל יכולים חלילה לבטלה, אז הסדר הוא שה-ו', הרומזת לה' יתברך, היא לפני האות ז', הרומזת לכנסת ישראל.

אבל, כאשר גוברים כביכול ישראל, ומבטלים את הגזירה של הקב"ה, אז הסדר הוא שהאות ז', הרומזת לכנסת ישראל היא לפני האות ו', הרומזת להקב"ה, וזה צירוף "זו".

וזהו שכתוב "עם זו יצרתי". דהינו, בשביל זה יצרתי את העולם, כדי שיזכו ישראל, עם השם, להיות בבחינת "זו". כלומר, שהקב"ה גוזר גזירה והצדיק מבטלה, וכן שהצדיק גוזר והקב"ה מקימה.

אולם צריכים אנו לדעת, שמה שישראל זוכים למדרגה זו של "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", הוא רק בזכות שהם מבטלים את עצמם, כדי לעשות את רצון הבורא יתברך. שאז, מידה כנגד מידה, הוא יתברך מבטל את גזירתו

כדי לעשות את רצונם של ישראל. כמו שלמדנו במשנה (אבות ב', ד'): "עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו. בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך". ופרש רבנו עובדיה מברטנורא: "אין זה, אלא דרך כבוד כלפי מעלה... כדי שיבטל רצונו מפני רצונך... (כמו) שאמרו (שבת דף סג): 'כל העושה מצוה בתקונה, אפילו גזר דין של שבעים שנה מתבטל מעליו'".

והנה, כאמור, החתן והכלה רומזים על הקב"ה וכנסת ישראל, ש"החתן" הוא הקב"ה, ו"הכלה" היא כנסת ישראל, כמו שכתוב (ישעיה סב', ה'): "ומשוש חתן על פלה ישיש עליך אלהיך". על-כן כל מעשה חתן וכלה בעולם הזה, רומז לייחודים של מעלה בין הקב"ה לבין השכינה הקדושה (=היא כנסת ישראל).

ומעתה נפלא להבין, שהכלה, שרומזת לכנסת ישראל, פושטת לפני החתן אצבע בצורת ו'. וזאת, כדי לרמוז שאצל כנסת ישראל העיקר הוא לעשות את רצון הקב"ה, שכאמור נרמז באות ו'. ולכן מקדימה

הַכֶּלֶה, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וּפּוֹשְׁטֹת אֶצְבָּע בְּצוּרַת וי, כְּדִי לְהוֹרוֹת שֶׁהִיא בְּבַחֲיִנַת בְּטֻלָּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. אוֹלָם, עַל-יְדֵי שֶׁהַכֶּלֶה נִכְנָעַת לְפָנָיו הַחֲתוּן/הַקַּב"ה, הִנֵּה, הוּא יִתְבָּרַךְ, מִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה, נוֹתֵן אֶת הַטְּבַעַת עַל אֶצְבָּע הַכֶּלֶה, כְּדִי לַעֲשׂוֹת מֵהָאוֹת וי (אוֹת) ז', עַל מְנַת לְרְמוּזוֹ, שֶׁהַעֵיֶקֶר אֶצֶל הַקַּב"ה הוּא רְצוּנָה שֶׁל הַכֶּלֶה/כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, הֶרְמוּזָה בְּאוֹת ז'. וְעַל-כֵּן הַכֶּלֶה רְאוּיָה לְשַׁבַּע(=ז') הַבְּרָכוֹת, לְקַבֵּל שְׁפַע רַב טוֹב מֵהַקַּב"ה/הַחֲתוּן, שֶׁעוֹשֶׂה רְצוּנָה שֶׁל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל/הַכֶּלֶה, הֶרְמוּזָה בְּאוֹת ז'. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לַהֲרַח"ק פִּינְחָס פְּרִדְמָן)
"רַב לָכֶם בְּנֵי לוּי"

חז"ל אוֹמְרִים שֶׁקָּרַח בֶּן יִצְחָר הֵיךְ מֵחוּנָן בְּהַרְבֵּה מַעֲלוֹת, הֵיךְ בֶּן לְמִשְׁפַּחָה מְיוֹחֶסֶת, תִּלְמִיד חָכֵם, בַּעַל מְמוֹן וְגַם פֶּקֶח גָּדוֹל. לְמִרוֹת כָּל זֹאת, נִתְקַנָּא קָרַח בְּתַפְקִידוֹ שֶׁל אֶהְרֹן הַכֹּהֵן. שָׁכַן, בְּעוֹד הוּא(=קָרַח) הֵיךְ "רַק" לוּי, הֵיךְ אֶהְרֹן בְּתַפְקִיד הָרֶם בְּיוֹתֵר - **הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל** - וְעַל-כֵּן יִצְא רּוּגְזוֹ. שָׁכַן, וְכִי מְדוּעַ לֹא יִהְיֶה הוּא(=קָרַח) הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל?

בַּסֵּפֶר הַנִּפְלֵא "עֲמוּדֵיהָ שְׁבַע"ה, מְבוֹאֵר עִמָּק עֲנִין מַחְלוּקַת קָרַח, כְּפִי שֶׁמְבִיא הַזֶּהֱרַר הַקְּדוֹשׁ (קָרַח קְעוּ):
 כָּל מִי שֶׁהוֹפֵךְ יָמִין לְשִׁמְאֵל, וְשִׁמְאֵל לְיָמִין - מִחְרִיב אֶת הָעוֹלָם.

לְפִי זֶה, טְעוּתוֹ שֶׁל קָרַח הִיָּתָה, שֶׁרָצָה לְהַחֲלִיף בֵּין **יָמִין לְשִׁמְאֵל**, וּכְדַבְּרֵי הַזֶּהֱרַר הַקְּדוֹשׁ: "תָּא חֲזִי: אֶהְרֹן יִמְיָנָא, לוֹאֵי שִׁמְאֵלָא, קָרַח בְּעֵי לְמַעְבַּד חֲלוּפָא דְיִמְיָנָא לְשִׁמְאֵלָא, בְּגִין כֶּן אֲתַעְנַשׁ" (=בֹּא וּרְאֵה: אֶהְרֹן הַכֹּהֵן הוּא **יָמִין**. **הַלּוּיִים** הֵם **שִׁמְאֵל**. וְקָרַח, שֶׁרָצָה לְהַחֲלִיף בֵּין יָמִין לְשִׁמְאֵל - יַעֲקֹב כֶּן נִעְנַשׁ).

וּמִסְבִּיר הַ"עֲמוּדֵיהָ שְׁבַע"ה אֶת פְּנֵת הַזֶּהֱרַר: יְדוּעַ שֶׁשְּׂרֵשׁ הַכֹּהֲנִים הוּא מִמִּידַת הַחֶסֶד, וְלָכֵן הֵם תְּלוּיִים כְּבִיכּוֹל בְּיָמֵינוּ שֶׁל הַקַּב"ה, שֶׁהִיא **חֶסֶד**. וְאֵילוֹ הַלּוּיִים, שׁוֹרְשָׁם הוּא מִמִּידַת הַדִּין, וְלָכֵן הֵם תְּלוּיִים כְּבִיכּוֹל בְּשִׁמְאֵלוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, שֶׁהִיא מִידַת הַדִּין.

וְהִנֵּה, יְדוּעַ מָה שֶׁדָּרְשׁוּ חז"ל עַל הַפְּסוּק "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים... ", וְלֹא כְּתוּב: "בְּרֵאשִׁית בְּרָא יְהוָה", כִּי כִּיּוֹן שֶׁבְּתַחֲלִילָה עָלָה בְּמַחְשְׁבָה שֶׁל הַקַּב"ה הֶרְעִיוֹן לְבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם בְּמִידַת הַדִּין (הַשֵּׁם "אֱלֹקִים" מְצִין אֶת מִידַת הַדִּין), וּרְאֵה שֶׁאֵין הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם כֶּן, וְלָכֵן הַקְּדִים אֶת מִידַת הַרְחֵמִים (יְהוָה מְצִין אֶת מִידַת הַחֶסֶד וְהַרְחֵמִים) וְשִׁתַּף אוֹתָהּ בְּיַחַד עִם מִידַת הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר לְאַחַר מִכּוֹן: "בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה אֱלֹקִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם".

מְבוֹאֵר מִכָּאן, שֶׁאֵין הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם, כִּי אִם בְּהִתְגַּבְּרוּת שֶׁל מִידַת הַחֶסֶד/הַרְחֵמִים עַל מִידַת הַדִּין, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּתַהֲלִילִים (פֶּט, ו'): "כִּי אֲמַרְתִּי: עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה" - שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁלִיט אֶת צַד הַחֶסֶד/הַרְחֵמִים, שֶׁהוּא הַיָּמִין, עַל צַד הַדִּין, שֶׁהוּא הַשִּׁמְאֵל - כִּי רַק כֶּן הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם.

וְזֶהוּ גַם עֲנִין עֲקִידַת יִצְחָק. שֶׁהָרִי יְדוּעַ וּמְפּוֹרָס בַּסֵּפֶרִים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ מִידַתוֹ הִיא **חֶסֶד**, שֶׁעָבַד אֶת ה' בְּמִידַת הַחֶסֶד לְהַכְנִיס אוֹרְחִים. וְיִצְחָק אָבִינוּ מִידַתוֹ הִיא **גְּבוּרָה** (=מִידַת הַדִּין), כִּי עָבַד אֶת ה' בְּיָרְאָה. וְעַל-יְדֵי כֶּן שֶׁנֶּעֱקַד יִצְחָק עַל הַמְּזִבַּח לְפָנָיו אַבְרָהָם, נִכְנָעָה גַם לְמַעַלָּה בְּשָׁמַיִם מִידַת הַדִּין לְפָנֵי מִידַת הַחֶסֶד.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַרְמ"א מְפֹאֵנוּ זצ"ל, שֶׁגַם עֲנִין הַנִּפְתָּ(=הַרְמַת) הַלּוּיִים עַל-יְדֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן, הִיא כְּעִין הַכְּנָעַת הַלּוּיִים שֶׁמִּידַתָּם דִּין, לְפָנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן, שֶׁמִּידַתוֹ חֶסֶד - בְּדִיוֹק כְּמוֹ בְּעֲקִידַת יִצְחָק. אִם כֶּן, קָרַח, שֶׁרָצָה לְהִיּוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּמִקּוֹם אֶהְרֹן, רָצָה בְּעֵצָם לְהַגְבִּיר אֶת הַלּוּיִים, שֶׁשׁוֹרְשָׁם הוּא דִּין, עַל הַכֹּהֲנִים, שֶׁשׁוֹרְשָׁם הוּא חֶסֶד. כְּלוּמַר, הוּא רָצָה לְהַפּוֹךְ יָמִין לְשִׁמְאֵל, וְשִׁמְאֵל לְיָמִין, וְנִמְצָא בְּזֶה שֶׁכֵּאִילוֹ הֵיךְ מִחְרִיב אֶת הָעוֹלָם. שָׁכַן, כְּאִמּוֹר, אֵין הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם, אֶלָּא רַק עַל-יְדֵי הַתְּגַבְּרוּת מִידַת הַחֶסֶד עַל מִידַת הַדִּין - וְעַל-כֵּן קָרַח נִעְנַשׁ. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לַהֲרַח"ק פִּינְחָס פְּרִדְמָן)
"וְלֹא יִהְיֶה כְּקָרַח וְכַעֲדָתוֹ"

בְּעִירָה קִטְנָה הַסְּמוּכָה לְפָרִימִשְׁלֹן, פָּרְצָה פַּעַם מַחְלוּקַת קָשָׁה בְּגִלְל שׁוֹחַט אֶחָד, שֶׁכָּמָה מְבַנֵּי הַקְּהִילָה הִטִּילוּ בּוֹ חֶסֶד, שֶׁאִינוּ מְקַפִּיד כְּרֵאוּי בְּבִדְיַת הַרְיָאָה לְאַחַר הַשְּׁחִיטָה, וְנִמְצָא מְאֹכִילִם, חֲלִילָה, בְּשֵׁר פִּיגוּלִים. לְעוֹמְתָם טְעֵנוּ מְצַדְדִי(=תּוֹמְכִי) הַשׁוֹחַט, שֶׁזוֹ עֲלִילַת שׁוֹא, וְלֹא הָיוּ דְּבָרִים מְעוֹלָם. בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבַר, פָּנוּ רֵאשֵׁי הַקְּהִילָה אֶל הַצַּדִּיק רַבִּי מֵאִיר מְפָרִימִשְׁלֹן, וּבִקְשׁוּ אֶת הַתְּעַרְבוּתוֹ בְּמַחְלוּקַת, הַמְּאִימַת לְפָלֵג אֶת הַקְּהִילָה לְשֵׁנֵי מַחְנוֹת עוֹיְנִים זֶה לְזֶה.

הַזְּמִין הַצַּדִּיק אֶת רֵאשֵׁי הַדּוֹבְרִים מְשֻׁנֵּי הַצַּדְדִים הַיְרִיבִים, וְלְאַחַר שֶׁהִלְלוּ הֶרְצוּ בְּפָנָיו אֶת טְעוּנוֹתֵיהֶם בְּלֶהֱט רַב, אָמַר לָהֶם הַצַּדִּיק בְּקוֹל שֶׁקָּט: לְדַעַת הַפּוֹסְקִים הָאַחֲרוֹנִים, בְּבִדְיַת הַרְיָאָה לְאַחַר הַשְּׁחִיטָה הִיא מְדַרְבְּנָן, וְאֵילוֹ מַחְלוּקַת הִיא לְלֹא סִפְק אִיסוּר מִן הַתּוֹרָה. וְאִם אַתֶּם סְבוּרִים שֶׁהַמַּחְלוּקַת שְׁלָכֶם הִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם - כְּבָר אָמְרוּ חז"ל בְּפָרְקֵי אָבוֹת (ה', יז'): "אֵיזוֹ הִיא מַחְלוּקַת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם? זוֹ מַחְלוּקַת הַלֵּל וְשִׁמְאֵי". נִמְצָאנוּ, אִפּוֹא, לְמַדִּים מְדַבְּרֵי הַקְּדָמוֹנִים, שֶׁרַק חֲכָמִים כְּהִלָּל וְשִׁמְאֵי הָיוּ בְּמַדְרֵגָה שֶׁל לְחֻלּוֹק זֶה עַל זֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְחוּץ מִזֶּה - הוֹסִיף רַבִּי מֵאִיר לְבַהֲרַת יָד - לְדַעַתִּי, כָּל מַחְלוּקַת, אִם זוֹ שְׁלָכֶם, הִיא כְּמַחְלוּקַת קָרַח וְעַדְתּוֹ! שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

"בֹּרָא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאתֵינוּ". (ישעיה נד, יט')

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: קֶרֶחַ

(תשובה" בקפיצות 7. "לרחוק" אותיות "לקורח")

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 19:19

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַת תַּשַּׁע"ח (15.6.18) bnei-zion.com

יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:33 (ר"ת 21:16)

הַפְּטָרָה: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקַּח אֶהֱרֹן (את הַקְּטוֹרֶת)... וַיִּרְץ אֶל תוֹךְ הַקֹּהֶל... וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטוֹרֶת וַיִּכַּפֵּר עַל הָעָם" (יו', יב')

כִּידוּעַ, אָדָם הַמֵּתְפַלֵּל שֶׁלֹּשׁ תְּפִילוֹת בַּיּוֹם זוֹכֶה לִזְמַר אֶת "פְּרֻשַׁת הַקְּטוֹרֶת" לְפָחוֹת שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים – פְּעָמִים בְּשַׁחֲרִית וּפְעָם אַחַת בְּמִנְחָה. אֵךְ לְעֵיתֵיכֶם, יִשְׁנֶם רַבִּים וְטוֹבִים שְׂאִינָם זוֹכִים לִזְמַר פְּרֻשַׁת יְקָרָה זוֹ מִפְּנֵי שְׂמִיגֵיעִים בְּאִיחּוּר לְתְּפִילַת שַׁחֲרִית וּמִתְחִילִים מִ"הוֹדוּ". אוֹ שֶׁבִּתְּפִילַת מִנְחָה הֵם מִתְחִילִים מִהַמְזֻמּוֹר "אֲשֶׁרִי", וּמִדְּלָגִים הֵם עַל אֲמִירַת פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת, הָאוֹרֶכֶת כְּשֶׁלֹּשׁ דְּקוֹת בְּלֶבֶד.

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שְׂמֵעֶלֶת אֲמִירַת "פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת" הִיא עֲצוּמָה וְגְדוּלָה לְאִין שִׁיעוּר, וְחָבֵל שִׁישׁ אֲנָשִׁים שְׂאִינָם יוֹדְעִים מְעֻלָּתָהּ, וּבְכַף מִפְּסִידִים בְּמוֹ יְדֵיהֶם אוֹצֵר יָקָר וּבָלוֹם.

וְעַל מְעֻלַת פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת אוֹמְרִים חו"ל: בְּשַׁעָה שֶׁעָלָה מִשָּׁה רַבְּנוֹ לְמָרוֹם, וְנִלְחַם עִם הַמְּלֹאכִים כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּלְבַסּוֹף נִצָּחָם, נִעְשָׂה מִשָּׁה אֶהוּב עַל כָּל הַמְּלֹאכִים, וְכָל אֶחָד מֵהֶם נָתַן לוֹ מִתְּנָה, שְׁנֵאמָר: "עֲלִיתָ לְמָרוֹם, שְׁבִיתָ שְׁבִי, לְקַחַת מִתְּנוֹת בְּאָדָם". וְגַם מִלְּאֹךְ הַמּוֹת נָתַן לוֹ מִתְּנָה, שְׁנֵאמָר "וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטוֹרֶת וַיִּכַּפֵּר עַל הָעָם... וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמַּגִּפָּה". וְאִם לֹא שָׁנַתָּן לוֹ מִלְּאֹךְ הַמּוֹת סְגוּלָה זוֹ שֶׁל הַקְּטוֹרֶת לְעֲצוּר הַמַּגִּפָּה, אֵיךְ יָדַע זֹאת מִשָּׁה?

הַזֹּהָר הַקְּדוּשׁ מִבֵּיא גַם הוּא אֶת מְעֻלָּתָהּ שֶׁל הַקְּטוֹרֶת, וְכַף הוּא כּוֹתֵב: אָמַר רַבִּי פִּינְחָס: פְּעַם אַחַת הֵייתִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וּפָגַשְׁתִּי אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא. אָמַרְתִּי לוֹ: יֹאמֶר לִי אֲדוֹנָי דְּבַר שֶׁהוּא מוֹעִיל לְבְרִיּוֹת. אָמַר לִי אֱלֹהֵי הַנְּבִיא: כְּאֲשֶׁר פּוֹרְצַת מַגִּפָּה (לֹא עֲלִינוּ) – אִם יִכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי שֶׁל הַקֶּב"ה, לְבִתִּי – כְּנִסְיוֹת וּלְבִתִּי – מְדַרְשׁוֹת, וַיֹּאמְרוּ בְּרִצּוֹן וּבְכּוֹנָה אֶת עַנְיָנֵי הַקְּטוֹרֶת – תִּתְבַּטֵּל הַמַּגִּפָּה מֵהֶם.

וּמִמְשִׁיךְ הַזֹּהָר הַקְּדוּשׁ וַאֲמַר: וְזוֹהִי גְזִירַת בְּרִית לְפָנֵי הַקֶּב"ה, שֶׁכָּל מִי שֶׁקוֹרָא בְּכָל יוֹם פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת, הָרִי הוּא נִיצֵל מִכָּל הַפְּגָעִים וְהַכְּשָׁפִים שֶׁבְּעוֹלָם, וּמִהַרְהוּר רָע, מִדִּין רָע, מִמּוֹת, וְלֹא יִנָּזֵק כָּל הַיּוֹם, וְאִין הַסְּטָרָא אַחֲרָא (=כַּח הַטּוֹמָאָה) יְכוּל לְשַׁלוֹט עָלָיו. אוֹלָם, אוֹמֵר הַזֹּהָר, צְרִיכִים לְכוֹן בְּעַת אֲמִירַת פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת. וְאִם לֹא כֵּן, וְדָאֵי שְׂמוּעִיל הַדְּבַר פָּחוֹת.

וְעוֹד אוֹמֵר רַבִּי שְׂמֵעוֹן: אִם בְּנֵי הָאָדָם הָיוּ יוֹדְעִים כְּמָה חָשׁוּב מְעֻשָׁה הַקְּטוֹרֶת לְפָנֵי הַקֶּב"ה, הָיוּ לוֹקַחִים כָּל מְלָה וּמְלָה מִמֶּנּוּ, וּמְעֻלִים אוֹתָהּ עֲטָרָה עַל רִאשֵׁיהֶם, כְּמוֹ כְּתָר שֶׁל זָהָב. וְכָל מִי שֶׁעוֹסֵק בָּהּ (בְּקְטוֹרֶת), יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וּמְעַבִּיר הַמּוֹת מִמֶּנּוּ וּמִכָּל הָעוֹלָם, וְנִיצֵל מִכָּל הַדִּינִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֵן מְדִינֵי הַגִּיָּהוֹם. וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף שְׂבָקִיץ שְׁנָה שְׁעֵבְרָה (תַּשַּׁע"ב), כְּאֲשֶׁר הָיָה אִיוֹם רְצִינֵי עַל מְדִינַת יִשְׂרָאֵל מְעַבְרָה שֶׁל מְצָרִים, הוֹרָה הַמְּקוּבֵל הָאֱלֹקִי ר' בְּנֵיָהוּ שְׂמוּאֵלִי שְׁלִיט"א לִזְמַר מִיָּדֵי יוֹם פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת בְּכּוֹנָה, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֻרוֹת.

וְאִף חֶבֶר הַבְּד"ץ הָרַב נִפְתְּלֵי פְּרַנְקֵל שְׁלִיט"א אָמַר בְּשִׁיחָה נְדִירָה: "הַקְּפָדָה עַל אֲמִירַת פְּרֻשַׁת הַקְּטוֹרֶת הִיא סְגוּלָה גְּדוּלָה לְהִינָצֵל מִ"שְׂפַעַת הַחַזִּירִים".

וְעוֹד יְדוּעַ מְדַבְּרֵי חו"ל, שֶׁ"הַקְּטוֹרֶת הֵיטָה מְבִיאָה עוֹשֵׁר גְּדוּל", וְהֵיטָה מְעַשֶּׂרֶת אֶת בְּעֻלֶיהָ. וְכָל כֵּהֵן שְׁהִיָּה מְקַטִּיר אֶת הַקְּטוֹרֶת הֵיטָה מְתַעֶשֶׂר, וּמִמּוֹנוֹ הִיָּה מִתְּרַבָּה.

לְכֵן מְבַטֵּיחַ וְכוֹתֵב "כַּף הַחַיִּים" זצ"ל (סִימָן יו', אוֹת יח'): "יִכְתוּב פְּרֻשַׁת הַקְּטוֹרֶת עַל קֶלֶף אוֹ גּוּיל בְּכַתֵּב אֲשׁוּרִית כְּסִפָּר תּוֹרָה, וַיִּקְרָא בּוֹ וַיַּעֲשֶׂה לוֹ סְגוּלָה, דְּהַקְּטוֹרֶת מְעַשִּׂיר. וּמוּבָטָח לוֹ דְּלֹא יוֹפְסֵק פְּרַנְסָתוֹ, וְתַמִּיד יִהְיֶה לוֹ פְּרַנְסָה טוֹבָה וּכְלָפְלָה בְּרוּחַ וְלֹא בְּצַמְצוּם".

"מוּבָטָח לוֹ" – אוֹמֵר "כַּף הַחַיִּים" – "שֶׁלֹּא תוֹפְסֵק פְּרַנְסָתוֹ, וְתַמִּיד תִּהְיֶה לוֹ פְּרַנְסָה טוֹבָה וְכְלָפְלָה בְּרוּחַ וְלֹא בְּצַמְצוּם". אִם כֵּן, מִי מוֹכֵן לְהַפְסִיד הַבְּטָחָה שְׁכּוֹזָא?

וְהוֹסִיף ה' חֲפֵץ חַיִּים" זצ"ל: "כְּמָה אֲנַחְנוּ תְּיַבִּין לְתֵת לְבַנּוֹ לְעֲצָה הַזֹּאת (=פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת), וְלֹא לְהַתְעַצֵּל בְּזָה, בְּאֲשֶׁר בְּזָה תְּלוּי חַיֵּי נַפְשֵׁנוּ בְּזָה הָעוֹלָם וְהַבָּא...".

רבנו יוסף חיים, בעל ה"בן איש חי", כותב בספרו "עוד יוסף חי", שהעשר אינו בהכרח טוב לבצעליו, ובכל עשר שהוא יתכנו שתי אפשרויות: או שיהיה טוב לבצעליו, או שיהיה רע לבצעליו, כמו שכתוב (קהלת ה', יב): "עשר שמור לבצעליו לרעתו".

ולכן, אמר ה"בן איש חי", התיבה "עשיר" מורכבת משתי תיבות: "יש" "רע". "יש" רומזת לעשר שהוא טוב לבצעליו, על-ידי שהוא עושה בו מצות ומעשים טובים, ועל-פן יזכה לעתיד לבוא ל-"יש" עולמות, כפי ששנינו במשנה (סוף מסכת עוקצין): "עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י (=310) עולמות, שנאמר: 'להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא'" (משלי ח', כא). ואילו התיבה "רע" רומזת לעשר שגורם להתנשאות מעל החברים ולמילוי תאוות העולם הזה, בבחינת "עשר שמור לבצעליו לרעתו".

ולכן, העשיר צריך תעצומות נפש וגוף כדי להתגבר על הרע בעושרו, ולפזר כספו לצדקה ולמצות, ולתמוך בלומדי התורה. ולא יהיה פקרח, שהיה עשיר מופלג, כמו ששנינו בגמרא (פסחים ק"ט): "אמר רבי חמא בר חנינא: שלש מטמוניות הטמין יוסף במצרים. אחת נתגלה לקרח. ואחת לאנטונינוס בן אסורוס. ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבוא". ומאחר וקרח גדל וטפח את ה"רע" שבעשירותו - כפי שאומרת הגמרא (סנהדרין ק"ט): "אמר ריש לקיש: 'ויקח קרח', (מלמד) שלקח מקח רע לעצמו" - הנה, על-ידי כך סחף את העם למחלוקת על משה ואהרן, ואבד מן העולם.

"ויקח קרח בן יצהר..." (טז' א')

פרש רש"י: קרח, שפקח היה, מה ראה לשטות זאת? (לחלוק על משה רבנו) - (אלא) שעינו הטעתו (=הטעתה אותו), וראה (ברוח הקדש) שלשלת גדולה יוצאת ממנו (=צאצאים רבים), (ובתוכה) שמואל, ששקול כנגד משה ואהרן.

מסופר על רבי ישראל מהוסיאטין זצ"ל, שכאשר היה בן שבע שנים, למד את דברי רש"י על קרח (=שעינו הטעתו"), ושאל את מלמדו, הרב החסיד ר' יוחנן מסקאליט: מדוע כתב רש"י הקדוש "עינו" בלשון יחיד? והלא לאדם יש שתי עינים... אמר לו המלמד: אדרבא - ענה אתה!

ענה הילד: הסיבה שהאדם נברא עם שתי עינים היא שתמיד צריך האדם להסתכל בעין אחת על גדלות הבורא יתברך שמו, ואילו בעינו השניה עליו להתבונן על שפלות עצמו. והנה קרח, שהיה מנושאי ארון הברית, היה בעל רוח קדש, ובעינו האחת בודאי הטיב לראות את גדלות הבורא. אך בעינו השניה, זו שדרכה הוא צריך לראות את שפלותו שלו - עין זו הטעתה אותו. שכן, הוא ראה בה שלשלת גדולה היוצאת ממנו, ובתוכה שמואל, ששקול כנגד משה ואהרן, וככל לא התבונן על שפלות עצמו...

"חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו" (משלי יד' א')

הבה נטה אذن למעשה שספרו הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל (כפי ששמע מאביו הגאון רבי חיים משאש זצ"ל), וכך הוא ספר: יום אחד היה אבי לומד עמי, ואחר גמר הלימוד בא לפניו חכם אחד צדיק וישר, כבוד מורנו הרב אלישע נחמני זצ"ל, ואיתו היה עומד איש אחד נכבד בעמיו.

וזה האיש הנכבד שפך שיחו לפני אבא בבכי ואנחה, שאשתו ממררת את חיינו, ולא יכול לעשות כלום כדי לפייס אותה. ולא הועילו בה לא כשפים ולא כספים, לא תכשיטים ולא חפצים, ולגרשה אי-אפשר. ובכן, בבקשה, רבי, מלב נשבר הודיעני דרך זו אלך, ובקש עלי רחמים.

ויאמר להם אבא בצחלת פנים: דעו בני, כי יש סגולה אחת בדוקה ומנוסה! מקובל אני מאבא, עליו השלום, שכל הקובע עיתים לתורה ביום ובלילה, ימצא חן בעיני אשתו, ויהיה תמיד שלום בביתו. ומקרא מלא דבר הכתוב (תהילים קיט', קסה'): "שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול". דהינו, מי שאוהב את התורה, וקובע לה עיתים בכל יום ויום, יהיה לו שלום רב ולא יהיה מכשול בביתו.

(וזאת למרות שמסופר בגמרא (בבמות דף סג') על רב, שהיה עוסק בתורה כל היום וכל הלילה, והיתה אשתו מצערת אותו מאד. שכן, הראשונים ז"ל היו מחבבין את הייסורין ושמים בהם, כמו שאמרו על רבי אלעזר, בנו של רבי שמעון בר יוחאי, שהיה מחבב את הייסורין, וקורא להם "בואו אחי, בואו רעיי". וכך זאת, כיון שאמרו רבותינו, ש"כל השמח בייסורים, מביא תשועה לעולם בזכותו" (תענית ח').

ואותו האיש קים את הדברים ששמע, וקבע עיתים לתורה יום יום. לאחר כחמשה עשר ימים, זכורני שפא לפני אבא, הוא ורעהו החכם הנ"ל, בלב שש ושמת, ואמר, כי הדברים עשו רושם מהיום הראשון, והודות לאל יתברך שמו, הוא ואשתו עתה בשלום רב.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

”בֹּרֵא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהַ וּרְפָאתָיו”. (ישעיה נז, יט)

פְּרִשְׁת׃ הַשְּׁבוּעַ: קִרְחַ (”תְּשׁוּבָה” בַּקְפִּיצוֹת 7. ”לְרַחוּק” אוֹתוֹת ”לְקוֹרַח”)

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵט: 19:19

עֲרַשׁ”ק ב’ תְּמוּזַ תַּשַּׁע”ח (15.6.18) bnei-zion.com

יְצִיאַת הַשְּׁבֵט: 20:33 (ר”ת 21:16)

הַפְּטָרָה: ”וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל” (לְקַבְּלַת הַעֲלוֹן בְּדוּא”ל שֶׁלַּח הוֹדַעָה לְ moshe45@bezeqint.net) (הוֹמָנִים לְפִי הַעִיר חִיפָה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”וַיִּקַּח קִרְחַ בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהַת בֶּן לֹוִי” (עַל פִּי ”אוֹרַה שֶׁל תוֹרָה” לְהַרְהֵ”ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל הַכְּתוּב בַּפְּרָשָׁתָנוּ, ”וַיִּקַּח קִרְחַ בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהַת בֶּן לֹוִי”, שׁוֹאֵל וְתַמָּה הַ”חֲתָם סוֹפֵר” פְּלִיאָה עֲצוּמָה: כִּיצַד זֶה בְּנֵי לֹוִי, הַצְּדִיקִים (הוֹרִיו שֶׁל קִרְחַ), קָרְאוּ לְבָנָם בִּשְׁם ”קִרְחַ”? וְהֲרִי, שֵׁם זֶה הוּא שֵׁם שֶׁל רְשָׁע, שֶׁכֵּן אֱלוֹף קִרְחַ הָיָה אֶחָד מִבְּנָיו שֶׁל עֲשׂוּ, כְּפִי שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית לו טז): ”אֵלֶּה אֱלוֹפֵי בְּנֵי עֲשׂוּ... אֱלוֹף אוֹמֵר אֱלוֹף צָפוּ אֱלוֹף קָנוּ אֱלוֹף קִרְחַ”.

וּמִכָּאֵן מִסִּיק הַ”חֲתָם סוֹפֵר”, שֶׁשְׁמוֹ שֶׁל קִרְחַ, שֶׁהָיָה כְּאִמּוֹר שֵׁם שֶׁל רְשָׁע, גָּרַם לוֹ לְאָבֵד אֶת כָּל הַקְּדוּשָׁה שֶׁהָיְתָה לוֹ, לְחִלּוֹק עַל מִשָּׁה רַבְּנוּ, וְלְהִיבָלַע בְּאֲדָמָה...

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ”חֲתָם סוֹפֵר”: ”אֲנִי תַמָּה עַל צְדִיקִים בְּנֵי לֹוִי, שֶׁקָּרְאוּ שֵׁם בָּנָם ’קִרְחַ’, שֶׁהוּא שֵׁם מֵאֱלוֹפֵי עֲשׂוּ... וְזֶהוּ ’וַיִּקַּח קִרְחַ’ – זֶה הַשֵּׁם – ’קִרְחַ’ – לְקַח כָּל מָה שֶׁהָיָה לוֹ לְהַתְקַדֵּשׁ...”.

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין עֲנִיָן זֶה. שֶׁכֵּן, מְדוּעַ קָרְאוּ בְּנֵי לֹוִי לְבָנָם בִּשְׁם ”קִרְחַ”, שֶׁהוּא כְּאִמּוֹר שֵׁם שֶׁל רְשָׁע? תַּחֲלִיחָה, נִקְדָּיִם לְהַבִּיא מָה שֶׁאִמְרוּ חוֹ”ל, כִּי שְׁמוֹ שֶׁל הָאָדָם מוֹרָה עַל מְהוּתוֹ וּבְחִינָתוֹ, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (בְּרֵכוֹת ז): ”וּמִנָּא לָן דְּשָׂמָא גָרִים? (=מִנֵּי לָנוּ שֵׁשׁ הָאָדָם הוּא מְהוּתוֹ?) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר קָרָא (תְּהִלִּים מו): ”לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת ה’ אֲשֶׁר שֵׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ”. אֵל תִּקְרִי ’שְׁמוֹת’, אֵלָּא ’שְׁמוֹת”. (דְּהִינּוּ, ”ה’ אֲשֶׁר שֵׁם שְׁמוֹת (=שְׁמוֹת) בְּאֶרֶץ”, וְנוֹתָן בְּעוֹלָם הַזֶּה לְאָדָם שֵׁם הַמְשַׁקֵּף אֶת מְהוּתוֹ).

וְכֵן מִבּוֹאֵר בַּמְדָּרֵשׁ (יִלְקוּט יִשְׁעִיָה ס’, תַּמִּט’): ”אֵילּוּ זְכוּ הַדּוֹרוֹת, הָיָה הַקַּב”ה קוֹרָא שְׁמוֹתָם, כְּשֵׁם שֶׁקָּרָא לְאָדָם וְלַחֲוָה, שְׁנֵאמַר: ’וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם’. וְכֵן אֶתָּה מוֹצֵא כְּשֶׁהָיָה הַקַּב”ה רוֹאֶה צְדִיק נוֹלָד, הוּא בְּכּוֹדוֹ הָיָה קוֹרָא שְׁמוֹ. קָרָא לְאַבְרָהָם ’וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם’, וְכֵן לְיִצְחָק ’וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק’, וְכֵן לְיַעֲקֹב ’יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ’... וְאֵילּוּ זְכוּ הַדּוֹרוֹת הָיָה הַקַּב”ה קוֹרָא שֵׁם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וּמְשֻׁמוּ, וְהִיוּ יוֹדְעִים אֶת טִיבוֹ וְאֶת מַעֲשָׂיו...”.

וּמִמְשִׁיךְ הַמְדָּרֵשׁ: ”אִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: כְּשֶׁהָיָה רַבִּי מְאִיר רוֹאֶה אָדָם, הָיָה לְמַד (אֶת) שְׁמוֹ, וּמְשֻׁמוּ הָיָה יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשָׂיו. פְּעַם אַחַת בָּאוּ אֲצִלוֹ שְׁנֵי תַלְמִידִים, וְהָיָה שֵׁם אֶחָד מֵהֶם (בְּשֵׁם) ’כִּידוֹר’. אָמַר רַבִּי מְאִיר לְתַלְמִידָיו: הִנְהַרוּ מִ’כִּידוֹר’ זֶה! אִמְרוּ לוֹ: רַבִּי, בֶּן תוֹרָה הוּא. אָמַר לָהֶם: אֶף–עַל–פִּי–כֵן הִנְהַרוּ מִמֶּנּוּ. אַחַר יָמִים הִלְכוּ לְמִרְחָץ, הִפְקִידוּ בְּגִדֵיהֶם אֲצִל כִּידוֹר וְנִכְנְסוּ לְמִרְחָץ. מָה עָשָׂה אוֹתוֹ כִּידוֹר? נָטַל בְּגִדֵיהֶם, וְהִלֵּךְ לוֹ. יִצְאוּ וְלֹא מִצְאוּהוּ. הִלְכוּ לְבִתְיָהֶם וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אַחֲרֵיהֶם. בָּאוּ לְפָנָי ר’ מְאִיר. אָמַר לָהֶם: מָה רְאִיתֶם לְהַחֲלִיף בְּגִדֵיכֶם? סִפְרוּ לוֹ הַמְּאוֹרָע. אָמַר לָהֶם: לֹא אִמְרָתִי לָכֶם, הִנְהַרוּ עֲצַמְכֶם מִכִּידוֹר זֶה? אִמְרוּ לוֹ: בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ רַבְּנוּ, מִנֵּי הֵייתָ יוֹדֵעַ? אָמַר: מְשֻׁמוּ שְׁנֵקְרָא ’כִּידוֹר’, שְׁנֵאמַר ’כִּי דוֹר תִּהְפָּכַת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֲמֵן בָּם”.

אִם כֵּן, וְהַשֵּׁם הוּא מְהוּת וּמְשֻׁפִיעַ, מִתְחַזְּקַת עוֹד יוֹתֵר הַשְּׁאֵלָה עַל בְּנֵי לֹוִי הַצְּדִיקִים, אֵיךְ קָרְאוּ לְבָנָם בִּשְׁם קִרְחַ? וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שֶׁהִנֵּה, הַ”עֲרַבִי נַחַל” כְּתַב (פְּרִשְׁת׃ בְּהַר), שֶׁהַשְּׁעָרוֹת בְּאָדָם מוֹרוֹת עַל מוֹתָרוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: ”נוֹדַעַ, כִּי שְׁעָרוֹת מוֹרוֹת עַל מוֹתָרוֹת, וּרְצוֹנִי לֹוֹמֵר, עֲנִיָן מוֹתָרוֹת הָעוֹשֵׁר”.

וְכֵן כְּתַב הַ”עֲרוֹת דְּבַשׁ” עַל אֲשֶׁת יַפֶּת תּוֹאֵר (חֶלֶק א’, דְּרוֹשׁ ו): ”וְרֵאִיתָ בְּשִׁבְיָה אֲשֶׁת יַפֶּת תֹּאֵר וְחִשְׁקָתָ בָּהּ... וְהִבְאֵתָה אֶל תוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלְחָתָה אֶת רֵאשֶׁהָ... לְהַסִּיר שְׁעָרוֹת, הַמּוֹרִים עַל הַמוֹתָרוֹת”.

בְּדֶרֶךְ זֶה מִבְּאֵר הַ”אַבְרָבְנָאֵל” אֶת הַטַּעַם לְמָה שֶׁצָּוָה הַקַּב”ה עַל מִשָּׁה לְהַעֲבִיר תַּעַר עַל בְּשָׂרָם שֶׁל בְּנֵי לֹוִי: ”וְהִנֵּה, בְּרֵאשׁוֹנָה הִזְהִירָם (=הַקַּב”ה אֶת הַלְוִיִּים) עַל מְקוֹם דִּירְתָם וַיִּשְׁיבְתָם, שִׁיְהִיו סָבִיב לְמִשְׁכָּן, וְלֹא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאַחַר–כֵּן הִזְהִירָם (הַקַּב”ה) שִׁיטְהָרוּ מִהַעֲוֹנוֹת שֶׁהִיוּ בִּידֵיהֶם. וְאַחַר–כֵּן... יִתְרַחֲקוּ מִהַתְּאִוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת שֶׁעָלִיָּהֶן רָמוּ וְהַעֲבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם, כִּי לְהִיּוֹת הַשְּׁעָר מוֹתֵר הַגּוֹף, הָיָה הַתְּגַלְחוֹתוֹ רוֹמִזוּ לְהַרְחָקוֹ (שֶׁל הַלְוִי) מִהַדְּבָרִים הַמוֹתָרִים”.

ולכן צוה הקב"ה את משה: "קח את הלויים מתוך בני ישראל וטהרת אתם" מכל עניני העולם הזה, "וכה תעשה להם לטהרם הנה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם" – דהינו, להסיר מהם את כל השערות, שהן רמז למוטרות העולם הזה. שכן, בני לוי נצטוו לפרוש מכל עניני העולם הזה, משום שנבחרו לעמוד לפני ה' ולשרתו בעבודת הקדש.

וזהו גם מה שרמז יעקב לרבקה אמו: "הן עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק". דהינו, הלא אחי עשו הוא "איש שער", בהיותו רודף אחר מוטרות העולם הזה, שהן בבחינת שערות. ואילו "אנכי איש חלק", בלי שערות. שכן, אינני רודף אחר מוטרות העולם הזה, אלא, נהפוך הוא, כל תשוקתי היא לעסוק בתורת ה' יתברך יומם ולילה).

ומעתה יש לומר, שבני לוי הצדיקים קראו לבנם דוקא בשם "קרח", שהוא מלשון "קרח", כדי שהשם ישפיע לו כח, שיוכל להתגבר על מוטרות העולם הזה, שהן בבחינת שערות הראש. דהינו, קרח נקרא בשם זה כדי שיהיה צדיק עובד ה', בבחינת "קרח" מכל עניני העולם הזה.

אלא, טעות היתה בידם. שכן, היות ו"קרח" הוא שם של אדם רשע, מאלופי עשו, לא זו בלבד שהשם הזה לא השפיע עליו לטובה (לעזוב את הבלי העולם, ולהיות "קרח" מכל מוטרות ותאות העולם הזה), אלא ששמו השפיע עליו לרעה, לחלוק על משה, ועל-ידי כך לאבד את כל אשר לו.

מכל זה כמה יש לנו ללמוד, שצריך לקרוא לילדינו בשמות של צדיקים. שכן, השם הוא מהות האדם, והשפעתו על חיי האדם, אם להיות צדיק או רשע, היא מכריעה. שהרי, מקרא מפורש בתורה (בראשית י', כה): "ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ". דהינו, כיון שנקרא פלג "בימיו נפלגה הארץ".

"ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח"

על הפסוק, "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם", שואלים חז"ל, מה הטעם לעונשם של קרח ועדתו, להיבלע דוקא בתוך האדמה? אומר על-כך רבי וולף מסטריקוב בדרך צחות: הרי התורה הקדושה מעידה על משה רבנו, שהיה ענו מכל האדם אשר על-פני האדמה, כפי שכתוב (במדבר יב', כג): "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה". דהינו, שמושה היה מגיע בענותנותו עד עפר ממנו. ובכל זאת טענו כנגדו קרח ועדתו: "ומדוע תתנשא" (=מדוע אתה, משה רבנו, מתנשא?). כלומר, אפילו מין ענוה כזאת – להיות שפל עד עפר – נחשבת גם היא בעיניהם לגאות ולהתנשאות. אם כן, לא נשאר להם, אלא לרדת מתחת לפני האדמה. ועל-כן נענשו ב"ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח".

"לא חמור אחד מהם נשאתי..."

הצדיק רבי ישראל מרוזין הנהיג את חצרו בפאר רב ובגינוגי מלכות, שלא היו מקובלים בחצרות אדמו"רים אחרים. בין השאר עמדה ליד ביתו המרוח מרפבה הדורה, כמקובל אצל שרים ורוזנים, ובה נסע הצדיק פעם בפעם כדי להתבודד בשדות וביערות שבסביבה.

פעם נטפל אל רבי ישראל "משפיל" אחד, שבא ממשפחה חסידית מיוחסת, ואמר לו בנימה עוקצנית: מפני מה הסתפקו ה"צדיקים הראשונים" במועט שבמועט, ודרו בבתי עץ פשוטים, כמנהג עניים, ואילו בזמן הזה גרים ה"צדיקים" בארמונות מפוארים, ונוסעים בכפרות הדורות כבני נסיכים?

הצדיק מרוזין התבונן רגע קט בשואל החצוף, ואמר לו: כידוע לך, מתפרנסים ה"צדיקים" מהפדיונות שמעניקים להם החסידים. והנה, מצויים שלש כיתות בנותני הפדיונות: יראי שמים שלמים, סתם בעלי בתים, וגם בעלי עבירה.

והנה, לחסידים שכל מעשיהם קדש לשם שמים, משתמש הרבי בכספיהם לדברים שבקדושה בלבד – לקנות טלית, תפילין, מצה שמונה, ארבעת המינים וכו'. ואילו בתרומות בעלי הבתים, הנותנים לרבי כדי לזכות בפרנסה ובבריאות – בהם מכלכל הרבי את בני ביתו. ואילו בתרומות של בעלי העבירה, שהרבי אינו רוצה להרחיקם, מתוך פונה שיחזרו בתשובה, הוא בונה בכסף סרקלינים נאים, ורוכש לו מרפבה וסוסים, ושאר מיני מותרות. עתה, צא וראה – הוסיף הצדיק מרוזין בחינוך – בדורות הראשונים היו מרובים החסידים האמיתיים, ומועטים בעלי העבירה. כיון שפך, לא עלה בידי ה"צדיקים" לבנות לעצמם היכלי-פאר, ולרכוש להם דברים שבמותרות. אולם, בזמן הזה, נתרבו, בעונותינו הרבים, בעלי העבירה בישראל. ולכן, לא נותרה עתה ל"צדיקים" הבריחה, אלא לבנות בכסף הרב של בעלי העבירה בתי מידות מפוארים, ולרכוש לעצמם מרפבה וסוסים, וכל מיני מותרות...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בִּרְאָה נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאֲתִיו". (ישעיה נז, יט')

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: קֶרַח ("תְּשׁוּבָה" בקפיצות 7. "לְרַחוּק" אוֹתוֹת "לְקוֹרָח")

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּז תשע"ח (15.6.18) bnei-zion.com **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:33** (ר"ת 21:16)

הַפְּטָרָה: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֶתְּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה"

עַל הַכְּתוּב (בַּמִּדְבָּר טו', לבי), "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ", אוֹמְרִים חוֹ"ל: מְדוּעַ עָלָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ, אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, הֶעֱנָנוּ מִכָּל הָאָדָם, לְהַצִּיעַ לְקֶרַח עֲנֵשׁ מְשׁוּנָה שְׂכֹזָה – "וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ"? הָאֵם חֹסְרִים עוֹנְשִׁים שׁוֹנִים וּמְשׁוֹנִים וְלֹא רְגִילִים, שְׂמֵהֶם נִיתַן יְהוָה לְהוֹכִיחַ לְכָל, שְׂקֶרַח נֶעֱנַשׁ מִן הַשָּׁמַיִם?

תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שְׂפָתַב הַגֵּה"ק, בְּעַל הַהִפְלָא"ה, בְּסִפְר "פְּנִים יְפוֹת" ("אֵם כְּמוֹת"): הִנֵּה, כְּתוּב בְּגִמְרָא (שְׁבֵת פּח): "וַיִּתְיַצְבוּ בַתְּחִתִּית הָהָר', אָמַר רַבִּי אֲבָדִימִי בַר חֲמָא בַר חֲסָא: מְלֻמָּד, שְׂכַפְפָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלֵיהֶם אֶת הָהָר כְּגִיגִית (=הַעֲמִיד אֶת הָהָר עָלֵיהֶם), וְאָמַר לָהֶם: אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה – מוֹטָב. וְאִם לֹא – שֵׁם תִּהְיֶה קְבוּרַתְכֶם...".

וְהַקְּשׁוּ ה' תּוֹסְפוֹת: לְמָה הָיָה צוּרְךָ לְכַפּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל הָרַק כְּגִיגִית וְלְהַכְרִיחֶם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה? הֲלֹא כְּבָר הַסְּכִימוּ מְרֻצָּנִים הַטּוֹב לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כְּשֶׁאֲמָרוּ: "נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע"?

וְתַרְץ ה' "פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ" וְאָמַר, כִּי מָה שְׂקַבְּלוּ יִשְׂרָאֵל מְרֻצָּנִים הַטּוֹב הָיָה רַק תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב, שְׂאֲפָשֶׁר לְקַיְמָה בְּנִקְל. אֲבָל תּוֹרָה-שְׂבַעֲל-פֶה, שְׂהִיא אַרוּכָה מְאֹד מִיָּדָה, וַיֵּשׁ בָּהּ הַרְבֵּה חוֹמְרוֹת וְסִיגִים, לֹא רָצוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל, וְלָכֵן כָּפָה עָלֵיהֶם הַקַּב"ה הָרַק כְּגִיגִית וְהַכְרִיחֶם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כְּלָה כְּמַקְשָׁה אַחַת.

תַּרוּץ זֶה מְבוֹאֵר גַּם בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא (נח, ג'): "אִם תֹּאמַר עַל הַתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב 'כָּפָה עָלֵיהֶם אֶת הָהָר', וְהֲלֹא מִשְׁעָה שְׂאֲמַר לְהֵן 'מְקַבְּלִין אַתֶּם אֶת הַתּוֹרָה?' עֲנֵנוּ (יִשְׂרָאֵל) כְּלָם וְאֲמָרוּ: 'נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע'... אֲלֹא אָמַר לְהֵן עַל הַתּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה, שְׂיֵשׁ בָּהּ דְּקְדוּקֵי מִצּוֹת קְלוֹת וְחִמּוּרוֹת, וְהִיא עֲזָה כְּמוֹת, וְקִשָּׁה כְּשֶׁאוֹל קְנֵאתָה, לְפִי שְׂאִין לוֹמַד אוֹתָהּ (=אֶת הַתּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה), אֲלֹא מִי שְׂאוֹהֵב (אֶת) הַקַּב"ה בְּכָל לְבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ וּבְכָל מְאוּדוֹ".

נִמְצְאָנוּ לְמִדִּים מְכָאן יְסוּד גְּדוֹל וְחָשׁוּב: מִי שְׂאִינוּ מְקַבְּלֵי עָלֵינוּ עַל תּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה, נֶעֱנַשׁ בְּכָךְ שְׂהוּא נִקְבָּר חַיִּים (=בְּעוֹדוֹ בְּחַיִּים). כְּפִי שְׂרָאִינוּ בְּמִתְּן תּוֹרָה, כְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל לֹא הַסְּכִימוּ לְקַבֵּל עַל עֲצָמָם אֶת הַתּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה, כְּפָה עָלֵיהֶם הַקַּב"ה אֶת הָהָר כְּגִיגִית, וְאָמַר לָהֶם: "אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה – מוֹטָב. וְאִם לֹא – שֵׁם תִּהְיֶה קְבוּרַתְכֶם...". – דְּהֵינּוּ, קְבוּרָה בְּחַיִּים תַּחַת הָהָר.

בְּדַרְךָ זֶה מְבָאָר ה' "פְּנִים יְפוֹת" אֶת מְאֵמַר חוֹ"ל בְּגִמְרָא (שְׁבֵת קה): "אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר רַב: כָּל הַמִּתְעַצֵּל בְּהַסְּפָדוֹ שֶׁל חֶכֶם, רָאוּי לְקוֹבְרוֹ בְּחַיָּיו, שְׂנֵאֲמַר (יְהוֹשֻׁעַ כד'): 'וַיָּמַת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוֹן עֶבֶד ה'... וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בְּגִבּוֹל נַחֲלָתוֹ... מִצְפּוֹן לְהָר גֵּעִשׁ'. (וּמָהוּא הָר גֵּעִשׁ?) מְלֻמָּד שְׂרָגֵשׁ (=הַסְּתַעַר) עָלֵיהֶן הָהָר לְהוֹרְגוֹ".

שְׂכֵן, עֵיקַר גְּדוּלְתָם שֶׁל חֲכָמֵי הַתּוֹרָה הוּא בְּכָךְ, שְׂהֵם עֲמִלִים וּבְקִיאִים, בְּבִירוֹר הַהֲלָכוֹת בַּתּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה כְּאֵן בְּאֶרֶץ. וְלָכֵן מִטַּעַם זֶה, כָּל הַמִּתְעַצֵּל בְּהַסְּפָדוֹ שֶׁל חֶכֶם, הַמְּבַרֵּר בִּירוּרֵי הַלְּכוֹת בַּתּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה, הָרִי הוּא מְגַלָּה בְּכָךְ שְׂהוּא מְזַלְזֵל בְּכַבוֹד הַתּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה, וְעַל-כֵּן רָאוּי לְקוֹבְרוֹ בְּחַיִּים בְּאֶרֶץ, כְּפִי שְׂאֲמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: "אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה – מוֹטָב. וְאִם לֹא – שֵׁם תִּהְיֶה קְבוּרַתְכֶם...". – תַּחַת הָהָר.

וּמַעֲתָה מְבוֹאֵר הֵיטֵב הַטַּעַם לְכָךְ שְׂבַחַר מֹשֶׁה לְקֶרַח וּלְכָל עֲדָתוֹ עוֹנֵשׁ שֶׁל קְבוּרָה בְּחַיִּים, כְּמוֹ שְׂכַתוּב: "וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֶתְּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה". שְׂכֵן, קֶרַח וְכָל עֲדָתוֹ חָלְקוּ עַל מֹשֶׁה, וּכְפָרוּ בַּתּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה. וְהָרִי מֹשֶׁה רַבְּנוּ הָיָה רֹאשׁ וְרֵאשׁוֹן לְכָל חֲכָמֵי הַתּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה, כְּפִי שְׂשִׁנֵּינוּ בְּמִסְכַּת אָבוֹת (אָבוֹת א, א'): "מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמִסְרָהּ לְיְהוֹשֻׁעַ, וְיְהוֹשֻׁעַ לְזֻקְנִים, וְזֻקְנִים לְנְבִיאִים, וְנְבִיאִים מִסְרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה".

וְלָכֵן, כְּמוֹ שְׂבַמִּתְּן תּוֹרָה כְּפָה הַקַּב"ה אֶת הַתּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה עַל יִשְׂרָאֵל כְּגִיגִית, וְאָמַר לָהֶם, שְׂאִם לֹא יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שְׂבַעֲל-פֶה – "שֵׁם תִּהְיֶה קְבוּרַתְכֶם...". – כֵּךְ נֶעֱנַשׁוּ קֶרַח וְעֲדָתוֹ, שְׂנִקְבְּרוּ בְּחַיִּים, עַל שְׂכַפְרוּ בַּתּוֹרָה

(עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

(אַלֶּה תְּכֵן דְּבָרָיו הַמְּתוּקִים שֶׁל ה' "פְּנִים יְפוֹת")

שְׂבַעֲל-פֶה. (אַלֶּה תְּכֵן דְּבָרָיו הַמְּתוּקִים שֶׁל ה' "פְּנִים יְפוֹת")

עַל הַפְּתוּב, "בִּקֶּר וַיִּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ", שׁוֹאֲלִים חֲזו"ל, מְדוּעַ דָּחָה מֹשֶׁה אֶת קַרְח וְעֲדָתוֹ, וְצִוָּה לְחַכּוֹת עַד הַבִּקְרָה? שְׂאֵלָה זוֹ שׁוֹאֵל גַּם הַרְה"ק בְּעַל הַ"אֲמָרֵי יוֹסֵף" זִיע"א, מְדוּעַ אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה דוֹקָא לְחַכּוֹת עַד הַבִּקְרָה ("בִּקֶּר וַיִּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ")?

וַיֵּשׁ לֹאמֵר, שֶׁהִנֵּה, מְבוֹאָר בְּזִהַר הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת מְבַעֲלֵי חֲשַׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ, וּבְכָל לַיְלָה קוֹדֵם הַשְּׂכִיבָה צָרִיךְ לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וַיְתוּדָה עַל הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים שֶׁעָשָׂה, וַיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה עֲלֵיהֶם. לָכֵן אָמַר מֹשֶׁה "בִּקֶּר וַיִּדַע ה'..." . שָׁכַן, הִיָּה סְבוּר שְׂאוּלֵי בְּעָרְב יִפְשַׁפְּשׁוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם וַיַּעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה.

אֲלֵא שֶׁקַּרְח וְעֲדָתוֹ לֹא עָשׂוּ כֵן. וּמִנֵּיִן יוֹדְעִים זֹאת? מֵהַפְּתוּב בַּפְּרָשָׁה. שָׁכַן, כְּמָה פְּסוּקִים לְאַחַר מִכֵּן פְּתוּב "וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קַרְח". וְכָתַב רַש"י שָׁם, שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בְּדַבְרֵי לִיצְנֹת כָּל הַלַּיְלָה, וְלֹא הָיוּ יוֹשְׁנִים כְּלָל, וְלָכֵן לֹא פִשְׁפְּשׁוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּמִמִּילָא לֹא שָׁבוּ בְּתְשׁוּבָה...

"הַעֲיִנִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקְרוּ?"

עַל חוּמְרַת הַהִסְתַּכְּלוּת בְּעֲרִיּוֹת, כְּתוּב בְּזִהַר הַקְּדוֹשׁ ("פְּקוּדֵי"), שֵׁשׁ מִלְּאָדָּה/מְמוּנָה אֶחָד מִצֵּד הַטּוֹמְאָה, וְשֵׁמוֹ "פְּתוּת", וְשֵׁמוֹ זֶה נִקְרָא עַל שׁוֹם תְּפִקִּידוֹ, לְפָתוּת אֶת הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּדַבְרֵי הָאֲסוּרִים (דְּבָרֵי נְאוּף וְזוֹנוֹת).

וְהִנֵּה, אִם הָאָדָם נִכְשֵׁל וְהִתְפַּתָּה לְאוֹתוֹ מְמוּנָה, לְהִסְתַּכֵּל בְּעֲרִיּוֹת, לְאַחַר שְׂאוֹתוֹ אָדָם מֵת וְנִקְבֵּר בְּקִבְרָה, בָּא אוֹתוֹ מְמוּנָה וּמְחִזִּיר לוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ, נוֹטֵל אֶת הָאָדָם וּמְשַׁבֵּר בְּאֲכֻזְרֵיּוֹת אֶת עֵצֶם הָעֵינַיִם, וְלְאַחַר מִכֵּן נוֹטֵל אֶת עֵינֵי הָאָדָם, וְדָן אוֹתוֹ בְּיִסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים.

לְאַחַר כָּל זֹאת מוֹרִידִים אֶת אוֹתוֹ אָדָם לְחַדֵּר אֶחָד בְּגִיּהוֹנוֹם, שֶׁנִּקְרָא "בוֹר", וְשֵׁם מְצוּיִים אֲלֵפֵי וּרְבֻבוֹת שֶׁל נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, שְׂאוּחֻזִּים בְּאָדָם, וְנוֹשְׁכִים אוֹתוֹ, וּמְטִילִים בּוֹ אֶת הָאָרֶס שְׁלֵהֶם... לֹא עֲלִינוּ. וְכָל זֹאת קוֹרָה כְּאֲשֶׁר אֵין הָאָדָם שׁוֹמֵר עַל עֵינָיו, וְעוֹבֵר עַל "וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרָי לְבִבְכֶם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אִתְּם זְנִים אַחֲרֵיהֶם".

אֲבָל אָדָם, הַשׁוֹמֵר עַל קְדוּשַׁת הָעֵינַיִם, וְנִזְהָר תְּמִיד שֶׁלֹּא לְהִרִים אֶת עֵינָיו אֶל הַנְּשִׁים כְּלָל, מְגִיעַ לְהַשְׁגוּת רוּחָנִיּוֹת גְּבוּהוֹת, וְזוֹכֵה לְרֵאוֹת מְסוּפָה הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ. וְזֹאת, כְּפִי שֶׁמְסוּפֵר עַל רַבֵּי מְאִיר אֲבוּחֻצִירָה, שֶׁקִּדַּשׁ אֶת עֵינָיו כָּל יְמָיו.

וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כֵּךְ הָיָה. בְּחוֹר צְעִיר מִמְּשַׁפְּחָה חֲרָדִית מֵהָעִיר לוֹנְדוֹן נִעְלַם בְּיוֹם בְּהִיר אֶחָד, מְבַלֵּי לְהַשְׂאִיר עֲקֻבוֹת. הַזְּמַן חָלַף, וְהָיָה חֲשֵׁשׁ כְּבֵד לְחַיֵּי הַנַּעַר. הַהוֹרִים פָּנוּ לְמִשְׁטָרָה וּמִצּוֹ כָּל צוּרַת חִיפּוּשׁ אֲפִשְׁרִית, אֵדָה לְמֵרוֹת הַכֵּל, הַבְּחוֹר לֹא נִמְצָא, וְעֻקְבוֹתָיו נִעְלְמוּ.

בְּצֹר לָהֶם הַחֲלִיטוֹ הַהוֹרִים הַשְּׁבוּרִים לְנִסּוּעַ אֶל הַגְּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבֵּי מְאִיר אֲבוּחֻצִירָה, שֶׁהָיָה אָז בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלִבְקֵשׁ אֶת עֲצָתוֹ.

נָטְלוּ הַהוֹרִים מֵעֵט חֲפָצִים, וַיִּצְאוּ לְדֶרֶךְ. כְּעִבוֹר זְמַן מָה הִגִּיעוּ אֶל בֵּית הָרַב, נִכְנְסוּ אֵלָיו פְּנִימָה, סִפְרוּ לוֹ אֶת פְּרִטֵי הַמִּקְרָה, וּבְקִשׁוּ אֶת עֲצָתוֹ. צְעָרָם נִגַּע מְאֹד לְלִבּוֹ שֶׁל הָרַב. מָה עָשָׂה הָרַב? בְּקִשׁ מְעוֹזְרוֹ נִיר וְעֵט, וְהִתְחִיל לְשַׂרְטוּט עַל הַנִּיר מְרוּבָע, וְכֵךְ אָמַר לְאֲבָא: "כָּאֵן אִתְּהָ גֵר בְּלוֹנְדוֹן". הָרַב מִשְׁדָּךְ קוֹ מְאוֹתוֹ מְרוּבָע, וְאָמַר: "זֶה הָרַחוּב שֶׁלְךָ... זֶה הָרַחוּב הַמְּקַבֵּל... הִנֵּה הָרַחוּב הַבָּא... בְּרַחוּב הַזֶּה, שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי מִבֵּיתְךָ יֵשׁ כְּנִסְיָה. הִנֵּה הַשְּׂרֻטוּט שֶׁל הַכְּנִסְיָה שֶׁלָּה. דַּע לְךָ אֲבָא יְקָר, שֶׁבְּכְנִסְיָה הַזֹּאת בְּקוּמָה הַשְּׁלִישִׁית שְׁבוּי בְּנֶךְ, וְאֵנִי מְבָרֵךְ אוֹתְךָ שֶׁתְּצַלִּיחַ לְשַׁחֲרוּ בְּנִקְל".

הָאֵב הַהֵמוֹם הוֹדָה לְרַב, נִפְרָד מִמֶּנּוּ לְשִׁלוֹם, וּמִיָּד שָׁב לְאֶרְצוֹ, מֵהָר לְמִשְׁטָרָה וְסִפֵּר לָהֶם שֶׁקָּבַל מִיָּד מִמְּקוֹר נְאֻמָּן, שֶׁבְּנוֹ נְחֻטָּף עַל-יְדֵי מְסִיוֹנֵרִים, וְנִמְצָא בְּכְנִסְיָה שְׁבִרְחוּב אֶלְמוּנֵי בְּקוּמָה הַשְּׁלִישִׁית. הַמִּשְׁטָרָה בְּדָקָה אֶת הַדְּבָר, וְהִתְבָּרַר שֶׁאֵכֵן כֵּךְ הָיָה - בְּאוֹתוֹ מְקוֹם בְּדִיוֹק הָיָה הַנַּעַר הָאֲבוּד.

הַסִּיפּוֹר הַזֶּה הִתְפָּרַס בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְעַד הַיּוֹם הוּא מְכָה גְּלִים. שָׁכַן, הַדְּבָר לֹא נִתְפָּס בְּהִגְיוֹן. הָרִי רַבֵּי מְאִיר אֲבוּחֻצִירָה מְעוֹלָם לֹא הָיָה בְּלוֹנְדוֹן! וְגַם אִם הוּא שָׁמַע פְּעַם עַל הַמְּקוֹם הַזֶּה, כִּיִּצַּד יָדַע בְּמִדּוּיָה עַל כָּל רְחוּבוֹת הָעִיר? וְגַם, אִם הוּא שָׁמַע עֲלֵיהֶם פְּעַם, מֵהִיכָן הוּא יָדַע הִיכָן גֵּר אוֹתוֹ אֵב? וּמִי גָּלָה לוֹ שֶׁקִּימַת שָׁם כְּנִסְיָה? וְגַם, אִם הוּא שָׁמַע עַל הַכְּנִסְיָה, מֵהִיכָן יָדַע בְּמִדּוּיָה מֵאִיפָה נִכְנְסִים אֵלָיָה? וּמִנֵּיִן לוֹ הַמִּידַע הַסּוּדִי שֶׁהִילָד נְחֻטָּף וְנִמְצָא שָׁם - נִתּוֹן שֶׁהַמִּשְׁטָרָה הַמְּקוּמִית לֹא יָדְעָה?

שְׂאֵלוֹ אֶת רַבֵּי מְאִיר אֲבוּחֻצִירָה בְּעֲצָמוֹ, אֵיךְ יָדַע הָרַב אֶת כָּל הַפְּרִטִים הַלְלוּ? עֲנָה לָהֶם רַבֵּי מְאִיר: "מִי שֶׁשׁוֹמֵר עַל עֵינָיו בְּקְדוּשָׁה וּבְטַהֲרָה, יְכוֹל לְרֵאוֹת לְמִרְחָקִים, מְסוּפָה הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ...". (כְּפִי שֶׁמוּבָא בְּגִמְרָא (חֲגִיגָה יב'): "אוֹר שְׁבִרָא הַקַּב"ה בְּיוֹם הָרֵאוּשׁוֹן, אָדָם צוֹפֵה בּוֹ מְסוּפָה הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ" (=יְכוֹל הָאָדָם לְרֵאוֹת בּוֹ כָּל מָה שֶׁמִּתְרַחֵשׁ בְּכָל מְקוֹם בְּעוֹלָם). כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּכֵּל הַקַּב"ה בְּדוֹר הַמְּבוּל וּבְדוֹר הַפְּלָגָה, וְרָאָה שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם מְקוּלָקְלִים, עָמַד וּגְנָזוּ מֵהֶם (=הַחֲבִיאוּ), שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם', וְלִמִּי גְנָזוּ? - לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב'"). שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

“בֹּרֵא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאתֵינוּ” (ישעיה נז, יט)

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:19

(“תְּשׁוּבָה” בקפיצות 7. “לְרַחוּק” אוֹתוֹת “לְקוֹרֵחַ”)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעָה: קֶרַח

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:33 (ר"ת 21:16)

ערש"ק ב' תמוז תשע"ח (15.6.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: “וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל” (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

“בְּנֵי צִיּוֹן”

“וְהִנֵּה פְּרַח מִטֶּה אֶהְרֵן לְבֵית לְוִי וַיֵּצֵא פְּרַח וַיֵּצֵא צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים”

על הכתוב, “וַיִּדְבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֵלָיו כָּל נְשִׂאֵיהֶם מִטֶּה לְנִשְׂאֵי... וַיְהִי מִמְּחֻרַת... וְהִנֵּה פְּרַח מִטֶּה אֶהְרֵן לְבֵית לְוִי... וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמִּטּוֹת מִלִּפְנֵי ה' אֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מִטְּהוֹ”, מִפְּרֻשׁ “בְּעַל הַטּוֹרִים” דָּבָר פְּלֵא: “...אֵיטָא בְּמִדְרַשׁ, שְׁגַם* בְּמַעֲשֵׂה קֶרַח, בְּלַע מִטֶּה אֶהְרֵן אֶת מְטוֹתָם (=שֶׁל הַנְּשִׂאִים). וְכִשְׁהוֹצִיאוּ (הַנְּשִׂאִים “אִישׁ מִטְּהוֹ”) אִז חָזַר וּפְלִט אוֹתָם (מִטְּהוֹ שֶׁל אֶהְרֵן). וְלִכְךָ לֹא הוֹצִיאוּ (מְטוֹת הַנְּשִׂאִים) פְּרַח. וְעַל-כֵּן כְּתִיב וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמִּטּוֹת. (“הַמִּטּוֹת”) חֶסֶר (ו'), לְפִי שְׁבַלְעָם (מִטֶּה אֶהְרֵן).”

מִבּוֹאֵר מִכָּאן, שְׁכַאֲשֶׁר בָּאוּ הַנְּשִׂאִים לְמִחְרַת, כְּדֵי לְקַחַת אֶת מְטוֹתָם, שֶׁהִנִּיחוּ לְמִשְׁמַרְת בְּאֵהֶל מוֹעֵד, רָאוּ שְׁמִטָּה אֶהְרֵן פְּרַח, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: “וַיֵּצֵא פְּרַח וַיֵּצֵא צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים”. אוּלַם, כַּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ כָּל אֶחָד לְקַחַת אֶת מִטְּהוֹ, הִסְתַּבֵּר לָהֶם שְׁמִטָּה אֶהְרֵן בְּלַע אֶת מְטוֹתָם. וְרַק עֲכָשְׁיוֹ, כְּשִׁבְּאוּ לְקַחַת אֶת מְטוֹתֵיהֶם, פָּלַט אוֹתָם מִטֶּה אֶהְרֵן. (*מֵעֵין זֶה מְצִינּוּ גַם בְּמִצְרַיִם, כַּאֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ אֶהְרֵן אֶת מִטְּהוֹ, וְזֶה נִהְפָּךְ לְתַנּוּן. וְאִז, הִשְׁלִיכוּ גַם הַחֲרָטוּמִּים אֶת מְטוֹתָם וְגַם הֵם נִהְפְּכוּ לְתַנּוּנִים. אוּלַם, מִטֶּה אֶהְרֵן בְּלַע אֶת מְטוֹתָם שֶׁל הַחֲרָטוּמִּים, כְּפִי שְׁכָתוֹב: “וַיִּשְׁלַךְ אֶהְרֵן אֶת מִטְּהוֹ לִפְנֵי פְּרַעַה... וַיְהִי לְתַנּוּן... וַיִּקְרָא גַם פְּרַעַה לְחַכְמִים וְלִמְכַשְׁפִּים... וַיִּשְׁלִיכוּ (הַחֲרָטוּמִּים) אִישׁ מִטְּהוֹ וַיְהִיו לְתַנּוּנִים, וַיְבַלַּע מִטֶּה אֶהְרֵן אֶת מְטוֹתָם”).

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין פְּלֵא זֶה. שְׁפֵן, מִדּוּעַ בְּלַע מִטֶּה אֶהְרֵן אֶת מְטוֹת כָּל הַנְּשִׂאִים? וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁהַקֵּב"ה בִּקֵּשׁ לְלַמְדָנוּ בְּזֶה יְסוּד גְּדוֹל. שְׁפֵן, הֵן אֲמַת שָׂרָק מִטֶּה אֶהְרֵן פְּרַח וַיֵּצֵא צִיץ, וְלֹא מְטוֹתָם. אוּלַם, כַּאֲשֶׁר מִטֶּה אֶהְרֵן פְּרַח, הָיוּ הַמְטוֹת שֶׁלָּהֶם בְּלוּעִים בְּתוֹכוֹ. וְלִכֵּן, נִמְצְאוּ לְמִדֵּים מִכָּךְ שְׁלִשָּׁה יְסוּדוֹת חֲשׁוּבִים:

א. מֶה שְׁפָרַח מִטֶּה אֶהְרֵן הוּא בְּעִזְרַת כָּל שְׂאֵר הַמְטוֹת שֶׁל הַנְּשִׂאִים, שֶׁהָיוּ בְּלוּעִים בְּתוֹכוֹ.

ב. כַּאֲשֶׁר פְּרַח מִטֶּה אֶהְרֵן, פְּרַחוּ גַם שְׂאֵר הַמְטוֹת, מִכֵּיּוֹן שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בּוֹ.

ג. רַק כַּאֲשֶׁר נִפְרְדוּ הַמְטוֹת מִקְדוּשְׁתוֹ שֶׁל אֶהְרֵן, שׁוּב לֹא פְּרַחוּ.

וּמִזֶּה לְמַדּוּ יִשְׂרָאֵל לְקַח גְּדוֹל וְנִשְׁגָב: כְּשֶׁאֶהְרֵן הִכְהִן עָשָׂה אֶת הָעֲבוּדָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הִנֵּה זֶה בְּעִזְרַתָם שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִשְׁפִּיעוּ עָלָיו מִקְדוּשְׁתָם. וּמֵאַחַר וּכְךָ, הִנֵּה, כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אֶהְרֵן אֶת הָעֲבוּדָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא רַק לְבַדּוֹ עָשָׂה אֶת עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ, אֲלָא גַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ עִמּוֹ, וְכֵאֵילוּ גַם הֵם עָשׂוּ אֶת הָעֲבוּדָה.

וְהַדְּבָר הַחֲשׁוּב בְּיוֹתֵר הוּא, שְׁכַאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל נִפְרְדִים מִקְדוּשְׁתוֹ שֶׁל אֶהְרֵן, דִּינָם הוּא כְּמוֹ הַמְטוֹת, שֶׁלְאַחַר שֶׁנִּפְרְדוּ מִמִּטְּהוֹ שֶׁל אֶהְרֵן, שׁוּב לֹא פְּרַחוּ.

וְהִנֵּה, כִּידוּעַ, קֶרַח וְעִדְתוֹ הִתְלוּנְנוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה, וְאָמְרוּ לוֹ: ‘כָּל הָעֵדָה כָּלָם קְדוּשִׁים’, וּמִדּוּעַ שְׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם חֵלֶק וְנִחְלָה בְּעֲבוּדַת הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל בְּמִשְׁכָּן? וְזֹאת, כְּפִי שְׁכָתוֹב: “וַיִּקְהָלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהְרֵן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם... כָּל הָעֵדָה כָּלָם קְדוּשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְׂאוּ עַל קַהֵל ה'?”

וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁהַקֵּב"ה עָשָׂה אֶת נִס פְּרִיחַת מִטֶּה אֶהְרֵן רַק לְאַחַר שְׁבַלְעַת אֶת מְטוֹת הַנְּשִׂאִים, כְּדֵי לוֹמַר לְקֶרַח וּלְכָל עִדְתוֹ, שְׁלִכְל יִשְׂרָאֵל חֵלֶק וְשׁוֹתֵפוֹת בְּעֲבוּדַת הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל. אוּלַם, כָּל זֹאת, רַק בְּתַנּוּאֵי שְׁלֹא יִהְיוּ נִפְרְדִים וּמִפּוֹרְדִים מִמִּשְׁה וּמֵאֶהְרֵן, צְדִיקֵי הַדּוֹר.

“עֲשֵׂר שְׁמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתוֹ” (עַל פִּי “אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה” לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

אָמְרוּ חוֹז"ל בְּגִמְרָא, שֶׁעֲשִׂירוֹתוֹ שֶׁל קֶרַח הִיא שְׁגֵרְמָה לוֹ לְרַדַּת לְבָאֵר שַׁחַת, וְעַל-כֵּן אָמַר שְׁלֵמָה הַמְלִיךְ (קַהֵלַת ה'), יב": “עֲשֵׂר שְׁמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתוֹ”.

וְכְמוֹ שֶׁשְׁנִינּוּ בְּגִמְרָא (פְּסָחִים קִיט'): “אָמַר רַבִּי חֲמָא בַר חֲנִינָא: שְׁלֵשׁ מִטְּמוּנוֹת הַטְּמִין יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם. אַחַת נִתְגַּלָּה

לקרחה. ואחת לאנטונינוס בן אסוריוס. ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבוא. (וזהו שפנתוב) 'עשר שמור לבעליו לרעתו' – אמר ריש לקיש: זה עושרו של קרחה".

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע סבב הקב"ה כן, שלקרחה יתגלה אוצר כל-כך גדול? נראה לבאר ענין זה על-פי המבואר בספרים הקדושים, שלפני שחטא קרחה וקם כנגד משה רבנו, היתה לו נשמה גדולה שמאירה את העולם, וכפי שמביא "אור החיים" הקדוש (קרחה): "והנה, בא קרחה להתחילף ענפי הקדושה, ולהפך הפהונה ממקומה, (ועל ידי כך) נפגמו ענפי הקדושה שבשרש נשמתו, שהיו כלן לשבת... (שכן), בתחילה היה נקרא קרחה 'טהור', בן יצהר – שהיה מאיר לעולם בפציה. בן קהת – שהיה מקהה שיני כל (ה)רואה גדולתו ומעלתו. בן לוי – שנתלוה מיום לידתו להקדוש ברוך הוא בכמה מעלות. ועכשיו, הענף עצמו, שנקרא קרחה, נפגם, ונעשה בו קורחה".

לפי זה נראה, כי מה שסבב הקב"ה, שלקרחה יגלה את שלישי המטמון של יוסף במצרים הוא, כדי להעמיד את קרחה בנסיון של עושר, כדי שיוכל להתעלות בקדושה. ולכן, מן השמים הטילו על קרחה את הנסיון להתקדש ולא להנות כלל מכל העושר הרב שמצא, כפי שמצינו אצל יוסף הצדיק, שבהיותו מלך מצרים לא נתפתה מכל הרכוש הרב שהיה לו. וכן מצינו גם אצל רבנו הקדוש (רבי יהודה הנשיא), שזכה לעשירות, כמבואר בגמרא (גיטין נט'): "מימות משה ועד רבינו (רבנו הקדוש), לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד". ועוד אמרו חז"ל בגמרא על אנטונינוס ורבנו הקדוש (ברכות נו'): "שלא פסקו משלחן לא צנון ולא חזרת ולא קישות, לא בימות החמה ולא בימות הגשמים". (כלומר, שהיה לרבנו הקדוש, רבי יהודה הנשיא, שפע רב טוב כל ימות השנה). ובכל זאת העידו עליו בגמרא (כתובות קד'): "בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, (ו)אמר: רבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה, ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה". ולכן, אם קרחה היה נוהג במטמון שגלה כפי שנהג רבנו הקדוש, שלא להנות כלל מכל הרכוש הזה אפילו באצבע קטנה, היה זוכה למדרגות גדולות ונשגבות...

אולם, כאשר לא הצליח לעמוד בנסיון של העושר, נפל "מאגרא רמה לבירא עמיקתא", משום ששקע בתאות הממון של עושרו הגדול. ומאחר ו"עבירה גוררת עבירה", רדף גם אחרי הכבוד, ברצותו להיות הפהן הגדול, והתקיים בו מה שדרשו חז"ל, "עשר שמור לבעליו לרעתו".
"כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה"

הגאון רבי יואל סירקיס הידוע בכינוי הב"ח (על ספרו בית חדש, לארבעת הטורים של רבנו יעקב בן אשר) הוכתר בשנת שע"ט (1619) כרבה של קראקא, עיר ואם בישראל, ובירת גאליציה המערבית. באחד ממסעותיו ביישובי המחוז נודמן הב"ח אצל רב אחד בעירה הסמוכה לקראקא. בדרפם של תלמידי חכמים, החלו הרבנים לשוחח בדברי תורה. אולם, למגינת לבו עמד הב"ח מיד על העובדה המצערת, שבעל-שיחו אינו מוצא ידיו ורגליו בתלמוד ובפוסקים, ואף אינו מסוגל לפסוק "שאלת חכם" כדת וכדין. הרבין עצמו הב"ח לעבר מארחו, ואמר לו: סבורני, שעלינו לעשות חליפין בכסאות הרבנות. אתה תשמש ברבנות בעירי, קראקא, ואילו אני אטול את כהונת הרב בעירה שלך.

לשמע הדברים הללו, נתפעם לבו של רב המקום על ה"מחמאה" ששמע זה עתה מפי אחד מגדולי הדור, ולא נתקרה דעתו עד ששאל את האורח המכובד: האמנם סבור כבודו שעלינו להתחלף בתפקידי הרבנות? אמת ויציבו! – השיב לו הב"ח בפנים רציניות – וכל זאת מהטעם הפשוט, שבקהילה שלנו בקראקא "כל העדה כלם קדשים"... שכן, בתי המדרש מלאים בתלמידי חכמים מפקר עד ערב, תלמידים שהם למדנים מופלגים. ומי שיש לו לשאול "שאלת חכם", אינו מתקשה לקבל פסק הלכה בכל שאלה של איסור והיתר, ובכל בעיה של דיני ממונות. ופיון שפך, אפשר להושיב על כסא הרבנות בעיר קראקא גם מי שלא בקי די הצורך בתלמוד ובפוסקים. אולם, בעירה הקטנה הזו לא מצויים כמעט למדנים ותלמידי חכמים, הבקיאים בתורה ובהלכה. לכן, קהילה זו זקוקה לרב, שהוא גדול בתורה, היודע להורות ליחיד ולציבור, ומסוגל לפסוק לתושבי המקום בכל שאלה ובכל דין...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

"בֹּרָא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאתֵינוּ". (ישעיה נז, יט')

כְּנִיסַת הַשְּׁבִיטָה: 19:19

(תשובה בקפיצות 7. "לרחוק" אותיות "לקורח")

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבִיטָה: קֶרַח

יְצִיאַת הַשְּׁבִיטָה: 20:33 (ר"ת 21:16)

ערש"ק ב' תמוז תשע"ח (15.6.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"מֹשֶׁה וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על עונשם של קרח וכל עדתו, כתוב בגמרא (סנהדרין קי', מתירגם): "אמר רבה בר חנה: פעם אחת הלכתי בדרך. אמר לי סוחר ישמעאלי: בא ואראה לך את הבלועים של קרח. הלך והראה לי שני בקיעים שהיה יוצא מהם עשן... אמר לי אותו הישמעאלי: הקשב (לקולות שנשמעים מבטן האדמה). (ואחר שאל אותי): מה שמעת? ושמעתי שהיו אומרים כך: 'משה אמת ותורתו אמת ואנחנו שקרנים'..."

וצריכים אנו להבין ענין זה. שכן, מדוע קרח ועדתו אומרים דוקא "משה ותורתו אמת"?

נקדים להביא מה שמצינו במדרש (ב"ר ח' ה'): "אמר רבי סימון: בשעה שבא הקב"ה לברוא את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת פיתים וחרבות חבורות, מהם אומרים: אל יברא (האדם), ומהם אומרים: יברא (האדם). הדין הוא דכתיב (= זהו שכתוב) (תהילים פה'): 'חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו'. (החסד אומר 'יברא (האדם)', (מכיון) שהוא גומל חסדים, ו(ה)אמת אומרת) 'אל יברא (האדם)', (שכן) פלו שקרים. (ואילו) (ה)צדק אומר 'יברא (האדם)'. (שכן) הוא עושה צדקות, (ו)שלום אומר 'אל יברא (האדם)', דכליה קטטה (= פלו מריבה)". החידושי הרי"ם, בספרו "ספר הזכות" (דף פג) מבאר, שדוד המלך, באומרו (תהילים קיט, קס): "ראש דברך אמת", התכוון על ראש/הפתחה של עשרת הדברות, המשנה והגמרא, שהן ראשי תיבות "אמת".

הנה, עשרת הדברות, שרש התורה שבכתב, מתחילות באות א': "אנכי ה' אלהיך". המשנה מתחילה באות מ' (ברכות ב'): "מאימתי קורין את שמע בערבית". ואילו התלמוד מתחיל באות ת' (שם): "תנא היכא קאי". וכאשר נצרך אותיות אלו: "אנכי, מאימתי, תנא" – נקבל את המלה "אמת", וזהו "ראש דברך אמת".

וכן מובא ב"פרי לצדיק" להג"ק רבי צדוק הכהן זיע"א, בשם רבו (ל"ג בעמר): "ושמעתי מרובנו הקדוש צדוק"ל: 'ראש דברך אמת', דתורה שבכתב, דשורשה העשר הדברות מתחיל ב(אות) א', 'אנכי'. והמשנה מתחילה ב(אות) מ' – 'מאימתי'. והגמרא ב(אות) ת' – 'תנא היכא קאי'. והוא על דרך מה שדרשו במדרש (ב"ר א' ב', וגם בגמרא, שבת נה'): 'וחותמו של הקב"ה הוא 'אמת', דאלף (=א) הוא ראש האותיות, ה-מ' אמצעיתו, וה-ת' סופן של א"ב, על שם 'אני ראשון ואני אחרון'".

והנה, כידוע, חותמו של הקב"ה, "אמת", מופיע גם בהתחלת התורה שבכתב, בכתוב: "בראשית ברא אלקים" – סופי תיבות "אמת". ומכאן נמצאנו למידים, שבחותמו של המלך/הקב"ה ("אמת") נפתחים גם התורה שבכתב וגם התורה שבעל-פה ("אנכי, מאימתי, תנא") – לומר לך, שהוא יתברך אמת, ותורתו אמת. ועל-כך אנו מברכים: "אשר נתן לנו תורת אמת וחי עולם בטע בתוכנו".

ועתה, בא וראה, שאמנם למראית עין חלק קרח על משה רבנו, שהיה כאמור ראש וראשון לכל חכמי התורה שבעל-פה. אולם, בסופו של דבר כפר גם בתורה שבכתב, ואמר "אין תורה מן השמים", כפי שמובא במדרש (מדרש רבה קרח יח, ג'): "מה כתוב למעלה (=בסוף הפרשה הקודמת)? 'דבר אל בני ישראל... ועשו להם ציצת... ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת'. (לכן) קפץ קרח ואמר למשה: טלית שכלה תכלת, מהי שתהא (=האם היא) פטורה מן הציצית (=מהחוט של התכלת)? אמר לו (משה): חייבת בציצית (=חייבת בחוט של תכלת). אמר לו קרח: טלית שכלה תכלת אין פטורת עצמה, (ו)ארבע חוטין (של תכלת) פטורות אותה?... באותה שעה אמר קרח: אין תורה מן השמים, ולא משה נביא, ולא אהרן כהן גדול..."

והביאור בזה הוא, שמאחר ומקרא מלא דבר הכתוב (שמות יב, מט): "תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הגר בתוכם". וכן כתוב עוד (במדבר טו, טז): "תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם". נמצא, שאם לא נאמין ונשמע בקול חכמי התורה, וכל אחד יפרש את התורה, כפי שעולה על דעתו, הרי יהיו כמה תורות, ולא תורה אחת. וכפי שהזהיר הכתוב בתורה (דברים יז, יא): "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל".

וכפי שבאר גם "החינוך" וכתב בלשונו הזכה (מצוה תצו): "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, ואמר זכרונם לברכה בספרי: 'לא תסור', זו מצות לא תעשה: (ו) משרשי המצוה לפי שדעות בני אדם חלוקין זה מזה, לא ישתוו לעולם הרבה דעות בדברים, וידע אדון הכל ברוך הוא שאלו תהיה כונת כתובי התורה מסורה ביד כל אחד ואחד מבני אדם, איש איש כפי שכלו יפרש כל אחד מהם דברי התורה כפי סברתו, וירבה המחלקת בישראל... על כן, אלהינו שהוא אדון כל החכמות... צונו להתנהג בה על פי הפרוש האמתי המקביל לחכמינו הקדמונים עליהם השלום... שנשמע אל החכמים הנמצאים... (ש) יגעו כמה יגיעות בימים ובלילות להבין עמק (התורה הקדושה)".

והנה, כבר שנינו במשנה (אבות ד, ב'): ש'**עבירה גוררת עבירה**'. לכן, בגלל שחלק קרח על משה רבנו, אדון כל הנביאים, שהוא ראש וראשון לכל חכמי התורה שבפעל-פה, נתקיימה "**עבירה גוררת עבירה**", וכפר לא רק בתורה שבפעל-פה, אלא גם בתורה שבכתב, באומר, "אין תורה מן השמים". דהינו, לא רק שאין תורה מחכמי התורה בארץ, אלא גם התורה שבכתב איננה מן השמים, רחמנא ליצילן.

וימעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין את הטעם לכך שקרח ועדתו מצדיקים עליהם את הדין מבטן האדמה, ואומרים "משה אמת ותורתו אמת". שכן, בכך הם מגלים דעת, ש"משה", שהוא ראש וראשון לחכמי התורה שבפעל-פה בכל הדורות, "ותורתו", שהיא התורה שבכתב, שמסר לנו בסיני - הן אמת - וגם הפירושים והביאורים בתורה שבפעל-פה הם "אמת" - ראשי תיבות "אנכי, מאימתי, תנא". שכן, רק על-ידי התורה שבכתב המתפרשת על ידי התורה שבפעל-פה, נשלם חותמו של הקב"ה - שהוא "אמת".

"וידבר (משה) אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו"

על הכתוב, "בקר וידע ה' את אשר לו", שואלים חז"ל, מדוע דחה משה את קרח ועדתו, וצוה לחכות עד הבקר?

המהר"ם שיף הסביר ענין זה, ואמר: הרי פתוב בגמרא (יומא עה): "המן היה מגיד לכל מה ש"בחורין ובסדקין" (=כל הנסתרות). שכן, לצדיקים המן היה יורד על פתח ביתם, לבינוניים יותר רחוק, ואילו לרשעים המן היה יורד רחוק מאד מפתח ביתם. וכך כלם ידעו מי צדיק, מי בינוני ומי רשע. על-כן, כאשר אמר קרח למשה "כי כל העדה כלם קדשים", ענה לו משה רבנו: אין בעיה! "בקר וידע ה' את אשר לו". דהינו, מחר בבקר, ברדת המן, נראה מי הצדיק ומי הרשע...

החיד"א הקדוש מפרש ענין זה לפי דרכו, ואומר: הנה, ידוע שפיוס הרביעי לבריאה נבראו המאורות - השמש והירח. וידוע מה שאמרה הלבנה, שאי-אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד. ולכן אמר לה הקב"ה: "לכי ומעטי את עצמך", ואכן מעטה הלבנה את עצמה.

על-כן, אומר החיד"א, כך צריך להיות בכל בית בישראל, שהאיש הוא השורר בביתו כמלך וכפחמה ברקיע. ואילו אשתו תהא כלבנה הממעטת את עצמה, ומקבלת מהחמה, שרק אז יעלה זיווגם יפה.

על-פי זה יאיר לנו להבין גם את הכתוב בגמרא (ברכות ח'): בארץ ישראל, נהגו לשאול אדם שנשא אשה: "מצא" או "מוצא"? והכונה בכך היתה, האם התקיים בחתן הכתוב במשלי (יח, כב) "**מצא**" ("מצא אשה - מצא טוב"), או התקיים בו "**מוצא**" (קהלת ז, כו), "ומוצא אני מר ממות את האשה"?

וכתב המהרש"א (חידושי אגדות), ש"איש" בגמטריה הוא 311, ואילו "אשה" בגמטריה 306, פחות ב-5 ממנין האיש. והרמז הוא, שאם האשה מכניעה את עצמה לפני בעלה, שהיא פחות ממנו לקים את ציווי הקב"ה (שאמר אל האשה (בראשית ג, טז) "והוא ימשל בך") - הנה, אז מתקיים בהם הכתוב "מצא אשה" (=306) מצא טוב". (שהרי "אשה" (=306), היא פחות מאיש (=311)). אולם, כאשר אין האשה מכניעה את עצמה לפני בעלה, והיא רוצה להיות שוה לו (=דוגלת ב"שויון זכויות"), אז מתקיים הפסוק: "ומוצא אני מר ממות את האשה" (=311)". (כאן מדויק הפסוק לומר "**האשה**" (=311), שהיא גמטריה השוה ל"איש" (=311)). והנה, קרח טען "כי כל העדה כלם קדשים... ומדוע תתנשאו על קהל ה'", ועל-כך ענה לו משה רבנו "בקר וידע ה' את אשר לו". דהינו, מחר בבקר, כאשר תזרח החמה, תראה שהיא מולכת לבדה, ומזה תלמד שאי-אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, שהרי הקב"ה מנה רק אחד להיות ראש לכל בני ישראל...

"בית מלא ספרים"

לגאון רבי עקיבא איגר היה בבית אוצר ספרים גדול. ידוע הדבר, שלא היה מניח בארון שום ספר לפני שלמד אותו מתחילתו ועד סופו, וידע אותו בעל-פה. עם זאת, היה נוהג מידי לילה, טרם עלותו על צוועו, לגשת לארונות הספרים ולשפוף לכניהם נחלי דמעות חמות. פשנשאל על-ידי חסידיו, מדוע הוא נוהג כך, השיב להם: מבקש אני מחילה מהספרים וממחבריהם, על שלא עלה בידי ללמוד בהם באותו היום, משום שהייתי טרוד בלימוד אחר, ומשום שעניתי לשואלים אותי דבר של הלכה. שבת שלום לכל בית ישראל!

נא לשמור על קדושת הגיליון!

”בֹּרָא גַיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהַ וּרְפָאתֵינוּ.” (ישעיה נז, יט)

כְּנִיסַת הַשְּׁבִיט: 19:19

(”תשובה” בקפיצות 7. ”לרחוק” אותיות ”לקורח”)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבִיט: קֶרַח

יְצִיאַת הַשְּׁבִיט: 20:33 (ר”ת 21:16)

ערש”ק ב’ תמוז תשע”ח (15.6.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: ”וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל” (לקבלת העלון בדוא”ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”כָּל שְׁלֵשִׁים יוֹם מִהֶפְכַּת אוֹתָם (=את קרח וְכָל עֲדָתוֹ) הַגִּיהֶנוֹם, כְּבִשָּׁר (שְׁמֵתְבִשֵׁל) בְּתוֹךְ הַקְּלַחַת (=קִדְרָה)”

עַל הַכְּתוּב בְּפִרְשָׁתָנוּ (טו, לב): ”וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת בְּתִיחֵם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֶרַח וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ”, הַעִיר הָאֲדוֹמוֹר רַבִּי שְׁלוֹם רוֹקַח מִבְּעֵלֹז: קֶרַח וְעֲדָתוֹ נִעְנְשׁוּ כְּאֵן מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה: הֵם חָטְאוּ בְּפִיחֵם – בְּהַשְׁמַעַת לְשׁוֹן הָרַע וּבְהוֹצָאת דְּבַר עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן – לְכֵן נִגְזַר עֲלֵיהֶם כְּעֹנֶשׁ: ”וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ”.

וְהִנֵּה, עַל עוֹנֶשׁם שֶׁל קֶרַח וְכָל עֲדָתוֹ, כְּתוּב בְּגִמְרָא (סְנֵהֲדִין קי, מְתוּרָגִם): אָמַר רַבִּי בְּרַחֲמֵי בְּרַחֲמֵי: פַּעַם אַחַת הִלְכְּתִי בְּדֶרֶךְ. אָמַר לִי סוּחַר יִשְׁמַעְאֵל: בֵּא וְאַרְאֶה לְךָ אֶת הַבְּלוּעִים שֶׁל קֶרַח. הֵלֶךְ וְהִרְאָה לִי שְׁנֵי בְּקִיעִים שֶׁהֵיחָה יוֹצֵא מֵהֶם עֵשֶׂן. לָקַח גִּיזָה שֶׁל צִמָּר, הִרְטִיב אוֹתָהּ בְּמַיִם, וְהוֹשִׁיב אוֹתָהּ בְּרֹאשׁ רֹמְחוֹ, וְהִעֲבִיר אוֹתָהּ דֶּרֶךְ שְׁנֵי הַבְּקִיעִים, וְנִשְׂרָף אוֹתוֹ הַצִּמָּר. אָמַר לִי אוֹתוֹ הַיִּשְׁמַעְאֵל: הַקֶּשֶׁב (לְקוּלוֹת שֶׁנִּשְׁמָעִים מִבְּטֵן הָאֲדָמָה). (וְאַחַר שָׂאֵל אוֹתִי): מַה שְׁמַעְתָּ? וְשִׁמַּעְתִּי שֶׁהֵיוּ אוֹמְרִים כֹּךְ: ’מֹשֶׁה אָמַת וְתוֹרְתוֹ אָמַת וְאַנְחֵנוּ שְׁקֶרְנִים’. אָמַר לוֹ הַיִּשְׁמַעְאֵל: כָּל שְׁלֵשִׁים יוֹם מִהֶפְכַּת אוֹתָם (=את קרח וְכָל עֲדָתוֹ) הַגִּיהֶנוֹם, כְּבִשָּׁר (שְׁמֵתְבִשֵׁל) בְּתוֹךְ הַקְּלַחַת (=סִיר, קִדְרָה). (וְהֵם) אוֹמְרִים כֵּן, ’מֹשֶׁה אָמַת וְתוֹרְתוֹ אָמַת וְהֵם שְׁקֶרְנִים”.

וְהִנֵּה, מְצִינּוֹ בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ בַּחֲיִי, שְׁעֲנִין זֶה שֶׁל גִּיהֶנוֹם, הַמְהַפֵּכַת אֶת קֶרַח וְעֲדָתוֹ כָּל שְׁלֵשִׁים יוֹם כְּמוֹ בִּשָּׁר בְּתוֹךְ קִלְחַת, קָיָם גַּם אֲצֵל הַרְשָׁעִים בְּגִיהֶנוֹם, וְכַפִּי דְבָרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל רַבֵּנוּ בַּחֲיִי (בְּרֵאשִׁית ג, כד): ”אֶת הַכְּרָבִים וְאֶת לֵהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֵּכַת... וַיִּתְּכֵן לְפָרֵשׁ כִּי הַכְּרָבִים הֵם מְלֹאכִים הַמְמוֹנִים עַל ז’ מְדוּרֵי גִיהֶנוֹם... וַיְהִיחָה בִּיאוֹר הַכְּתוּב: אֶת הַכְּרָבִים הַמְמוֹנִים עַל לֵהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֵּכַת, כִּי לֵהַט הוּא (=פִּירוּשׁוֹ) גִּיהֶנוֹם, שֶׁהַרְשָׁעִים מִתְהַפְּכִים בָּהּ כְּבִשָּׁר בְּתוֹךְ קִלְחַת (=קִדְרָה)”.

וְכֵן מְצָאנוּ בְּ”סֵפֶר הַחֲסִידִים” (סִימָן רמא): ”צְרִיכִים לְהוֹדִיעַ (לְבְנֵי הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה), כְּדִי שִׁיתְפַּלֵּל (ו) עַל הַמֵּתִים. שֶׁהָרִי, מֹשֶׁה הַתְּפִלָּל עַל עֲצָמוֹת יְהוּדָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג, ז): ’שְׁמַע ה’ קוֹל יְהוּדָה...’. (וְאַף עַל אֱלוֹ) שֶׁכָּבַר מֵתוֹ, (ו) כְּבָר עֲבָרוּ יב’ חֹדֶשׁ, צְרִיךְ לְהַתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ, כִּי מִהֶפְכִים אֵשׁ גִּיהֶנוֹם (כָּל שְׁלֵשִׁים יוֹם), שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו, כג): ’וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ וּמִדֵּי שָׁבַת בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָּל בִּשָּׁר’. וְכַתִּיב (שָׁם כד) ’וְאַשֶּׁם לֹא תִכְבֶּה’ – הָרִי בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ מִהֶפְכִים (אֶת הַרְשָׁעִים) בּוֹ (=בְּתוֹךְ הַקְּלַחַת)”. (עַל פִּי ”אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה” לְהַרְהַ”ק פִּינְהָס פְּרִידְמָן) ”פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֲתוֹן”

שְׁנֵינּוּ בְּמִשְׁנֵה (אָבוֹת ה, ר): ”עֲשֹׂרָה דְבָרִים נִבְרָאוּ בְּעֶרֶב שָׁבַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלוֹ הֵן: פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֲתוֹן...”. דְּהֵינּוּ, שְׁלֹשָׁה בְּרִיאוֹת נִפְלְאוֹת שֶׁל פְּתִיחַת פִּיּוֹת בְּרָא הַקֹּב”ה בְּעֶרֶב שָׁבַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: ”פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֲתוֹן”.

הַגַּה”ק בְּעַל הַ”בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר” מִבִּיא בְּסִפְרוֹ ”דְּבָרִים נְחֻמְדִים” דָּבָר נִפְלָא, בְּשֵׁם חוֹתְנוֹ (הַמְקוּבָל הָאֱלֹקִי רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מְזִידִיטְשׁוּב זִיע”א), וְכֵךְ הוּא כּוֹתֵב: ”פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר (ו) פִּי הָאֲתוֹן, שֶׁלִּשְׁתֵּן מְסוּדְרִין בְּ–ג’ פְּרָשִׁיּוֹת בְּתוֹרָה כְּסִדְרָה. ’פִּי הָאָרֶץ’ בְּפִרְשַׁת ’קֶרַח’, ’פִּי הַבְּאֵר’ בְּפִרְשַׁת ’חֶקֶת’, וְ”פִי הָאֲתוֹן” בְּפִרְשַׁת ’בְּלָק’. וְשִׁמַּעְתִּי מִכְּבוֹד חוֹתְנִי הַקְּדוֹשׁ מֵהַר”ה (=רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ) זְצִלָּה”ה מְזִידִיטְשׁוּב, שֶׁמָּה שֵׁישׁ בְּקִבְלַת הַקְּדוּמוֹנִים (סְגוּלָה) לְהִעֲבִיר מַחְשְׁבֵה זָרָה בְּ(עַת) (ה)תְּפִילָּה, (הוּא) לּוֹמֵר ’פִּי פִּי פִּי’, עַל (ה)פִּיּוֹת הַנ”ל (פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֲתוֹן)...”.

וְהִנֵּה, סְגוּלָה זֹאת לּוֹמֵר ”פִּי פִּי פִּי”, שֶׁהִיא כְּאִמּוֹר סְגוּלָה לְהִעֲבִיר אֶת הַמַּחְשְׁבֵה הַזָּרָה בְּשַׁעַת הַתְּפִילָּה, מִבִּיא גַם הַ”מְגִן אֲבֵרָהֶם” (או”ח סִימָן צח, ס”ק א): ”הַמִּתְפַּלֵּל, צְרִיךְ שִׁיכּוֹן בְּלִבּוֹ פִּירוּשׁ הַמְּלוֹת (=הַמְּלִים) שְׁמוּצֵיא בְּשַׁפְּתָיו, וַיִּחְשׁוּב כְּאִילוֹ שְׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ, וַיִּסִּיר כָּל הַמַּחְשְׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת אוֹתוֹ, עַד שֶׁתִּשְׁאַר מַחְשְׁבָתוֹ וּכְוֹנָתוֹ זָכָה בְּתְפִילָּתוֹ... (ו)כְּתוּב בְּסִפְרֵי הַגֵּן’ (סוּף יוֹם שְׁנִי), (שְׁכָדִי) לְבִטֵּל מַחְשְׁבֵה רָעָה בְּשַׁעַת הַתְּפִילָּה, יֹאמֵר ג’ פְּעָמִים פִּי פִּי פִּי, וְאַחַר יְרוֹק ג’ פְּעָמִים, וְלֹא יְרוֹק לְגִמְרֵי...”.

בְּעֲנִין זֶה מְבוֹאֵר בְּ”מִשְׁנֵה בְּרוּרָה” (שָׁם ס”ק ב’), שֶׁסְּגוּלָה זוֹ שֶׁהִבִּיא סִפְרֵי הַגֵּן, לְהִזְכִּיר ג’ פְּעָמִים פִּי פִּי פִּי, וְהוֹסִיף

בסוגריים כי "פי" הוא ראשי תיבות פלטי יוסף, דהם (=שהם) התגברו על יצר לבם, וכדאיתא בסנהדרין דף כ'...". (כידוע, פלטי בן ליש היה בעלה של מיכל בת שאול לאחר נישואיה הראשונים לדוד. במדרש מסופר, כי אף שפלטיאל בן ליש היה נשוי למיכל, הוא התנהג כאילו היתה מיכל אשתו של דוד. ולכן, אף שגר איתה בבית אחד למשך תקופה ארוכה, לא קרב אליה. בגמרא (סנהדרין יט) משבחים את פלטי על-כך. שכן, היה זה מעשה גבורה לאורך זמן (9 שנים). וכך אומרת הגמרא: "אמר רבי יוחנן: 'פלטי' שמו, ולמה נקרא שמו 'פלטיאל'?" שפלטו אל מן העבירה. מה עשה (פלטי), נעץ חרב בינו לבינה (=בינו לבין מיכל), (ו)אמר: כל העוסק בדבר זה (=יחסי אישות), ידקר בחרב זה").

המקור לכך הוא מהספר "שורשי השמות" למקובל האלקי רבי משה זכותא (הרמ"ז) זיע"א, אשר קבל מרבו, עד האריז"ל, וזו לשון קודשו: "פי – שם זה הוא שם אדיר וקדוש, ופוחו להינצל ממקרה לילה ומהרהורים רעים, (על-ידי) (ש)תאמר פסוק (תהילים קמט, ו) 'רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם', ג' פעמים, ותכון כי 'פיפיות' הם ג' פיות... כנגד ג' צדיקים – יוסף, בעז, פלטי. כי ראשי תיבות וסופי תיבות (של יוסף) – הרי 'פי'. וכן פלטי. ובעז נאמר בו (רות ג, ח) 'ולפת' – ב' (ה)אותיות (ה)אמצעיות (הן) 'פל'. ואחר כן יאמר: יהי רצון מלפניך, ה' (בניקוד שמירה), אלקינו ואלקי אבותינו, כשם שהצלת ג' צדיקים אלו מעבירה, כך תציל אותי, אני פלוני בן פלוני... וירוק (=ירק) ג' פעמים... ויאמר בכל פעם 'פי', ויכון למה שכתבנו (לעיל), ויסיר הרהורים רעים". (וכתב ה"מגן אברהם", שאין צריך לירוק בפועל ממש, אלא מספיק שיוציא קצת לשונו שלש פעמים).
"ויכפר על העם"

צריכים אנו לדעת, שכפרה צריך לעשות בכסף מלא. שכן, "כפרה" בגמטריה 305. ו"כסף" באותיות מלא (פ"י סמ"ד פ"ה) גם כן עולה ל-305. וזאת, כדי לומר לך שהכפרה על ישראל נעשית בכסף מלא.
"והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג"

התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי (=רשב"י) כותב בזוהר הקדוש: "בא וראה ההיא מלה היוצאת מפה האדם עולה למעלה למעלה, ומעוררת התעוררות מלמעלה, או לטוב או לרע".

מדברי הזוהר הקדוש אנו למדים, כמה גדול כח הדיבור של איש ישראל, שעל-ידי דיבורו הוא קובע איזו השפעה תרד לעולם. שכן, בזמן שהוא מדבר רק דיבורי קדושה, הרי הוא גורם לכך שתתד השפעה טובה לעולם הזה. וחס וחלילה, כאשר הוא מדבר דיבורים אסורים, הרי הוא גורם, חס וחלילה, שתתד השפעה רעה...
ולכן, אומר הזוהר הקדוש (שלח קעה), כבר בבקר, כאשר האדם קם משנתו, מזהירים אותו המלאכים, ואומרים לו "נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה".

בא וראה מה שכותב האריז"ל (ליקוטי תורה, "עקב"), שכל דיבור היוצא מהאדם הוא חלק מנשמתו. לכן צריך להקפיד, שלא לדבר דברים בטלים, שהרי האדם מפסיד בכך חלק מנשמתו. ועוד אומרים חז"ל, שמכל דיבור ודיבור שיוצא מפיו, בורא האדם סניגורים, או חלילה קטגורים. אם כך, מי לא יחרד לפני שמוציא דיבור מפיו, בזוכרו שהוא הולך לברוא מלאכים טובים, שילמדו עליו זכות, או, חלילה, מלאכים רעים שיקטרגו עליו.
ומה נוראים הם דברי הזוהר הקדוש (פקודי רמט, ב, מתורגם): "...כל אלו שהוציאו מפייהם דבר שאינו צריך, ומטנפים פיהם – מחרימין אותם, והוא עומדים בחרם ארבעים יום, ותפילתם אינה מקובלת, ואינם נכנסים למחיצת הקב"ה, אלא עומדים נזופים בחוץ".

על-כן, צריך שכל דיבור ודיבור היוצא מהפה יהיה "מעשה ארג", כמו שכתוב בתורה (שמות כח, לב): "והיה פי ראשו בתוכו שפה... מעשה ארג". שהרי, ישראל נקראים תולעת, כמו שכתוב (ישעיה מא, יד): "אל תיראי תולעת יעקב". ומה תולעת, אין כוחה, אלא בפיה – כן ישראל, אין כוחם, אלא בפיהם.

ולכן, כמו שיש מיני תולעים, שאורגים מיני משי בפיהם, ומהם עושים לבושי מלכות, כך צריך להיות הפה של ישראל "מעשה ארג", שעל-ידי הדיבור יארגו לו בשמים לבושים, שהם "חלוקי רבנן" (=לבוש לנשמה בגן עדן).
"ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיכם ואת כל האדם אשר לקרח"

מסופר על הגה"ק רבי עמרם חסידא זיע"א, שבהיותו כבן שש שנים נטפל אליו ערל אחד, ולקח ממנו בכח את הטלית-קטן שלבש על בגדיו. הילד החל לבכות ולצרוח בקול מר, ולא הסכים בשום אופן לזוז מהמקום, עד שהביאו לו טלית-קטן אחר. ואז, מתוך אנחת צער אמיתית ורווית כאב, פלט הנער: "הלואי ויבלע הגוי הזה באדמה...". לא עברו ימים רבים, והקול נשמע בעיר, שאותו גוי נפל לבור עמוק, ואיבריו התרסקו. כששאלו את עמרם הקטן, מה ראה לגלגל עליו זקא קללה זו, שיבלע באדמה, השיב: גם קרח, שלגלו על מצות ציזית, נבלע באדמה... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בֹּרֵא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאתָיו". (ישעיה נז, יט')

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: קֶרַח

(תשובה" בקפיצות 7. "לרחוק" אותיות "לקורח")

יְצִיאַת הַשֶּׁבֶת: 20:33 (ר"ת 21:16)

ערש"ק ב' תמוז תשע"ח (15.6.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כָּל מַחְלֻקַת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם – סוּפָה לְהִתְקַיֵּם... (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

חז"ל אמרו בפרקי אבות (ה, י): "כל מחלוקת שהיא לשם שמים – סופה להתקיים, ושאונה לשם שמים – אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת לשם שמים? זו מחלוקת הלל ושמאי. ושאונה לשם שמים? זו מחלוקת קרח וכל עדתו". הנה, חז"ל העמידו את מחלוקת הלל ושמאי מול מחלוקת קרח וכל עדתו. שכן, מחלוקת הלל ושמאי היתה בעצם מחלוקת בין מידת הַחֶסֶד לבין מידת הַדִּין. ולכן בית הלל שמידתם היתה חֶסֶד, הקלו ולא החמירו בַּדִּין, ואילו בית שמאי שמידתם היתה מידת הַדִּין, לא רק שלא הקלו, אלא החמירו בַּדִּין.

אם כן, הרי זאת היתה גם מחלוקת קרח וכל עדתו, שרצו הם להשליט את הלויים (שהם מצד מידת הַדִּין) על הכהנים (שהם מצד הַחֶסֶד). (כדברי הוהר הקדוש (קרח קעו'): "תא חזי: אהרן ימינא, לואי שמאלא, קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא" (=בא וראה: אהרן הכהן הוא ימין/חֶסֶד. הלויים הם שמאל/דִּין וקרח, רצה להחליף בין ימין לשמאל).

אם כן, לפי זה, יכול האדם לטעות ולחשוב שמחלוקת קרח וכל עדתו, היא כמו מחלוקת בית הלל ובית שמאי, וכל אחד מנסה להשליט את מידתו על השני!

אלא, שכאן מלמדים אותנו חז"ל, שאין הדבר כן, ויש הבדל גדול ביניהם, שכן, במחלוקת בית הלל ושמאי כל אחד מהם התפון לשם שמים, בלי שום פניה ונגיעה עצמית כלל, ושרש המחלוקת נבע מתוך בקשת חיפוש האמת. על-כן הושפע להם (=לבית הלל ולבית שמאי) שפע רב של תורה – כל אחד לפי שורשו ובחינתו. (ולכן גם נתגלה למשה בהר סיני שתהיה מחלוקת בין הלל ושמאי, כפי שמביא ה"מגלה עמוקות": "משה קבל תורה מסיני" (אבות א, א) – "משה" ראשי תיבות ישר והפוך: מחלוקת שמאי הלל, (וגם) הכל שמעו מסיני).

אבל, מחלוקת קרח וכל עדתו לא היתה לשם שמים, שכן, היתה בה גם נגיעה אישית, שנבעה מקנאה וצרות-עין, ומשאיפה להשיג כבוד ושררה. על-כן נענשו החולקים על משה בכל חומרת הדין. והנה בענין זה ראוי לנו להבין מדוע כינו חז"ל את מחלוקת הלל ושמאי "מחלוקת לשם שמים"? ותרץ ענין זה הרה"ק פינחס פרידמן ואמר: הנה כתוב בבריאת העולם (בראשית א, ח'): "ויקרא אלקים לרקיע שמים". ופרש רש"י את המלה "שמים", ואמר: "אש ומים, שערבן זה בזה ועשה מהם שמים". ולכאורה קשה לנו כאן. וכי מדוע בפינוי "שמים" המלה "מים" נמצאת בשלימות, ואילו מהמלה "אש" נעלמה האות א, ונשארה רק ש'?

ויש לומר על-פי הידוע מהספרים הקדושים, שהאש רומזת על הַדִּין, הבוּעַר כְּאֵשׁ. ואילו המים רומזים על הַחֶסֶד. והיות שבעולם הזה צריך להשליט את הַחֶסֶד על הַדִּין, לכן קרא הקב"ה לרקיע, המורכב מאש וממים, "שמים" (המים בשלימות, והאש חסר א') – כדי לרמוז שצריך להכניע את מידת הַדִּין (שהיא בבחינת אש), לפני מידת הַחֶסֶד (שהיא בבחינת המים). שכן, העולם הזה קיים רק בזכות הַחֶסֶד, כמו שכתוב: "עולם חסד יבנה".

ומכיון שבית שמאי מידתו דִּין ובית הלל מידתו חֶסֶד, וכידוע נקבעה ההלכה בבית הלל (כדי להכניע את הַדִּין לפני הַחֶסֶד), אם כן מחלוקת שמאי והלל היא מחלוקת "לשם שמים". דהיינו, לרמוז שצריך להכניע את מידת הַדִּין (=האש) לפני מידת הַחֶסֶד (=מים), שעל-כך רומז השם "שמים" שמורכב ממים (=חֶסֶד) שהוא בשלימות, ואילו האש (=הַדִּין) הוא חסר ונכנע. וזהו שאמרו חז"ל "כל מחלוקת שהיא לשם שמים – סופה להתקיים", דהיינו כְּאֵשׁר במחלוקת הַחֶסֶד ("מים") הוא בשלימות והוא השולט (כמו במלה "שמים"), או "סופה להתקיים", שכן העולם הזה יכול להתקיים רק במידת הַחֶסֶד, כמו שכתוב: "עולם חסד יבנה".

"ויקח אהרן את הקטורת... וירץ אל תוך הקהל... ויתן את הקטורת ויכפר על העם" (יו, יב')

בפרשתנו מופיע תאור הכח המיוחד של **הקטרת** לעצירת **המגפה**, כפי שכתוב: "ויקח אהרן... ויתן את **הקטרת** ויכפר על העם... ותעצר **המגפה**". בענין זה כותבת הגמרא (שבת פט): בשעה שעלה משה רבנו למרום, ונלחם עם המלאכים כדי לקבל את התורה הקדושה, ולבסוף נצחם, נעשה משה אהוב על כל המלאכים, וכל אחד מהם נתן לו מתנה, שנאמר: "עלית למרום, שביט שבי, לקחת מתנות באדם". וגם מלאך המות נתן לו מתנה, שנאמר "ויתן את **הקטרת** ויכפר על העם... ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר **המגפה**". ואם לא שנתן לו מלאך המות סגולה זו של **הקטרת** לעצור **המגפה**, איך ידע זאת משה?

ומוסיפה הגמרא ואמרת, **שהקטרת** היא בעיקר כפרה על **לשון הרע**. ומדוע דוקא **לשון הרע**? – אלא, יבוא דבר **שבחשאי** (כמו **הקטרת**, שנעשית בהסתר בתוך ההיכל) ויכפר על דבר **שבחשאי** (על **לשון הרע**, שמספרים בחדרי חדרים). ולכן כפר אהרן על העם **בקטורת**, כיון שהעיקר במחלוקת קרח היה עון לשון הרע כנגד משה רבנו, וכך הוצתה **אש המחלוקת**, ולכן היה צריך לכפר **בקטרת**.

הזהר הקדוש מביא גם הוא את מעלתה של **הקטרת**, וכך הוא כותב: אמר רבי פינחס: פעם אחת הייתי הולך בדרך, ופגשתי את אליהו הנביא. אמרתי לו: יאמר לי אדוני דבר שהוא מועיל לבריות. אמר לי אליהו הנביא: כאשר פוצת **מגפה** (לא עלינו) – אם יכנסו ישראל, בניו של הקב"ה, לבתי-כנסיות ולבתי-מדרשות, ויאמרו ברצון ובכונה את עניני **הקטרת** – תבטל **המגפה** מהם. וממשיך הזהר הקדוש ואומר: וזהו גזירת ברית לפני הקב"ה, שכל מי שקורא בכל יום **פיתום הקטרת**, הרי הוא ניצל מפל **הפגעים והכשפים** שבעולם, **ומהרהור רע, מדין רע, ממות**, ולא ינזק כל היום, ואין **הסטרא אחרא** (=כח הטומאה) יכול לשלוט עליו. אולם, אומר הזהר, צריכים לכוון בעת אמירת **פיתום הקטרת**. ואם לא כוון, ודאי שמועיל הדבר פחות.

ועוד אומר רבי שמעון: אם בני האדם היו יודעים כמה חשוב מעשה **הקטרת** לפני הקב"ה, היו לוקחים כל מלה ומלה ממנו, ומעלים אותה עטרה על ראשיהם, כמו פתך של זהב. וכל מי שעוסק בה (**בקטרת**), יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא, ומעביר **המות** ממנו ומכל העולם, וניצל מפל **הדינים** בעולם הזה, וכן **מדיני הגיהנום**. ומכל האמור לעיל נדע, כמה צריך האדם לדאוג שלא יחסיר אמירת **פיתום הקטרת** בתפילות שחרית ומנחה, כיון, שכמו שנאמר, **פיתום הקטרת** הינה ממש הצלה ומטרת הגנה עלינו מפני כל אויבינו ושונאינו הסובבים אותנו, והמחפשים כל הזמן איך להזיק לנו.

ולכן יש לומר את **פיתום הקטרת** בנחת ובכונה, ולא למהר ולבלוע תיבות (כנ"ל גם בתפילת העמידה), שהרי כל תיבה ותיבה חשובה לפני ה' יתברך, והן מגרשות את **המות והיסורים** מאיתנו! ואיך אפשר להבין, שיש אנשים, שבשעת התפילה, במקום לאומרה, הם מדברים עם חבריהם – ומפסידים גם הם וגם חבריהם את **פיתום הקטרת** שהיא הגנה כל-כך מעולה...

"ולא יהיה כקרח וכעדתו"

לאחר המהפיכה הרוסית בשנת תרס"ח (=1908), התכנסו בראדין אנשי ההמון ויסדו חברה קדישא חדשה, כנגד החברה קדישא הקיימת, דבר שהיה עלול להביא למחלוקת גדולה. בשבת, בעת התפילה בבית הכנסת, עלה ה"חפץ חיים" על הבמה, ודבר אל הציבור: "אחים! לו היו נותנים לי אלפים רובל כדי שאבוא לדרוש, לא הייתי מסכים. אבל כעת אני רואה הכרח לדרוש בפניכם. אני נמצא פה יותר מחמישים שנה, והריני זוכר את כל היהודים שהיו אז בבית הכנסת. ואיפה הם כלם היום? לא נשאר מהם זכר, מלבד המצבות בבית הקברות. רבים מכם עדין לא היו אז בין הנולדים, ורבים שהיו אז ילדים נמנים היום בין הזקנים. הלואי שכלנו נאריך ימים, אבל בסוף הרי כלנו נבוא לשם, ונצטרך למסור דין וחשבון על מה שעשינו כאן.

ודעו לכם רבותי, שענין המחלוקת הוא דבר חמור מאד, שאף מי שמקים הרבה מצות עלול להפסיד אותן בגלל המחלוקת! ואני בטוח שאם יראו, לאחר מאה ועשרים שנה, את אימת הדין, ינסו להיתפש בכל קש כדי להינצל, ויאמרו: 'היה בעירנו יהודי בשם "חפץ חיים" – שחשבו אותי לתלמיד חכם – והוא ראה את הכל ושתק'. לכן, אני מבקש שלא תזכירו את שמי. יש לי חבילה משלי, ואינני יודע איך אעבור את הדין, ואיך אוכל לקבל את אחריותם של אחרים?!" תוך כדי הדברים פרץ ה"חפץ חיים" בבכי, וכל גופו החל לרעוד מפחד. השומעים נרעשו, וקבלו עליהם לבטל מיד את החברה החדשה. הם גם קבעו תקנה חדשה למשך שלש שנים, שלא לקבל דמי קבורה, ולעסוק במצוה זו כראוי לגמילות-חסד של אמת. יהי רצון, שהמחלוקת היחידה שתהיה בינינו תהיה כמחלוקת הלל ושמאי, ולא כמחלוקת קרח וכל עדתו. **שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

"בֹּרָא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאתֵינוּ". (ישעיה נז, יט')

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: קֶרַח (תְּשׁוּבָה" בקפיצות 7. "לְרַחוּק" אוֹתִיּוֹת "לְקוֹרַח")

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 19:19

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַת תַּשַּׁע"ח (15.6.18) bnei-zion.com

יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:33 (ר"ת 21:16)

הַפְּטָרָה: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפְּלַע עַל פְּנָיו... " (טז' ד')

עַל הַכְּתוּב "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפְּלַע עַל פְּנָיו... ", אָמְרוּ חו"ל (סנהדרין קי'): ש' חֲשֹׁדוּהוּ **מֵאִשֵּׁת אִישׁ**, שְׁנֵאמַר: "וַיִּקְנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה". אָמַר ר' שְׁמוּאֵל בְּר' יִצְחָק: מְלַמֵּד הַכְּתוּב, שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד קָנְא אֶת אִשְׁתּוֹ מִמֹּשֶׁה.

וְכֵן גַּם יוֹנְתָן בֶּן עֻזִּיאֵל אוֹמֵר: "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה הֵיךְ קְנִיין כָּל חַד מִנְהוֹן יֵת אֲנִתְיָה לְאִשְׁקִיּוֹתֵהֶן מִיָּא בְּדוּקִיא מְטוּל מֹשֶׁה וַנִּפְּלַע עַל אֲנָפָיו מִן כִּיסוּפֵא" (=כְּאֲשֶׁר שָׁמַע מֹשֶׁה אִיךְ קָנְא כָּל אֶחָד מֵהֶם אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהִשְׁקָה אוֹתָהּ מִי-סוּטָה בְּגִלְל שְׁחֹשְׁדוּ בּוֹ (=בְּמֹשֶׁה), נִפְּלַע מֹשֶׁה עַל פְּנָיו מִפְּנֵי הַבוּשָׁה). וְלִכֵּן אוֹמְרִים חו"ל כְּתוּב: "וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֵהָל וְנִטָּה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה", וּפְרַשׁ רַש"י, שְׁמֹשֶׁה יָצָא מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כְּדִי שְׁלֹא יִחְשְׁדוּהוּ עוֹד.

וַיִּצְרִיכֵם אָנּוּ לְהִבִּין. הָרִי אוֹמְרִים חו"ל: "קֶרַח, שְׁפָקַח הָיָה, מָה רָאָה לְשִׁטּוֹת זוֹ?" אִיךְ נִחְלָקוּ עַל מֹשֶׁה כָּל רֵאשֵׁי הַסְּנֵהֲדָאוֹת, עַד אֲשֶׁר חֲשֹׁדוּהוּ **בְּאִשֵּׁת אִישׁ**, וְהִבִּיאוּ עַל-יְדֵי כֶּךָ לְחֶרֶב עֲצוּם עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וּמִתּוֹ כְּחִמִּישָׁה עֲשָׂר אֶלֶף מַגְדוּלֵי וְטוֹבֵי הָעַם בְּעוֹן מַחְלֻקְתָּם?

שְׁנֵי פִירוּשִׁים מְצִינּוּ עַל-כֶּךָ: פִּירוּשׁ אֶחָד, אוֹמְרִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי לְאַחַר שְׁאֵלְדָד וּמִיַּד הַתְּנַבְּאוֹ בַּמַּחֲנֶה שְׁמֹשֶׁה יָמַת וַיהוֹשֻׁעַ מְכַנֵּס אֶת הָעַם לְאַרְץ, הִחֲלוּ קֶרַח וְעַדְתּוֹ לְחֹשֹׁד בְּמֹשֶׁה **בְּאִשֵּׁת אִישׁ**. שְׁכֵן, יְדוּעַ שְׁאַרְץ יִשְׂרָאֵל אֵינָה קוֹלְטַת אֲנָשִׁים, **הַפְּגוּמִים** בְּבְרִית קֹדֶשׁ. וְעַל-כֵּן אֵין לְמֹשֶׁה זְכוּת לְהִכְנִס לְאַרְץ, כְּפִי שֶׁהַתְּנַבְּאוֹ אֵלְדָד וּמִיַּד, שְׁמֹשֶׁה מֵת וַיהוֹשֻׁעַ מְכַנֵּס אֶת הָעַם לְאַרְץ.

פִּירוּשׁ שְׁנִי, אוֹמְרִים הַמְּפָרְשִׁים, שְׁקֶרַח רָאָה שְׁמֹשֶׁה כְּכֹיּוֹל "מֵתַנְּשָׂא" עֲלֵיהֶם, כְּפִי שְׁאֵמַר לְמֹשֶׁה "וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהֵל ה'", וּבְכֶךָ עוֹבֵר הוּא (=מֹשֶׁה) עַל דְּבַרֵי חו"ל, שְׁאֵסוּר **לְהַתְנַשֵּׂא וּלְהַתְנַאֵת** עַל קְהֵל ה', שְׁכֵן, אָמְרוּ חו"ל (סוטה ד'): "כָּל הַמַּתְנַאֵה – כְּאֵילוֹ בָּא עַל כָּל הָעֲרִיּוֹת". לִכֵּן הִסִּיק קֶרַח לְעֲצוּמוֹ, שְׁאֵם כֶּךָ, וּמֹשֶׁה מֵתַנְּשָׂא לְהַשְׁתַּרֵּר וּלְהַתְנַאֵת עַל יִשְׂרָאֵל, בּוֹדָאֵי שְׁגָם נִכְשָׁל (חֲלִילָה) **בְּאִשֵּׁת אִישׁ**.

מִכָּאֵן רוֹאִים אָנּוּ, שְׁאָנּוּ לְמַעֲשֵׂה חַיִּים "בְּעֵלְמָא דְשְׁקֵרָא (=בְּעוֹלָם הַשְּׁקֵר)". שְׁכֵן, עַל מֹשֶׁה רִבְנוֹ – שְׁעֲלֵיו הָעִיד ה' "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנּוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה", וְכֵן "...בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמַן הוּא...". – אוֹתוֹ מְאִשִּׁימִים קֶרַח וְעַדְתּוֹ שֶׁהוּא **מַתְנַאֵה וּמֵתַנְּשָׂא** עַל יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי כֶּךָ הִגִּיעַ חֲלִילָה לְעִבְרִיָה כָּל-כֶּךָ חֲמוּרָה שֶׁל **אִשֵּׁת אִישׁ**. וְהֵם, קֶרַח וְעַדְתּוֹ, שְׁכָל מִטְרַתָּם הִיתָה **כְּבוֹד וּנְשִׂאוֹת** עַל יִשְׂרָאֵל עוֹד אוֹמְרִים לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן "רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כָּלֶם קֹדְשִׁים...". דְּהִינּוּ אֲנַחְנוּ הַקְּדוּשִׁים וְאַתָּה מֹשֶׁה **הַמַּתְנַשֵּׂא**... וּבּוֹדָאֵי שְׁהִיצַר הָרַע עוֹר וְסִמָּא אֶת עֵינֵיהֶם לְהַפּוֹךְ אֶת הַיּוֹצְרוֹת, וְ"צָבַע" לָהֶם אֶת הָעִבְרִיָה, כְּדִי שִׁיחֲשְׁבוּ שֶׁהִיא מְצוּהָ.

עַל-כֵּן צְרִיכִים אָנּוּ לְהִיזְהַר מְאֹד בְּכְבוֹדָם שֶׁל גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֵסוּר לָנוּ לְהַטִּיל חֲלִילָה דּוֹפִי בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, שְׁכֵן, רוֹאִים אָנּוּ, אִיךְ קֶרַח וְעַדְתּוֹ, נִטְרְדוּ מִן הָעוֹלָם עַל שֶׁהִטִּילוּ דּוֹפִי בְּמֹשֶׁה רִבְנוֹ ע"ה.

"וּתְפַתַּח הָאֶרֶץ אֶת פִּיהָ וּתְבַלַּע אֹתָם וְאֶת בְּתֵיהֶם... וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ"

עַל הַכְּתוּב (טז, לב) – "וּתְפַתַּח הָאֶרֶץ אֶת פִּיהָ" – אוֹמְרִים חו"ל: מִדּוּעַ עָלָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רִבְנוֹ, אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, הָעָנּוּ מִכָּל אָדָם, לְהַצִּיעַ לְקֶרַח עֲנֵשׁ מְשׁוּנָה שְׁכֹזָה – "וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ"? הָאֵם חֲסָרִים עוֹנֵשִׁים שׁוֹנִים וּמְשׁוֹנִים וְלֹא רְגִילִים, שְׁמָהֶם נִיתָן הָיָה לְהוֹכִיחַ לְכָל, שְׁקֶרַח נִעְנֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם?

אֵלָּא, אוֹמְרִים חו"ל, כִּי בְּמַחְלוּקַת קֶרַח כִּנְגַד מֹשֶׁה הָיָה כְּאֵן תִּיקוֹן לְנִשְׁמַת קִיּוֹן, שֶׁהִרְגָה אֶת הַבַּל, אַחִיו. שְׁכֵן, אוֹמְרִים חו"ל, כִּי עֲנִין הַגְּלִגּוּלִים מוֹסִיפִים אֲמוּנָה וְחִיּוּק לְאָדָם. שְׁכֵן, בְּרֵאוֹתוֹ שֵׁשׁ דִּין וְשֵׁשׁ דִּין, וְלִמְרוֹת שֶׁהָרוּצַח כְּבֵר נִפְטָר וְעֵבֵר מִן הָעוֹלָם, וְלִכְאוּרָה מֵת בְּלִי מִשְׁפָּט וּבְלִי עֲנֵשׁ – הִנֵּה, לְמְרוֹת זֹאת, הוּא מְקַבֵּל אֶת עוֹנֵשׁוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּרֵדְתּוֹ שְׁנִית בְּגִלְגּוּל, וְהַנְרָצַח עֲצָמוֹ יוֹרֵד וְנוֹקֵם אֶת נַקְמָתוֹ מֵהָרוּצַח.

וזהו שכתוב בתורה: "שפך דם האדם – באדם דמו ישפך". כלומר, רוצח, אשר שופך את דם האדם, אף "באדם", על-ידי אותו אדם=הנרצח עצמו), דמו שלו ישפך! וזאת, רק על-ידי כך שהרוצח והנרצח יבואו בגלגול, והנרצח ינקום את נקמתו ברוצח.

ואכן, ב"שער הפסוקים", מגלה לנו האר"י הקדוש איך נקם הבל את נקמתו בקין אחיו, שרצח אותו, ואיך תקן הבל את נשמתו של אחיו קין, על-ידי שהרג הבל את קין בגלגוליו השונים.

וכך אומר האריז"ל: הבל התגלגל במשה רבנו, ואילו קין התגלגל בשלשה גלגולים (שהרי ידוע שיש באדם שלשה חלקי נשמה, והם: נפש, רוח ו-נשמה): נפשו של קין התגלגלה באיש המצרי שהכה את האיש העברי. ועל-ידי זה שמשה הרגו – תקן משה/הבל את נפשו של קין. ואילו רוחו של קין נתגלגלה בקרח, ולכן התקנא קרח במשה, והתקוטט עמו. וכדי לתקן את מה ששפך קין את דם הבל אחיו, ונבלע דמו של הבל באדמה – נבלע קרח באדמה על-ידי משה/הבל. לעומת זאת, הנשמה של קין התגלגלה ביתרו.

והנה, מבואר במדרש רבה (ב"ר כב, ז), ש"תאומה יתרה נולדה עם הבל", ועליה התקוטטו קין והבל, וכל אחד רצה לקחתה לו לאשה, ומתוך כך קם קין אל הבל אחיו והרגו. וכדי לתקן פגם זה, שגזל קין מהבל את התאומה היתרה, הלך יתרו (שהוא קין) ונתן למשה (שהוא הבל) את צפורה בתו, שהיא גלגול התאומה היתרה.

ודבר זה נרמז גם בשם יתרו – לשון "יתר" – כדי לבוא לרמוז על התאומה היתרה, שגזל הוא מהבל אחיו בגלגול הקודם. (יתרו ידע שהוא גלגול של קין, ואילו משה הוא גלגול הבל, ורמז על-כך למשה רבנו, כאשר בא אל המדבר לקבל את התורה: "אני חתנך יתרו בא אליך" – ראשי תיבות "אחי", לומר לו: אני אחיך קין מהגלגול הקודם).

ועתה יובן מנין ידע משה לבחור לקרח דוקא ענש כזה – "ופצתה האדמה את פיה ובלעה אתם... וירדו חיים שאלה" – כיון שמשה ידע שקרח הוא גלגול קין, אשר הרג את הבל. ולכן, כנגד מה שאמר ה' לקין (בראשית ד' י') – "מה עשית? קול דמי אחיך (הבל) צעקים אלי מן האדמה... אשר פצתה את פיה..." – נענש קרח "ופצתה האדמה את פיה" ובלעה אותו. וכנגד "קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה" – נענש קרח, שהוא צועק כל הזמן מתוך האדמה: "משה אמת ותורתו אמת".

וזהו שרמז הכתוב בתורה, לאחר שקין הרג את הבל (שם, פסוק כד): "כי שבעתים יקם קין". "יקם" ראשי תיבות: יתרו, קרח, מצרי – שהם שלושת הגלגולים של קין, ורק אחריהם "יקם" קין – תהיה לו תקומה ותיקון על שהרג את הבל אחיו. (ומוסיף ואומר האר"י: הבל בגמטריה 37, וקרח בגמטריה 308. כשנתברם נקבל 345 – שווהי הגמטריה של משה – לומר לנו שמשה רבנו תקן את נשמות הבל וקרח). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"והנה פרח מטה אהרן לבית לוי, ויצא פרח ויצץ ציץ, ויגמל שקדים"

בימיו של הצדיק רבי אברהם יהושע העשיל זצ"ל מאפטא, בעל ה"אוהב ישראל", נתפס יהודי אחד לעונות, והמיר את דתו, וכך עלה לגדולה בקרב הגויים, ונתמנה לשר במדינתו. פעם, בפרוס חג הפסח, ישבו השורים על מדוכת(=התחבטו בבועית) הדם הנוצרי שהיהודים "צריכים לערבבו" בהכנת המצות. אמר להם אותו מומר יהודי: 'הרי אתם יודעים יפה מאד שאני שונא מאד את היהודים, שהם בני אומתי, אבל לא אוכל לשאת את עיוות הדין הזה, ויודע אני שהכל עלילת דם שקרית'. נתקבלו דבריו של אותו מומר על לב השורים, והם בטלו את מזימתם כנגד היהודים. כיון שנתגלגלה זכות על ידו, נהפך לבו לטובה, והוא התעורר לחזור בתשובה. ומיד נסע אל הצדיק מאפטא, אבל הצדיק גרש אותו מעל פניו. אולם המומר לא אמר נואש, והוסיף להטריד את הצדיק מאפטא, עד שיום אחד התרעם עליו הרבי, וקרא: 'צא מפה! ואם לאו – אפה אותך במטה'. תוך כדי דיבורו הפליט הצדיק מפיו, ואמר: 'כשם שמקל זה שבידי לא יצמיח פרי, כך אתה לא תחזור בתשובה...!' לאחר ששמע את דברי הצדיק, שכב המומר ליד מפתן חדרו של הצדיק, וילל בכי תמרורים כל הלילה. הבקר האיר, והנה פלא פלאים: הביט הצדיק מאפטא במטהו, והנה הוציא המטה פרח וגמל פרי... הבין הצדיק שמשמים רוצים בתשובת המומר, ומיד צוה הוא להכניס את המומר לחדרו, וקבלו בסבר פנים יפות, ונעתר להורות לו דרכי תשובה...

בא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

”בֹּרֵא נִיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר יְדוּהָ וּרְפָאתֵינוּ”. (ישעיה נז, יט)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: קֶרַח

(”תשובה” בקפיצות 7. ”לרחוק” אותיות ”לקורח”)

יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:33 (ר”ת 21:16)

עֲרַשׁ”ק ב’ תמוז תשע”ח (15.6.18) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: ”וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל” (לקבלת העלון בדוא”ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”רַב לָכֶם בְּנֵי לִוִי” (טז’ א)

אָמַר רַבִּי לִוִי: בְּ”רַב” בְּשׂוֹר (=מִשָּׁה, שְׁאֵמֶר לְבַנֵּי לִוִי ”רַב לָכֶם”) – בְּ”רַב” בְּשׂוֹרוֹהוּ (כֶּךָ גַּם הַקַּב”ה אָמַר לְמֹשֶׁה, שֶׁהִתְחַנַּן לְפָנָיו לְהִיכָנֵס לְאַרְץ ”רַב לָךְ, אֵל תּוֹסֶף...”). וְמִי לֹא יִחַרַד עַל עֲמֻק הַדִּין הַנִּסְתָּר מִבְּנֵי הָאָדָם. שֶׁהָרִי, מִשָּׁה רַבְּנוּ – שֶׁנִּקְרָא ”רַעִיָא מֵהִימְנָא” (=רוּעָה נֶאֱמָן), שֶׁמְסַר אֶת נַפְשׁוֹ עֲבוּר כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה – מִשָּׁה, רַבֵּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁאֵמֶר: יֵאבְדּוּ מִשָּׁה וְאַלְף כְּמוֹהוּ, וְאֵל תִּנּוּק צִיפּוּרֵן אַחַת מֵאִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל” – וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן בְּלִשׁוֹן שְׁאֵמֶר לְבַנֵּי לִוִי ”רַב לָכֶם בְּנֵי לִוִי” – כְּלוֹמֵר דֵּי לָכֶם הַגְּדוּלָּה שִׁישׁ לָכֶם, וְאֵל תִּבְקֶשׁוּ יוֹתֵר. עַל מַלִּים אֵלּוּ נִתְּבַע מִשָּׁה, וְנִעְנַשׁ קִשׁוֹת מִידָה כְּנֶגֶד מִידָה! וְעַל כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁהִתְחַנַּן לְפָנָיו ה’ יִתְּבַרַךְ לְהִיכָנֵס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְהַתְּפִלָּה 515 תְּפִילוֹת, כְּמִנְיַן ”וְאֶתְחַנַּן”, עוֹנֶה לוֹ הַקַּב”ה: ”רַב לָךְ, אֵל תּוֹסֶף דְּבַר אֱלִי עוֹד בְּדַבְּרֵי הַזֶּה” – כִּשֶׁם שֶׁאַתָּה אָמַרְתָּ לְקֶרַח וְעַדְתּוֹ כִּי דֵי לָהֶם מָה שִׁישׁ לָהֶם (”רַב לָכֶם בְּנֵי לִוִי”), וְאִין לָהֶם לְבַקֵּשׁ גְּדוּלָּה יִתְרָה, כֶּךָ גַּם אַתָּה ”רַב לָךְ” – אֵל תִּבְקֶשׁ יוֹתֵר לְהִיכָנֵס לְאַרְץ, וְדֵי לָךְ לְהִישָׁאֵר בְּמִדְבָּר...
לּוֹמְדִים אָנוּ מִכָּאן, כְּמָה הַקַּב”ה מְדַקְדֵּק עִם הַצְּדִיקִים – עַד תְּהוּם רַבָּה, וְכָל מִי שֶׁהוּא צְדִיק יוֹתֵר, הַקַּב”ה מְדַקְדֵּק עִמוֹ יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתְּהִלִּים (נ’, ג’): ”וּסְבִיבוּ נִשְׁעָרָה מְאֹד”. וּפְרָשׁוֹ חו”ל: ”מְלַמֵּד (הַכְּתוּב) שֶׁהַקַּב”ה מְדַקְדֵּק עִם סְבִיבָיו (=הַצְּדִיקִים הַקְּרוֹבִים אֵלָיו) כְּחוּט הַשְּׁעָרָה.

”וְתַפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וְתַבְלַע אֶתֶם וְאֶת בְּתִיָּהֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֶרַח וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ” (טז’ לב)

הַעִיר עַל-כֶּךָ הָאֲדוּמוֹ”ר רַבִּי שְׁלוֹם רוֹקַח מִפְּעִלֵי: קֶרַח וְעַדְתּוֹ נִעְנְשׁוּ כְּאִן מִידָה כְּנֶגֶד מִידָה: הֵם חָטְאוּ בְּפִיָּהֶם – בְּהַשְׁמַעַת לִשׁוֹן הָרַע וּבַהוֹצָאת דְּבַר עַל מִשָּׁה וְאַהֲרֹן – לְכֵן נִגְזַר עֲלֵיהֶם כְּעֵנֶשׁ: ”וְתַפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ”.
חו”ל אָמְרוּ עַל הַכְּתוּב: ”וְתַבְלַע אֶתֶם וְאֶת בְּתִיָּהֶם... וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ”: אִפִּילוֹ כְּכֹסִים בְּיַד הַכּוֹבֵס, הָיוּ מִתְּגַלְּגָלִים וּבָאִים, וְנִבְלָעִים עִם קֶרַח וְכָל עַדְתּוֹ. וְאִפִּילוֹ מַחֵט, שֶׁהִיָּתָה שְׂאוּלָּה בְּיַד יִשְׂרָאֵל נִשְׂאָבָה אֵף הִיא וְנִבְלָעָה בְּתוֹךְ הָאֲדָמָה. רַבִּי בְּרַכְיָה בִּשְׁם רַבִּי חֲלָבוֹ אָמַר: אֵף שְׂמוֹתֵיהֶם שֶׁל קֶרַח וְעַדְתּוֹ פָּרְחוּ מִתּוֹךְ שְׂטָרוֹת וּמִסְמָכִים, וְנִבְלָעוּ בְּאֲדָמָה. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: קֶרַח נִתֵּן עֵינָיו בְּמָה שֶׁאִינוֹ רְאוּי לּוֹ (=בְּקֶשׁ לְעַצְמוֹ שְׂרָרָה שֶׁאִינָה מְגִיעָה לוֹ). מָה שֶׁבִּקֵּשׁ לֹא נִתְּנָו לוֹ, וּמָה שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ – לְקַחוּ מִמֶּנּוּ, וְכָל עוֹשְׂרוֹ נִבְלָע וַיִּרַד עִמוֹ שְׂאֵלָה.

”וְתַפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וְתַבְלַע אֶתֶם וְאֶת בְּתִיָּהֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֶרַח וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ” (טז’ לב)

נִשְׂאֵלֶת הַשְּׂאֵלָה: אִם בְּנֵי אָדָם חָטְאוּ בְּמַחְלוּקַת קֶרַח וְעַדְתּוֹ – רְכוּשָׁם מָה חָטְאוּ? מְדוּעַ נִגְזַר עַל עַדְתּוֹ קֶרַח, שֶׁהָאֲדָמָה תַבְלַע גַּם אֶת בְּתִיָּהֶם וּרְכוּשָׁם הָרַב? אֵלָּא – אוֹמְרִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל – אֵילּוּלָא הָיוּ קֶרַח וְעַדְתּוֹ בְּעַלֵּי רְכוּשׁ וּמִמוֹן רַב, אִפְשָׁר שֶׁלֹּא הָיוּ נִקְלָעִים לְמַחְלוּקַת זֶה. שֶׁכֶּבֶר אָמַר הַחֲכָם מִכָּל אָדָם (מְשַׁלֵּי יח, כג): ”וְעֵשִׂיר יַעֲנֶה עֲזוֹת” (=הַעֲשִׂיר מְשִׁיב לְזוּלַת בְּדַבְּרִים עֲזִים וְקִשִּׁים, בְּגִלְל גְּאוֹתוֹ). יוֹצֵא מִכָּאן, שֶׁבְּתִיָּהֶם וּרְכוּשָׁם שֶׁל קֶרַח וְעַדְתּוֹ הָיוּ ”שׁוֹתְפִים” לְחָטְאֵם, וְגִרְמוֹ לָהֶם לִפְּוֹל לְתוֹךְ אֵשׁ הַמַּחְלוּקַת. מִשׁוּם כֶּךָ גִּזַּר הַבּוֹרֵא יִתְּבַרַךְ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה שְׂרִיד וּפְלִיט לְרְכוּשׁ זֶה, וְהוּא יִבְלַע עִמָּם בְּמַעֲמָקֵי הָאֲדָמָה.

”חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בִּיתָה” (מְשַׁלֵּי יד, א)

אָמַר רַב: אוֹן בֶּן פִּלְתִּי, מִרְאשֵׁי עַדְתּוֹ קֶרַח – אֲשֶׁתּוֹ הִצִּילָה אוֹתוֹ. אָמְרָה לוֹ: מָה יוֹצֵא לָךְ מֵהַשְּׂתַפּוּתָךְ בְּמַחְלוּקַת קֶרַח? אִם מִשָּׁה הָרַב – אַתָּה הַתְּלַמִּיד, וְאִם קֶרַח הָרַב – אַתָּה הַתְּלַמִּיד!
אָמַר לָהּ אוֹן בֶּן פִּלְתִּי: וּמָה אַעֲשֶׂה? עִמָּהֶם (=עִם עַדְתּוֹ קֶרַח) הֵייתִי בְּעֵצָה, וְנִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם שְׁבוּעַת אֲמוּנִים. אָמְרָה לוֹ: שֵׁב בְּאַהֲלָךְ, וְאִנִּי אֲצִיל אוֹתְךָ. הַשְּׂקֵתָה אוֹתוֹ יַיִן לְרוּיָהּ, עַד שֶׁהִשְׁתַּכַּר, וְנִפְלָה עָלָיו תְּרַדְמָה. וְהִיא יִשְׁבָּה עַל פֶּתַח הָאֵהָל, וּפְרָעָה שְׁעֵרוֹתֶיהָ. וְכֶךָ, כָּל מִי שֶׁבָּא לְקֶרֶא לְאוֹן בֶּן פִּלְתִּי, כְּדֵי לְהַתִּיצֵב כְּנֶגֶד מִשָּׁה וְאַהֲרֹן, רְאֵה אֶת אֲשֶׁתּוֹ

(ש'ל און), פרועת השיער בפתח האהל, ומיד חזר לאחוריו. בין לבין, עד שהם הלכו ובאו, נבלעו קרח וכל עדתו, ובעלה און בן פלת ניצל. זהו שנאמר: "חכמות נשים בנתה ביתה" – זו אשתו של און בן פלת, "ואולת בידיה תהרסנו" – זו אשתו של קרח.

"ולשמע אנקת אסיר לפתח בני תמותה" (תהילים קב', כא')

דרשו חכמינו בתלמוד (סנהדרין קח'), שלקרח ולעדתו יש חלק לעולם הבא, לפי שעליהם התנבאה חנה בתפילתה: "ה' ממית ומחיה, מוריד שאול ויעל" – כשם שהוא יתברך הוריד את קרח לשאול תחתית, כדי שיתקן את אשר פגם, כך הוא יתברך, לעתיד לבוא, יעלה את קרח, לאחר שזה יתוקן.

וזהו שאומר דוד המלך (תהילים קב', כא'): "ולשמע אנקת אסיר" – ה' יתברך שומע "אנקת אסיר" – את קול תפילות קרח ועדתו, שהם אסירים בשאול, בתהום רבה, והוא יתברך יעלה אותם, לעתיד לבוא.

וכן, גם האר"י הקדוש אומר שלעתיד לבוא יתעלה קרח למעלה, ודבר זה נרמז בפסוק "צדיק כתמר יפרח" – סופי תיבות – קרח, לרמזו שקרח יפרח לעתיד לבוא, לאחר שיתקן, על-ידי הענש הגדול שקבל בשאול תחתית – ואז יזכה לחזור למעלתו הראשונה. ולא עוד, אלא שמעלתו תגדל יותר. שכן, מעלת הלויים לעתיד לבוא תהיה יותר ממעלת הכהנים. ועל-כך אמרו חז"ל: "שלום שלום לרחוק ולקרוב" – "לרחוק" אותיות "לקורח" (בכתיב מלא) – שהיה רחוק ונתקרב, ונתקן (=תקן את עצמו) על-ידי התשובה שעשה. "ובני קרח לא מתו"

כאשר מונה התורה הקדושה, בפרשת "פינחס", את משפחות לוי, היא מציגת את משפחת "הקרחי". ונשאלת השאלה, איך נשארה משפחה לקרח? שהרי הוא ובניו וכל אשר להם נבלעו באדמה בשעת המחלוקת שחלקו על משה רבנו? על-כך משיבה התורה הקדושה (במדבר כו', יא'): "ובני קרח לא מתו", ורש"י מבאר: "הם (בני קרח) היו בעצה תחילה – ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם, לפיכך נתבצר להם מקום גבוה (בתוך האדמה)... וישבו שם". (ולאחר מכן יצאו משם והקימו משפחה).

יהודים יקרים שימו לב! בני קרח, שהיו שותפים למחלוקת, והיו אף מנותגי העצה לפתוח בה – כשפרצה המחלוקת הם חשו חרטה "והרהרו תשובה בלבם", ואמנם הם נבלעו באדמה, אך מאחר והתחרטו והרהרו בתשובה, נתבצר להם מקום גבוה שם, והם נצלו.

דבר זה מבטא את עצם כחה של התשובה: בני קרח, שהיו מיוזמי המחלוקת, והחטיאו את כל העם – כשעשו תשובה, ואפילו שהיה זה רק "הרהור של תשובה" בלב, ואף אחד לא ידע מכם, מלבד בורא עולם, ובכל זאת, בזכות אותו הרהור תשובה, נצלו מעונש המות שנגזר על עדת קרח, וזכו שיקרה להם גם מיוחד ש"נתבצר להם מקום גבוה", ויצאו משם חיים, ומהם נולדו שמואל הנביא ועשרים וארבע משמרות כהונה, ואפילו בספר תהילים נקבעו מזמורים, שאמרו אותם בני קרח.

מפאן אנו יכולים ללמוד קל וחמר: אם בני קרח, שחטאו חטא כה נורא, זכו להינצל ולהגיע למעלות נפלאות בזכות הרהור אחד של תשובה – על אחת כמה וכמה כשמדובר בנו, בדורנו, דור שבא אחרי הרבה דורות של יהודים שמסרו את נפשם למען שמו יתברך, והיו להם הרבה תורה ומעשים טובים – בוודאי שאנו, בזכות דורות אלו, ועל-ידי חזרה בתשובה, נוכל להינצל גזרות קשות ולזכות לחיים טובים, ארוכים ומאושרים אמן. ויהי רצון שיתקיימו בנו דברי הרמב"ם: "סוף ישראל לעשות תשובה... ומיד הם נגאלין". (עפ"י הרבי מלובביץ). "ותפתח הארץ את פיה..."

פעם באו אל הגאון "אור שמח" שני אנשים, בכדי לדון לפניו על חלוקת אדמה. האחד אומר - כלה שלי, וגם השני אומר - כלה שלי. לזה אין עדים, המוכיחים את בעלותו על האדמה, וכן גם לשני לא היו עדים. נסה הרב לברר של מי החזקה על האדמה ולא הצליח. לבסוף הציע להם הרב פשרה, שיחלקו ביניהם את אדמת המריבה, אולם שניהם לא הסכימו. מה עשה הרב? - אמר להם: ברצוני לראות את הקרקע שעליה אתם מדיינים, ומיד נסעו כלם אל המקום. כשהגיעו לשם התכופף הרב, ועשה עצמו פלוחש לקרקע, ואחר הטה את אזנו לעבר האדמה, כמקשיב לה. שאלו אותו האנשים: 'מה לחשת לקרקע?' - אמר להם: 'אמרתי לקרקע, שהנה שני האנשים הללו טוענים שאת כלך שלהם, כל אחד מהם טוען שאת שלו. שאלו אותו האנשים? 'ומה ענתה האדמה?' - 'האדמה אמרה לי' - ענה הגאון "אור שמח" - 'שהיא לא של אף אחד מכם, אלא נהפוך הוא - אתם שניכם שלה! שכן בבוא יום פקודתכם תקברו באדמה ותהיו שלה...'. הבינו השניים את הרמז, והסכימו להתפשר.

שבת שלום לכל ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!